Serie nouă
MARTIE 2021
3
(CCXXXVI)
48 pagini
ISSN
1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

Din sumar:

✓Uniunea Compozitorilor şi Muzicologilor la Palat
✓Convorbirile AM - Mihai Constantinescu
✓Archaeus - 35
✓Amintirea lui Sile Dinicu
✓Istoria şlagărului: "Copacul" de Jolt Kerestely
✓Sergiu Cioiu: omagiu lui Brâncuşi

În imagine:
Aza

La vale, cu toată viteza, înainte!

Asistăm în ultima vreme la o campanie deloc ascunsă, desfăşurată la vedere, care îşi propune declarativ să promoveze anumite valori, dar de fapt atacă, subminează şi conduce la distrugerea altora – a celor tradiţionale, istorice. Sub pretextul unui progresism bazat pe corectitudinea politică, sunt blamate opere de artă ale trecutului, cărora li se ”descoperă” (mai bine zis li se atribuie) tot felul de tare de natură morală, incriminate de cei cuprinşi de panică în faţa unei potenţiale alunecări în păcatul discriminării.

Nu o să mă refer aici la monumente de for public, de arhitectură sau religioase, căzute şi ele nu doar în dizgraţie, ci şi în ţărână, ci, desigur, voi îndrepta reflectorul spre zona muzicală, cea mai puţin pretabilă, nu-i aşa?, acuzaţiilor, deoarece limbajul muzical comunică direct cu sufletul, fără intermedierea cuvintelor, care ar putea fi culpabilizate. Dar noii activişti (asemeni celor din anii de tristă amintire ai stalinismului şi ai vânării duşmanilor poporului) nu par a se împiedica deloc în asemenea... amănunte. ”Vom găsi noi ceva”, par ei a spune, ”oricât de... ascunse sunt intenţiile autorilor” (de cele mai multe ori morţi de zeci şi chiar sute de ani), şi răscolesc în muzica cu text şi în libretele de teatru muzical. De data aceasta sentinţele apar fără procesele răsunătoare unde artiştii erau condamnaţi cu mânie proletară de ”popor” în cadrul unor Adunări de prelucrare şi de condamnare, de demascare publică, de-a dreptul inchizitoriale (să ne aducem aminte ce au păţit compozitorul Mihail Andricu sau cântăreţii de operă Dinu Bădescu, Valentina Creţoiu, Şerban Tassian). Acum se dau direct verdictele: cutare operă, cutare balet, cutare operetă, cutare musical, cutare arie trebuie demascate, interzise, date ca exemplu negativ, pentru că jignesc sentimentele unor minorităţi rasiale, sexuale, naţionale sau de alt fel.

Să mai terminăm cu *Aida* (se spune în forul public şi se scrie în presă) - o operă care promovează sclavia, rasismul şi puterea absolută a unei caste asupra unor cetăţeni africani. Ca să nu mai spun de îngrozitoarea *Nabucco*, unde sclavii sunt puşi să cânte în cor, iar strigătul lor de libertate se pierde în van... În *Andrea Chénier* poetul care se răzvrătise împotriva aristocraţiei în numele celor mulţi şi flămânzi ajunge să fie executat pe eşafod! Cu alte cuvinte morala este: să ne mai ţinem gura, altfel ne aşteaptă condamnarea... Este de-a dreptul inadmisibil să mai reprezentăm o operă ca *Nunta lui Figaro*, care face apologia hărţuirii sexuale şi a ”dreptului de stăpân” a unui personaj care se pretinde a avea sânge albastru în vine... Ori, cum este posibil să fie expus atât de frust bietul Porgy, în loc să i se ia apărarea acestui afro-american cu dizabilităţi (devenit cerşetor pentru că nimeni nu i-a oferit şansa unui un loc de muncă) în *Porgy and Bess*?! Mai mult, această operă a servit drept perfid pretext celor care spuneau că, iată, şi cântăreţii de culoare au dreptul de apărea pe scenă, dar cu condiţia absconsă ca să interpreteze doar personaje de aceeaşi rasă! Bietul Otello, doar pentru că avea pielea întunecată, devine ţintă a inteligentului Iago şi este ridiculizat, păcălit cu uşurinţă, manipulat şi condus spre omor şi sinucidere. În *Aurul Rinului* piticii sunt puşi la muncă în mină (ca şi în *Albă ca zăpada*, de altfel). *Siegfried*, kak izvesno (sintagma preferată a delaţioniştilor din anii stalinismului), sugerează că dintr-o anume naţiune se ridică supraoameni, în timp ce *Lohengrin* pune într-o lumină nefavorabilă femeile, care par a nu putea să-şi respecte cuvântul dat, temă reluată în *Tristan şi Isolda*. Tot bietele reprezentante ale sexului frumos sunt ţinta în *Lucia di Lammermoor*, inducându-se ideea că trebuie să se mărite la porunca unui bărbat, singura soluţie găsită de biata eroină fiind crima şi apoi sinuciderea. Iar despre *Lakmé* ce să mai spui, când este evident o operă care prezintă imperialismul, colonialismul, dominarea unui popor asiatic de către stăpânitorii britanici...

Lacul lebedelor jigneşte comunitatea afro-americanilor, pentru că Lebăda neagră, în antiteză cu Lebăda albă, reprezintă demonicul, răul, forţele întunericului.

Voievodul ţiganilor are ca ţintă un grup etnic şi îi denumeşte, cu dispreţ, conform vechii formule din dicţionar, în locul celei noi, inventată în numele corectitudinii politice. Femeile sunt înjosite şi demnitatea lor este grav lezată în *Văduva veselă*, unde tinerele fete sunt expuse ca dansatoare de cabaret, pentru plăcerea bărbaţilor. Iar faptul că o întreagă închisoare, în *Chicago*, nu are şi deţinuţi bărbaţi, este o tentativă de inducere a ideii că doar femeile pot deveni infractori...

În *West Side Story* sunt puşi într-o lumină proastă emigranţii, etnicii portoricani care par a nu mai avea loc pe străzile New York-ului, dominate de supremaţia rasei caucaziene...

Dar nu este suficient să citim doar titlul unor asemenea creaţii muzical-teatrale pentru că, în perfidia lor, autorii, nu-i aşa?, au mascat, au ascuns multe alte jigniri, discriminări şi lucruri neconforme în cuvintele ariilor, de exemplu. Cum adică o arie începe cu: ”Zi-i, ţigan!”?! Numai reprezentanţi ai aristocraţiei asupritoare precum Contele Tassilo şi Contesa Maritza ar fi putut să se adreseze astfel şi dea ordine unor robi, doar pentru că aceştia din urmă erau romi.

Deja Opera din Paris a angajat în echipa managerială un responsabil cu egalitatea de şanse şi cu corectitudinea politică, persoană care are dreptul să recomande eliminarea unor asemenea creaţii considerate nelalocul lor! Iar Metropolitan Opera din New York, care nu mai are bani să-şi plătească artiştii, a făcut acelaşi lucru, angajând acum, în plină criză şi la un pas de faliment, un salariat nou, cu responsabilităţi similare, lucru care este insistent recomandat tuturor teatrelor de operă.

Se impune puternic impresia că aceştia sunt primii paşi în direcţia reabilitării unor Comisii de epurare care să fie responsabile cu cenzura, cu eliminarea reacţionarilor, a decadentismului, cu controlul şi cu îndrumarea ideologică, cu prelucrarea noilor tendinţe dar şi cu înfierarea celor care au luat-o pe căi greşite, acum sau în secolele XVIII-XIX-XX, nu data contează, nu-i aşa?

Iar scuza potrivit căreia uneori cuvintele pot apărea, pentru melomani, doar ca un suport pentru muzică, pentru sonorităţile nemuritoare create de Verdi, Giordano, Ceaikovski, Gershwin, Johann Strauss-fiul, Kálmán etc., evident că este o escamotare a realităţii!! La fel de penibilă ca aşa-zisul argument potrivit căruia o bună parte dintre aceşti autori puşi la zid astăzi au trăit în epoca romantică, a cărei estetică şi ale cărei valori, peste tot în lume, erau, desigur, altele decât militantismul.

Istoria merge în spirală, iar trecutul este cel mai bun profesor. Să luăm aminte! Sau, mai bine nu, pentru că acest îndemn prea derivă din ceea ce propovăduiesc preoţii creştini; şi poate răni sentimentele musulmanilor, evreilor şi ale multor altora...

Mihai COSMA

DIN SUMAR

Memoriu UCMR către Ministerul Culturii...2-3

Convorbirile AM - Mihai Cosntantinescu...4-5

Archaeus - 35..12-13

Femina...31-35

Legende. Sile Dinicu.................................36-38

UNIUNEA COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA
Calea Victoriei 141, Bucureşti/ Tel: +40-21-317.79.66; / Fax: +40-21-305.79.97

Către
Ministerul Culturii

În atenția Domnului Ministru, Bogdan GHEORGHIU

În atenția Domnului Secretar de Stat, Liviu BRĂTESCU

În atenția Doamnei Secretar General, Camelia MARCU

Domnule Ministru,

În numele Consiliului de Conducere al **Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România** întrunit la data de 5 martie 2021, noi membrii ai Biroului Executiv, semnatarii prezentului **Memoriu**, am fost mandatați de către colegii de breaslă să vă comunicăm următoarele:

După cum cunoaşteți, pe 21 mai 2021 expiră *Convenția şi Contractul* stabilite între Ministerul Culturii şi U.C.M.R. cu privire la folosința spațiului deținut de noi în Palatul Cantacuzino. Cele două acte consfințesc o înțelegere bazată pe investiția financiară majoră făcută de U.C.M.R. la acea dată pentru consolidarea şi repararea edificiului respectiv şi a Casei Memoriale, sub forma unei chirii plătită în avans pe o durată de 30 de ani. Suplimentar ne-am angajat să acoperim toate costurile prilejuite de administrarea, regia, reparațiile curente legate de clădirea propriu-zisă şi de întreținerea parcului înconjurător. Ceea ce s-a şi îndeplinit.

Întâmplător sau nu, zilele trecute am fost înştiințați de către reprezentanții ‘’Muzeului G. Enescu”, că în curând vor începe (probabil!) lucrările de renovare şi restaurare la obiectivul mai sus menționat. Anticipând evoluția situațiilor descrise am solicitat Ministerului Culturii încă din 2013 şi ulterior să convenim asupra unei formule amiabile şi legale – după cum era prevăzut în paragraful final al *Convenției* din 1991 – care să permită continuarea muncii noastre în locația din Calea Victoriei 141, sect. 1. Mai mult, am consimțit să reducem spațiul actualmente deținut cu cca. 75% şi să ne mutăm într-o altă destinație pe perioada derulării activității şantierului, acoperind prin mijloace proprii cheltuielile aferente. Din păcate, până în prezent nu am primit un răspuns oficial din partea Ministerului Culturii la propunerile noastre repetate şi insistente, iar dorința exprimată de Maestrul Enescu, Preşedintele fondator al Uniunii şi de soția sa Maruca Enescu, donatoarea clădirii, “să facem astfel, încât casa noastră să fie casa compozitorilor” devine pe zi ce trece tot mai improbabilă. Asta după ce am

funcționat acolo peste 75 de ani și în contextul în care instituția noastră și-a aniversat în 2020 centenarul existenței.

Pe cale de consecință am subliniat în trecut, reiterăm și acum preocuparea noastră extrem de serioasă mai cu seamă privitoare la soarta **Bibliotecii** U.C.M.R., un departament de o inestimabilă valoare, ce adăpostește o parte consistentă din tezaurul muzical național. Concret, este vorba despre partituri, știme, manuscrise, varii documente, corespondențe, cărți rare, enciclopedii, dicționare, volume de muzicologie, tratate și manuale de specialitate, tomuri de filozofie, estetică, teoria și istoria artei, lexicoane, albume, reviste, discuri și înregistrări antologice, transcrieri de folclor autentic etc., care au fost adunate, îngrijite și inventariate în ultimul secol. Sunt stocate, de asemenea, în incinta respectivă colecții separate de partituri și cărți, precum fondul Enescu (opús-urile publicate la Editura Salabert din Paris, 1965), fondurile G. Breazu, M. Jora, P. Constantinescu, St. Niculescu, L. Comes și altele, ce fac obiectul unor donații ale autorilor sau moștenitorilor acestora. Per total ea conține un număr de peste 100.000 de titluri.

Sistematizând lucrurile, în cuprinsul Bibliotecii se regăsesc trei secțiuni importante: arhiva, compartimentul staționar și cel mobil. Atragem atenția cu deosebire asupra menirii acestuia din urmă, deoarece el asigură practic necesarul trafic de opusuri românești în țară și peste hotare. Blocarea sa, chiar și temporară, ar duce la întreruperea prezentării publice a audițiilor aparținătoare creației autohtone în toate instituțiile de spectacol, de la filarmonici, opere, teatre muzicale și dramatice sau de revistă, până la unități de învățământ sau centre culturale. Aceasta pentru că aproximativ întregul portofoliu de piese sonore disponibile spre execuție ori înregistrare audio din toate timpurile și din toate genurile fonice se află în proprietatea U.C.M.R. și este găzduit de Biblioteca de împrumut. (Să ne închipuim de pildă, cum ar arăta oare proximul Festival G. Enescu, organizat la 140 ani de la nașterea muzicianului, fără unele dintre lucrările sale și fără lucrările– inclusiv materialele de orchestră – aparținând tuturor creatorilor români referențiali din toate perioadele).

Demersul nostru se întemeiază sub raport juridic pe dispozițiile art. 72 alin. (1) si (2) din Legea nr. 334/2002 a bibliotecilor, care obligă autoritatea publică să asigure continuitatea neîntreruptă a bibliotecii UCMR, într-un spațiu adecvat, care să respecte standardele optime de funcționare. În același sens sunt și prevederile art. 2 alin. (1) și (3) din Legea nr. 185/2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil, republicată, care obligă Statul Român să protejeze bunurile care fac parte din patrimoniul cultural național mobil și să asigure, potrivit legii (art. 874 Cod civil), baza materială necesară acestora.

În condițiile expuse, vă rugăm stăruitor, Domnule Ministru, să aveți în vedere posibilitatea să degajăm împreună o variantă de ieșire din posibilul impas ce se profilează rapid la orizont – poate cu sprijinul Bibliotecii Naționale de exemplu – astfel încât eventuala dislocare a Bibliotecii U.C.M.R. să se petreacă în condiții de maximă siguranță, de protecție a materialelor existente, de păstrare a funcționalității și a deschiderii acesteia către toate categoriile de beneficiari, inclusiv pentru organizatorii de concerte, festivaluri, concursuri naționale și internaționale. Miza chestiunii evocate este deopotrivă excepțională și urgentă. Rezolvarea sa excede însă capabilitatea exclusivă de acțiune a Uniunii, întrucât toate deciziile juridice și administrative vizând Palatul Cantacuzino, dar și anumite aspecte în legătură cu protejarea patrimoniului cultural intră în competența Ministerului de resort.

Cu speranța unei colaborări fructuoase, vă asigurăm de întreaga noastră considerație.

Prof. univ. dr. DHC Adrian Iorgulescu
Președinte UCMR

Prof. univ. dr. Ulpiu Vlad
Vicepreședinte UCMR

Prof. univ. dr. DHC Dan Dediu
Coordonator Secție Instrumental și Multimedia

Prof. univ. dr. Dan Buciu
Coordonator Secție Vocală

Prof. univ. dr. Nicolae Gheorghiță
Coordonator Secție Muzicologie

Compozitor George Natsis
Coordonator Secție Jazz-pop

De vorbă cu Mihai Constantinescu despre Festivalul „George Enescu" – ediție aniversară

Norela-Liviana Costea: *Bun găsit! Vă mulțumesc că ați acceptat invitația. Aş dori să vă întreb câteva lucruri despre organizarea festivalului din anul 2021. Care sunt cele mai mari provocări care au venit odată cu situația sanitară actuală?*

Mihai Constantinescu: Provocările sunt şi acum multe şi cred că vor mai fi şi altele, neprevăzute. Momentan noi luăm în calcul mai multe scenarii: în funcție de gradul de ocupare a sălii – 30%, 50%, în funcție de numărul de persoane vaccinate sau de acces pe bază de testări sau nu. Din punct de vedere al programului, suntem în discuții cu orchestrele pentru a vedea dacă va rămâne aşa cum este momentan sau dacă facem unele modificări, unde sunt lucrări foarte mari (cum sunt *Simfoniile* de Mahler). Din punct de vedere organizatoric de asemenea, avem multe necunoscute în privința cazării, transportului... ne temem să nu pierdem bani în cazul în care facem rezervări, plătim avansuri şi ni se anulează festivalul, ş.a.m.d.. Multe necunoscute sperăm să le rezolvăm pe parcurs, până în septembrie. Altele probabil le vom rezolva pe loc, dar este clar că trebuie să dăm drumul muzicii.

N.L.C.: *Ce ar trebui să ştie cei care vor dori să participe la festival în sală, în ce priveşte măsurile de siguranță?*

M.C.: În primul rând, trebuie să îşi facă vaccinul. În al doilea rând, să aibă grijă în perioada următoare; dacă sunt persoane care din punct de vedere medical nu pot face vaccinul, acestea vor trebui să aibă test negativ sau să aibă documente care să ateste că au avut boala, dar nu o mai au acum. Sunt mai multe opțiuni, pe care le vom oferi în acord cu D.S.P. şi cu celelalte instituții. Trebuie să aibă în vedere că dacă nu vor cumpăra bilete nu vor putea să intre în sală, şi în cele din urmă nu ne vor putea ajuta nici pe noi. Vladimir Jurovski (director artistic al Festivalului, n.r.) spunea foarte bine: intrați în săli sau cumpărați-vă bilete pentru internet, dacă nu puteți participa fizic. Cum ne vom mişca, rămâne de văzut; dar ne bazăm foarte mult pe public: sperăm că va înțelege condițiile şi nu îi va fi frică să intre în sală. Acesta este oricum un alt gen de festival, nu cum sunt cele pentru tineri (care sunt mai „poeți", nu prea țin cont de problemele de sănătate); aici vin mai mulți oameni în vârstă, cărora le este teamă de situația actuală. Ştim asta, şi de aceea apelăm la ajutorul şi înțelegerea lor. În ce ne priveşte, ne străduim să facem festivalul la nivelul celor de până acum. Cum? Vedem...

N.L.C.:: *Cum se va desfăşura finala concursului, care are loc mai devreme, în luna mai?*

M.C.: La concurs este mai simplu, chiar şi dacă nu vom fi lăsați să primim public (deşi cred că măcar 30% vom putea ocupa şi în sală). Noi suntem de mult timp în corespondență cu membrii juriului, care sunt deja vaccinați şi vor putea veni în țară. În ce priveşte concurenții, aşteptăm încă, sperăm să fie şi ei vaccinați până atunci. În caz contrar, există posibilitatea de a fi asimilați sportivilor care, pe baza unui test negativ pot sta în localitate 3-4 zile. Am solicitat instituțiilor abilitate să ia în considerare faptul că ei sunt chemați pentru a presta o activitate profesională, nu vin în vilegiatură. În ce priveşte orchestra, după cum ştiți şi deschiderea Concursului de anul trecut am făcut-o cu o formulă mai mică. Toate lucrările din finală sunt discutate cu dirijorii în aşa fel încât să se poată reduce numărul muzicienilor din orchestră la 40-50 de persoane, care pot intra pe scena Ateneului. Din punct de vedere al vizibilității, în urma primelor două etape de concurs pe care le-am desfăşurat online am realizat că este în interesul tuturor ca acest concurs să aibă două etape, una online – semifinala, şi una *live*. Vă dau un exemplu: la prima etapă de violoncel aveam în sală între 30 şi 50 de persoane care asistau în cursul unei zile; în online, la aceeaşi etapă, acelaşi instrument, am avut 3500 de vizionări. În orice caz, finala va fi transmisă şi online. Vom avea acelaşi sistem de *pay-per-view* (bilet electronic pentru accesul la streamingul online, n.r.), urmând ca televiziunea şi radioul partenere să preia şi să retransmită concertele respective ulterior. Canalul Mezzo va prelua semifinala şi finala la concursul de pian, şi astfel încercăm să ne urnim, pentru că nu ne face bine amorțeala, nici nouă ca organizatori, cu atât mai mult artiştilor, dar nu în ultimul rând publicului, care s-a săturat deja să asculte numai „conserve", şi îşi doresc să vadă şi concerte live.

N.L.C.: *Care vor fi punctele culminante ale festivalului?*

M.C.: Aici este ca şi cum ai întreba un părinte cu mai mulți copii pe care-l iubeşte mai mult. Fiecare program a fost făcut cu un anumit grad de atractivitate. Toate sunt interesante, pentru că pun în valoare orchestra sau pun în valoare lucrările. Unele partituri sunt chiar interpretare de două ori, pentru a se vedea diferențe de concepție interpretativă. Sunt oaspeți care au solicitat să dirijeze sau

să interpreteze anume lucrări. Suntem bucuroşi că prezentăm atât de multe lucrări de George Enescu şi toate sunt interpretate de artişti străini. S-a trecut de prejudecata că lucrările lui le interpretăm doar noi, românii, că ştim cel mai bine. Putem spune că Enescu este deschis pentru interpretare internaţională şi, după cum aţi văzut în ultimele ediţii, se pot auzi multe şi diferite interpretări ale lucrărilor.

Nu pot alege între Filarmonica din Berlin, Filarmonica din Israel, Orchestre National de France, care vin cu lucrări deosebite în primă audiţie, operele pe care le prezintă orchestrele noastre, sau Concertgebouw, care închide festivalul, Daniele Gatti, care conduce *Simfonia a V-a* de G. Enescu... sunt multe highlight-uri.

N.L.C.: *Există colaborări noi cu orchestre din ţară?*

M.C.: Nu. Sunt orchestrele pe care noi considerăm că le putem prezenta fără nicio reţinere în programul festivalului. Dacă vor apărea între timp filarmonici din ţară care vor dovedi că au nivelul solicitat de festival, cu mare plăcere le vom deschide uşile. Apreciez că în ţară se prezintă muzică contemporană, pe care nu au ocazia să o abordeze în alte ocazii, cu artişti şi dirijori de mare valoare. Nici muzica nu este din genul celor greu de înţeles, este o muzică deja cunoscută pe marile scene, comandată de orchestre mari, interpretată de mari dirijori sau solişti.

N.L.C.: *Spuneaţi că toate concertele festivalului vor fi difuzate şi online, chiar dacă va fi permis accesul publicului în sală. Aşteptaţi, aşadar, o creştere considerabilă a prezenţei în mediul electronic?*

M.C.: Sigur că da. La concurs a fost o creştere extraordinară. Este adevărat că era perioada mai grea, erau foarte puţine opţiuni iar concertele au fost oferite gratuit, ori aici vom cere iubitorilor de muzică şi bani, pentru că artiştii trebuie remuneraţi. Dar sunt sigur că va fi o afluenţă mare, pentru că de obicei aveam mult public în sală. Cei care vor să vadă concerte de calitate vor investi, mai ales că biletele online nu vor fi scumpe (preţul la care ne-am gândit este sub cel pentru spectacole de teatru); eu zic că va merita.

N.L.C.: *Veţi putea cuantifica numărul de spectatori din afara ţării?*

M.C.: Desigur, ne dorim ca transmisiile concertelor să aibă o perioadă-limită de vizionare de douăsprezece ore. Dacă pentru un cumpărător din Statele Unite sau Asia este incomodă ora la care se difuzează concertul, îl poate viziona mai târziu. Am gândit acest lucru tocmai la solicitarea acestora, din ediţiile anterioare, când transmiteam şi online. Foarte mulţi ne spuneau că orele erau imposibile pentru ei. De altfel, nu doar în America şi Asia, dar şi în Europa, concertele de la ora 17.00 nu puteau fi vizionate din cauza decalajului orar. În plus, anul acesta nu sunt foarte multe festivaluri, nu sunt foarte multe evenimente, iar cei care vor să ne audă vor avea această posibilitate.

N.L.C.: *În ce condiţii se va desfăşura Simpozionul de Muzicologie?*

M.C.: Cred că Simpozionul se va desfăşura online, luându-se din timp măsuri pentru a se anunţa programul şi să se facă solicitarea de teme pentru simpozion. Bugetul folosit altminteri pentru transport, cazare şi altele, ar putea fi redirecţionat către onorarii pentru lectorii participanţi. Mi se pare că Simpozionul, Uniunea Compozitorilor şi Muzicologilor din România şi, în definitiv Enescu, vor fi mai câştigaţi astfel. Studenţi sau tineri doctoranzi pot fi, deci, co-interesaţi să participe şi prin acordarea acestor onorarii sau un bilet de acces online la concertele din festival. De altfel, poate fi dificilă deplasarea pentru unii dintre ei, în condiţiile actuale. Mai mult, cu această ocazie se poate lansa apelul cât mai departe, la universităţi sau fundaţii, edituri care până acum nu au avut posibilitatea de a participa.

N.L.C.: *Ce perspective există pentru concursul de anul viitor? Dar pentru festivalul din 2023?*

M.C.: Câteva planuri sunt, am iniţiat deja discuţii cu membrii juriului. Cel care va hotărî cum se va desfăşura concursul de anul viitor poate să preia din experienţa pe care am avut-o până acum. În principiu, va fi o primă etapă online cu un recital de 60 de minute, pe care concurentul şi-l va alege pentru a fi în avantaj. Nu vor mai fi lucrări impuse, va fi un recital liber; toate înregistrările vor fi luate în considerare – nu va exista preselecţie. Perioada de evaluare va fi mai lungă – lucru apreciat de juriu, pentru că şi în ediţia de anul acesta au avut timp să analizeze materialele (unele au trebuit reascultate, pentru a crea o imagine mai concludentă a concurentului).

În schimb, prima etapă se va desfăşura probabil până în luna iunie, iar semifinala şi finala vor avea loc în septembrie, cum au fost în ultimele ediţii dinaintea celei de anul trecut, în condiţii normale.

Pentru festivalul din 2023 suntem în faza iniţială, de a aduna propuneri din partea orchestrelor, artiştilor. Probabil că va fi un nou director artistic – nu ştiu dacă maestrul Jurovski se va răzgândi, dar probabil că nu – astfel că noii directori vor avea un cuvânt de spus în această ediţie.

N.L.C.: *Până atunci, aşteptăm ediţia a XXV-a, din 2021. Succes şi să ne revedem în număr cât mai mare în sălile de concert! Vă mulţumesc!*

Norela-Liviana COSTEA

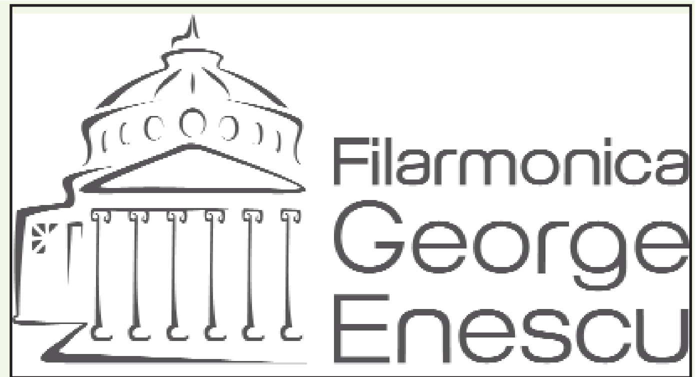
O boare de primăvară

Filarmonica George Enescu se dezmorțește, încet-încet, din blocajul pandemiei. Au reînceput repetițiile de ansamblu, au reînceput concertele şi recitalurile. Publicul fidel a revenit entuziast în templul culturii româneşti. Se bucură de revederea dintre ei, schimbă impresii şi încurajări, şi savurează împreună ceea ce doar marea muzică poate oferi. O veche, minunată, dar uitată ambianță de normalitate se simte prezentă, deşi e încă sfioasă.

Marți 23 februarie, Sala Mică a Ateneului l-a avut ca protagonist pe foarte tânărul bariton Cristian Ruja, pentru o seară de arii. Alături de el au mai fost la fel de tânărul bas Ştefan Lamatic şi pianista Raluca Ouatu. Oportunitatea de a susține acest recital la Ateneu a fost parte din premiul ”Florica Cristoforeanu” dobândit cu un an un urmă la concursul ”Drumul spre celebritate” de la Râmnicu Sărat.

Cristian e, într-adevăr, pe acest drum. A ținut neapărat, timp de o oră, să ne convingă că este aşa. Şi a venit cu un repertoriu ucigător: arii din Mozart, Rossini, Donizetti, Puccini, Verdi şi Massenet. Un risc asumat, o probă de rezistență vocală la care puțini dintre cântăreții consacrați ar subscrie. Dar acest tânăr artist nu ne-a arătat doar ambiție şi anduranță; el posedă o tehnică frumos croită ce îi permite să ia în piept repertoriul înalt de bariton liric cu dinamismul şi fluxul sonor masiv al unui timbru ce poate deveni, în timp, dramatic. Aşa că micile sale insecurități din registrul acut, abia sesizabile, de fapt, se vor rezolva în momentul când maturizarea aparatului fonator va fi completă. Sunt sigur că, la momentul acela, va şti doamna profesoară Bianca Manoleanu ce sa facă cu acest prețios student! Până atunci, Cristian Ruja îşi va savura cu voluptate darurile native şi munca susținută. E atât de reconfortant să vezi şi să asculți un tânăr bariton dăruindu-se dezinvolt publicului şi invitându-l, cu şarm în universul plin de trăiri pasionale al repertoriului liric!

Prietenul său, basul Ştefan Lamatic, e deja un artist consacrat. Tot pe ”drumul celebrității”, ca şi Cristian, dar, aş zice eu, cu un mic avans din start. Spun asta pentru că vocea sa de bas autentic e foarte rară, mai ales la această vârstă (Ştefan nu a împlinit încă 26 de ani!). Provenit dintr-o celebră familie de solişti vocali (Gladiola Nițulescu, soprana Operetei, şi Mihnea Lamatic, basul Operei) Ştefan are deja o activitate bogată în urmă. E distribuit deja în roluri importante la Opera Comică, a cântat ca solist la Ateneu, în stagiunea Filarmonicii George Enescu.

În recitalul despre care scriu, Ştefan a interpretat Rossini, Bellini şi Gershwin. Un repertoriu variat, constrastant şi ambițios. El ne-a arătat o voce extrem de bogată în armonice, masivă dar cizelată, suplă, fără inerția ce de regulă apare la astfel de voci. El calcă scena cu deplină încredere, nu pare a avea trac, şi are tăria să privească liniştit publicul în timp ce cântă.

Absolut minunată pianista Raluca Ouatu! O evoluție care a instaurat de la bun început, încredere şi suport soliştilor, şi a ajutat, prin felul în care urmărea partitura şi partenerul, felul în care se construiau frazele.

Cristian Ruja

Se ştie: spectatorii simt ceea ce cântărețul simte. Dacă celui de pe scenă îi e frică, atunci şi cei din sală sunt temători. Dacă cel din față e grăbit, blazat, neglijent sau prea obosit, performanța sa nu satisface, indiferent cât de ”tehnic” e totul. Dar dacă artistul are ceva de spus, îşi asumă muzica, îl ”costă”, îl energizează, atunci publicul asistă la momente de artă autentică şi nu este deranjat de micile inadvertențe inevitabile ale unui concert greu. Asta aş putea să spun că s-a întâmplat la recitalul lui Cristian Ruja. Şi sunt foarte bucuros că am fost acolo! Aveam nevoie de o boare de primăvară!

Cu toate astea, recitalul lui Cristian Ruja m-a şi întristat. M-am întrebat de ce a ales să pună atâtea arii grele laolaltă şi de ce a riscat atât. Cu fiecare început, mă luau emoţiile. Oare o va duce la bun sfârşit? Oare mai are puterea necesară să treacă cu bine peste finalul piesei? Cred că am un răspuns la întrebare: Cristian nu cântă des în public, căci nu are unde. Se pregăteşte, studiază neobosit, asta e cert, însă nu are activitate pe scenă. Cu alte cuvinte, a vrut să profite de acest recital-premiu ca să ofere tot ce are mai bun, cu orice risc. Pentru că, distinşi cititori, aşa funcţionează un artist tânăr şi autentic: el trebuie să ofere munca şi pasiunea sa, el are nevoie de confirmare, de validare şi de admiraţie! El îşi doreşte să impresioneze, să aibă siguranţa că există în această teribilă meserie şi că are un cuvânt de spus!

Raluca Ouatu

Foto: Mircea Maieru

Apoi mi-am adus aminte de uriaşa nedreptate ce se face tinerilor cântăreţi. Posibilităţile lor de afirmare, de angajare sunt cvasi nule. Operele din ţară te angajează doar dacă au locuri în schemă (şi, fireşte, nu au), şi dacă eşti deja consacrat. Corurile profesioniste din Bucureşti sunt închise, deşi e clar ca lumina zilei că ele trebuie primenite. Mă refer doar la cei angajaţi definitiv la Filarmonică sau Radio. Ei sunt protejaţi de lege în aşa fel încât nimic pe lume nu-i poate clinti de-acolo. Ar fi evaluările profesionale anuale, dar ele sunt făcute doar din pix, de şefi fricoşi, în cel mai bun caz. Aceste mari instituţii de artă au uitat pe parcurs care e de fapt scopul lor, şi anume ca produsul artistic oferit spectatorilor să fie cel mai bun posibil. Asta implică, în primul rând, menţinerea unui nivel ridicat de performanţă. Dar din păcate, colectivele acestor două ansambluri (din care am făcut sau fac parte, deci ştiu ce spun şi am dreptul), sunt pline de artişti care au renunţat la orice ambiţie. Sau, şi mai grav, la pseudo-artişti care nu ar fi trebuit niciodată să reprezinte aceste instituţii. Comparaţia dintre valoarea profesională a acestora din urmă şi a tinerilor care absolvă facultatea e năucitoare. Iar numărul absolvenţilor de canto care îngroaşă rândurile şomerilor creşte absurd, de la an la an.

Sigur, există nuanţe. Mulţi dintre cei care nu mai fac faţă postului au scuza, pe deplin justificată, că şi-au pierdut vocea slujind colectivul. Alţii ar spune că nu trebuie să ai performanţe de solist ca să fi un bun tuttist. Şi aici e un adevăr. Dar nu există nicio scuză, niciuna, când te simţi ”cu sacii în căruţă”, când nu mai studiezi, când nu te dăruieşti nicicum actului artistic şi când faci dintr-o profesie de vocaţie, o altă zi plictisitoare la birou.

Încă nu s-a născut acel director care să poată rezolva această situaţie. E demult o realitate faptul că şefii instituţiilor de artă şi dirijorii îşi bagă capul în nisip. Ei se tem exact de cei pentru care nu ar trebui să aibă nicio compasiune. Iar în loc să atragă în componenţa colectivului tineri cu vocaţie şi talent, cei ce conduc aceste ansambluri lovesc doar în cei ce le tulbură locul călduţ şi incompetenţa.

Cred că vremea schimbării a venit! Tineri ca Cristian Ruja, Ştefan Lamatic şi Raluca Ouatu ar trebui să fie noul aer care să oxigeneze mediul muzical românesc.

Ştefan Lamatic

Răzvan GEORGESCU

Orchestra Națională Radio

Viața culturală a Terrei continuă să fie puternic bulversată de situația greu de definit care s-a creat de mai bine de un an, când au fost oprite toate "adunările" indiferent de natura lor. Lumea artistică, pe care o putem defini a fi extrem de creativă în felul ei (altfel nu ar aparține artei), s-a orientat în cele din urmă şi a găsit tot felul de, să

5 Vineri, februarie 2021 ora 19.00
Sala Radio
ORCHESTRA NAȚIONALĂ RADIO
Dirijor: CRISTIAN MANDEAL
Solist: GABRIEL CROITORU - vioară
L. van Beethoven:
Uvertura *Creaturile lui Prometeu*, op. 43
Romanța nr. 1 în Sol major, op. 40
Romanța nr. 2 în Fa major, op. 50
Simfonia nr. 4 în Si bemol major, op. 60

le spunem impropriu surogate pentru a supraviețui… o vreme. În contextul dat, festivitățile programate a omagia 250 de ani de la naşterea lui Beethoven se vedeau amenințate, compromise. Totuşi programul mondial a fost în mare parte respectat spre marea satisfacție a oamenilor încă iubitori de muzica din sfera clasică - această arcă a salvării spiritului uman în fața zombi-ficării impuse de aiurea. Ecourile sublimelor formulări ale muzicii Titanului de la Bonn s-au prelungit şi în anul 2021, Orchestra Națională Radio oferind un "afiş Beethoven" sub bagheta dirijorului Cristian Mandeal. Cu regretele unei săli goale şi ale aplauzelor "între noi artiştii" programul a depăşit cu puțin o oră de muzică… prea modest ca timp pentru o muzică atât de mare….! Concertul s-a deschis cu Uvertura la baletul *Creaturile lui Prometeu, op.43.* scris/ă în 1801, un opus care, culmea, a depăşit ca număr de reprezentații orice altă scriere a sa desfăşurat/ă pe timpul vieții. Despre noile mijloace artistice pe care le abordează ca simbolizare a eroismului, ele pot fi identificate în operele următoare, cum am fi de pildă în finalul *Simfoniei a III-a op.55* supranumită *Eroica* (1803-4) dar şi în cele precedente, de pildă acordurile solemne din introducerea *Simfoniei I-a op. 21* (1801) şi în configurarea celor două teme. Revenind la Introducerea uverturii – *Adagio* – aceasta a excelat prin expresivitate, respirațiile ample, cu mare efect dramatic, care au separat cele câteva acorduri contrastând perfect cu cantabilitatea liniei melodice următoare, asemănătoare unui coral de la suflători în însoțire cu coardele. Tempo alert imprimat secțiunii *Allegro con brio* a fost unul dus cumva la extrem, fapt care a conferit o notă de virtuozitate la orchestră, ansamblul fiind perfect sincronizat, fără a se şterge nuanțele indicate şi tensiunile induse de modulațiile succesive. Desigur, deschiderea orchestrală pentru acest balet este una de dimensiuni reduse comparativ cu *Egmont*, *Coriolan* sau pentru *Fidelio*, considerate a fi deja uverturi de concert, dar s-a înscris într-o economie foarte bine gândită a programului. Privit în ansamblu, acesta a fost conceput a se desfăşura în tonalități majore: *Romanțele pentru vioară şi orchestră* fiind în Fa şi Sol major, iar *Simfonia a IV-a* în Si bemol major. În acelaşi timp structura este oarecum palindromică, finalul simfoniei având trăsături comune cu vivacitatea uverturii, de unde întreaga seară a excelat ca unitate şi din acest punct de vedere. Aşa cum am semnalat, partea solistică a serii a fost asigurată de violonistul Gabriel Croitoru care ne-a introdus prin minunatul său sunet în lumea ideilor sensibile specifice trăirilor beethoveniene. Gabriel Croitorul este într-un fel un "îndrăgostit" de Beethoven, un profund cunoscător al lucrărilor dedicate viorii, mărturie stând nenumăratele turnee alături de pianişti renumiți cu care a interpretat cele *10 Sonate pentru pian şi vioară* (astfel le-a intitulat autorul) scrise între 1798 şi 1812.În fonoteca RTV mai există o superbă peliculă înregistrată cu celebrul *Concert în Re op.61,* document sonor care susține afirmațiile noastre. Atmosfera celor două Romanțe se înscrie în tiparul meditativ care caracterizează profundul lirism al gândirii beethoveniene, specific mai ales mişcărilor lente. *Romanța în Sol op.40*, mai dramatică în

Cristian Mandeal

foto: Romi Drăghici

secțiunea de contrast, cea în *Fa op.50* profundă, gânditoare, pretabilă a transporta auditoriul în alte sfere ale existenței…pline de grație şi bunăvoință divină. Bisul…doar la cererea mentală a celor din fața ecranelor sau a scalei radioului, s-a încadrat în stilul propus, *Rondino pe o temă de Beethoven* de Fritz Kreisler, cu aranjament de

orchestră, rafinat, în autentica atmosferă *wienerisch*. Inspirată dintr-o lucrarea reală, un mic *Rondino pentru vioară și pian (WoO41)* pe care Beethoven l-a scris undeva între 1793-94, Kreisler propune o evoluție sonoră proprie, colorată cu o fermecătoare codetta, mica piesă fiind publicată şi în versiunea pentru cvartet în 1916.Seara s-a încheiat cu *Simfonia a IV-a în Si bemol major op.60* care a beneficiat de o interpretare modernă, contemporană, în care desfăşurarea muzicală a avut dezvăluit logica construcției,

Gabriel Croitoru

care a reliefat în același timp profundul caracter emoțional, începând cu ampla introducere enigmatică, plină de mister, dramatică, ale cărei ecouri - în pofida tonalității majore a simfoniei - transpar pe suprafețe semnificative de-a lungul întregului opus. Dirijorul şi-a fixat câteva ținte pe care le-a urmărit îndeaproape, care au asigurat coeziunea, aspectele dinamice ale *Allegro*-ului *vivace* din prima mişcare găsindu-şi "perechea" în finalul simfoniei *Allegro ma non troppo*, totuşi cu indicația *aufgeknöpft*, adesea descris ca un perpetuum mobile datorită desfăşurării neîntrerupte de şaisprezecimi de la instrumentele cu coarde şi a unei Coda de mari dimensiuni care exprimă bucurie de viață și forță vitală. Credem că totuşi sentimentul profund pe care îl emană dintru început, ne referim la aceeaşi *Introducere – Adagio* şi mai ales mişcarea secundă, au emoționat în mod deosebit, auditoriul descoperind (iar aici vorbim în mod explicit despre extrema grijă pentru detaliu, pentru relevarea importanței lui în contextul general pe care Cristian Mandeal o acordă acestuia) o multitudine de formulări cunoscute deja din corpusul cameral, mai ales din *Sonata op.30 nr.3* scrisă în 1801.În opinia noastră totul s-a desfăşurat impecabil, fără greş, orchestra fiind în totalitate foarte bine pregătită, activă, însuflețită și receptivă la cele mai mici intenții ale dirijorului. La încheierea transmisiunii ne-a venit în minte un aforism de Andrzej Majewski : *Crezul supraomului: nu sunt om, deci nimic din ce este inuman nu mi-e străin…* inumană este sala goală de concerte…

Corina BURA

Tri-uvertura lui Jupiter

Vineri, 19 februarie 2021, la orele 19:00, Orchestra Națională Radio s-a reunit sub bagheta dirijorului italian David Crescenzi pentru a interpreta 3 uverturi (la operele *Domnul Bruschino, Contractul de căsătorie* şi *Scara de mătase*) semnate de Gioacchino Rossini şi *Simfonia nr. 41 în do major, K. 551 - „Jupiter"* de Wolfgang Amadeus Mozart. Concertul a fost transmis live pe pagina de Facebook a Orchestrei Naționale Radio.

Uvertura la *Domnul Bruschino* debutează antrenant și vioi, cu accente apăsate ce contrastează cu pasaje jucăuşe şi gingaşe. Pozitivismul şi „la joie de vivre" ale compozitorului se reflectă în această lucrare emblematică, sintetizându-i spiritul jovial. Momentele în care arcuşele viorilor bat ritmic pe pupitre sunt prezente pe tot cuprinsul lucrării, rupând şirul melodic. Tocătura măruntă, egală, determină crearea unei verve care clocotește. Jocul de game descendente şi ascendente conlucrează cu pulsația constantă spre un final potolit.

În continuare, uvertura la *Contractul de căsătorie* începe prin a pune concluziile, probabil semnarea actului de căsătorie. Sonoritatea acesteia este mult mai densă, iar dirijorul părea calm și pozitiv. Caracterul devine mai gingaş, iar apoi mersul treptat mărunțit conduce spre o acumulare de tensiune. Flautul diafan nu este lipsit de consistență, fiind potențat de dantelăriile de la vioară. Tema I se reia, creând un clocot

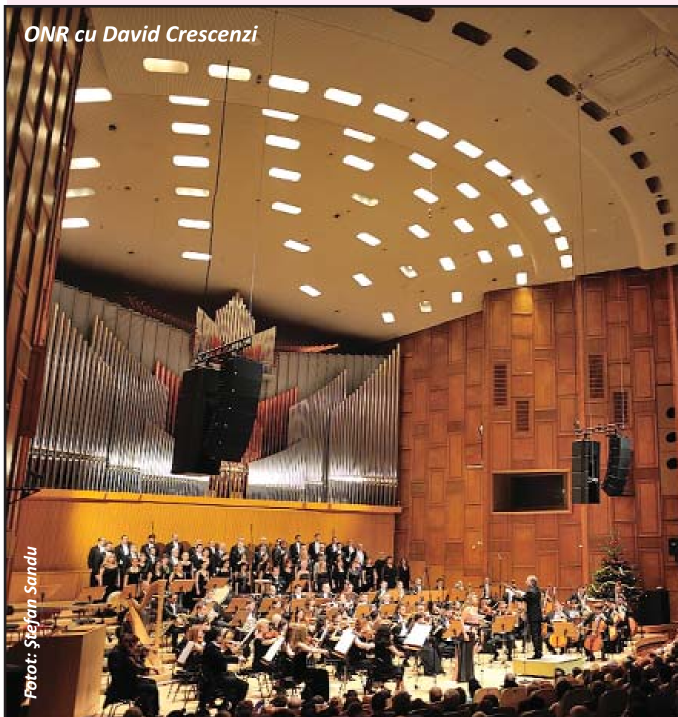
David Crescenzi

mocnit ce aşteaptă să izbucnească. Crescendoul general descrie un plăcut joc de registre prin game ascendente şi descendente.

Carismaticul dirijor David Crescenzi oferă în continuare ultima uvertură a serii, aceea la *Scara de mătase*, într-o manieră degajată. Mai bogat ornamentată decât surorile sale, aceasta este presărată cu multe apogiaturi şi triluri, descriind un vârtej sonor ce te absoarbe înăuntru. Părțile vivace, pline de vioiciune și virtuozitate, se află în contrast cu un fragment median mult mai legat şi dens,

curgător. Flautul solist croieşte mici ornamente peste pătura sonoră creată, iar întreaga orchestră se amplifică, culminând cu finalul exuberant.

După o foarte scurtă pauză, dirijorul a revenit pe scena Sălii Radio pentru *Simfonia „Jupiter"* de Wolfgang Amadeus Mozart. Partea I – *Allegro vivace* – debutează cu puternice accente din ecoul cărora se cristalizează stilul vesel şi gingaş al lui Mozart. Pasajele rapide se împletesc cu cele calme, apar multe secvenţări, iar dirijorul David Crescenzi face onorurile cu naturaleţea cu care o gazdă umple paharele invitaţilor. Nota de tristeţe ivită trecător se preschimbă rapid într-o veselie omniprezentă. La Mozart tristeţea nu poate fi altfel decât efemeră. Sonoritatea orchestrei pe registrul mediu are o consistenţă onctuoasă. *Andante cantabile* începe dens, păstos, iar mersul greoi şi ostinat conferă o gravitate solemnă. David Crescenzi, elegant în gestică, seduce şi manipulează sonoritatea orchestrei, prefăcând-o într-una liniştită şi curgătoare, ce emană serenitate. Vioi, amplu şi maiestuos, cu uşoare poticniri voite la coarde, aşa debutează *Menuetto,* partea a treia. Instrumentele de suflat îşi impun prezenţa, iar întreaga secţiune abundă în secvenţări, în special pe mers treptat descendent. Final este scurt şi concis, abrupt, caracteristic unui Mozart nerăbdător.

ONR cu David Crescenzi
Fotot: Ştefan Sandu

Ultima parte din simfonie izbucneşte vivace, cu o amplă desfăşurare de forţe. Glorioasă, în do major, tensiunea acumulată este eliberată aproape instantaneu pentru a face loc alteia. Note mărunte păstrează caracterul viu, iar deasupra lor, game ascendente şi descendente se succed în valuri. O sonoritate liniştită şi greoaie reprezintă trambulina pentru explozia efervescentă care se dezlănţuie în final.

Dirijorul a mulţumit orchestrei, ca o eliberare a ultimei fărâme de energie acumulată în timpul concertului. S-a înclinat în faţa publicului virtual şi a spus în limba română „Mulţumesc! Paşte fericit!" cu un umor spumos à la Rossini, în timp ce părăsea scena în aplauzele muzicienilor.

Teodora CONSTANTINESCU

Romantism la Sala Radio

Regretatul dirijor Camil Marinescu a studiat la Universitatea Naţională de Muzică din Bucureşti fagot, compoziţie, orchestraţie şi dirijat. Timp de zece ani a ocupat postul de dirijor la Opera Naţională din capitală şi de asemenea, a colaborat cu diferite orchestre precum Berliner Symphonie Orchester (Germania) sau Orchestre Symphonique de Montréal. Obişnuia să includă în concertele sale şi muzică românească, scopul fiind de a familiariza audienţa cu armoniile ei.

Seara de 24 februarie a reprezentat un omagiu adus acestui dirijor remarcabil prin concertul susţinut de Orchestra de Cameră Radio desfăşurat sub bagheta maestrului Cristian Mandeal. Începând cu orele 19 ne-am delectat cu un repertoriu care a evidenţiat emoţia determinată de comemorarea regretatului artist, constând în lucrări ce datează în majoritate din perioada Romantismului.

În debut am ascultat *Serenada în mi minor op. 20* de Edward Elgar, piesă pentru corzi, în trei părţi. Începutul hotărâtor a fost adus de partida violei prin sunete repetate şi marcate, iar intervenţia viorilor a dinamizat această frază prin mersurile ascendente foarte, frazarea lor producând efect de valuri. Se conturează o temă duioasă şi cursivă, iar conducerea corzilor principale conferă un caracter expresiv. M-a impresionat solo-ul viorii din următoarea secţiune, foarte cantabil, iar preluarea acestui motiv de către restul partidei a fost realizată natural, formându-se un mic dialog pe care dirijorul a ştiut să-l sublinieze printr-o nuanţă potrivit

Camil Marinescu

aleasă. Se remarcă ingeniozitatea compozitorului, care a gândit această secţiune ca o pregătire pentru repetarea temei, condusă dezinvolt de orchestră datorită contrastului dintre nuanţe şi interpretării cursive. A fost o tendinţă de monotonie din cauza folosirii aceloraşi elemente de dinamică muzicală, dar este de apreciat că tempo-ul a fost riguros pe tot parcursul expunerii. A urmat un Larghetto foarte expresiv: interpretarea temei a fost degajată, lăsată să curgă,

iar mişcările ample ale dirijorului au condus la un moment deosebit de nuanţat. M-a impresionat marcarea disonanţelor prin nuanţa de forte, aceasta realizându-se treptat şi rezolvarea lor care aducea linişte. Se spune că partea aceasta a fost scrisă de compozitor în perioada maturităţii sale, iar Orchestra de Cameră a reuşit să sublinieze acest lucru printr-o interpretare cantabilă şi evocatoare. În Allegretto putem auzi ecourile părţii întâi, nu doar prin tempo, ci şi prin unele motive transpuse la relativa tonalităţii iniţiale. Orchestra a răspuns la gesturile dirijorului şi a evidenţiat aceste lucruri prin nuanţele duioase. Către final apogiaturile violoncelului evidenţiază un moment „jucăuş", conferă mister, iar scăderea treptată a nuanţei pregăteşte cadenţa picardiană de la sfârşit, sugerând un deznodământ fericit.

În continuarea programului orchestra a interpretat „Nocturna" din suita *Visul unei nopţi de vară op. 61* de Felix Mendelssohn. Tema este adusă de corni, iar nuanţele folosite subliniază un discurs muzical cursiv. Totuşi, repetarea ei cu aceeaşi nuanţă nu este foarte avantajoasă pentru exprimarea

ORCHESTRA DE CAMERĂ RADIO
Dirijor: CRISTIAN MANDEAL
In memoriam Camil Marinescu
E. Elgar
Serenada în mi minor pentru orchestra de coarde, op.20.
F. Mendelssohn
Nocturna din suita *Visul unei nopţi de vară*, op. 61
C. Saint-Saëns
Serenada op.15
M. Ravel
Pavană pentru o infantă defunctă
G. Fauré
Pavana, op. 50
R. Wagner
Idila lui Siegfried

ideii. Intervenţia viorilor aduce un caracter dramatic printr-o linie melodică care se învolburează treptat şi se conturează un dialog între instrumentele de suflat şi corzi. Flauţii atenuează tensiunea dobândită prin terţele descendente, intervale consonante ce aduc linişte, acest motiv fiind subliniat printr-un decrescendo treptat. Secţiunea pregăteşte reluarea temei de către corni, de data aceasta acompaniaţi de toate instrumentele. A fost un moment plăcut datorită sonorităţii pline pe care orchestra a dobândit-o prin multitudinea de nuanţe folosite şi frazării cantabile. Am apreciat scăderea nuanţei pentru a evidenţia discursul muzical al instrumentelor de alamă. Mersul de gamă descendent al viorilor destind atmosfera, îndreptându-ne către finalul piesei, unde descoperim un joc între trilurile viorilor şi melodia flauţilor. Toate acestea se concluzionează cu un sfârşit expresiv care a venit ca o înseninare la tot ceea ce a fost expus anterior, prin nuanţe care au redat efectul de pace.

Următoarea piesă – *Serenada în mi bemol major op. 15* de Camille Saint-Saëns – ne menţine în lumea Romantismului prin armoniile sublime. Arpegiul tonalităţii cântat de corzi pregăteşte tema oboiului. Acesta intervine cu un discurs muzical expresiv, iar timbrul cald al instrumentului învăluie sala. Acompaniamentul corzilor oferă un caracter duios, după care urmează preluarea temei de către o violă, pe fundal fiind arpegiul harpei. Instrumentul solo aduce o interpretare emoţionantă, iar discursul muzical a fost bogat în nuanţe şi flexibil datorită vibrato-urilor evocatoare. Flauţii intervin cu expunerea unei noi idei muzicale, iar harpa realizează foarte cantabil un mers descendent de gamă care umple atmosfera cu armonii sublime. Către final viorile ne încântă auzul cu tema iniţială interpretată maiestuos. Totuşi, sfârşitul era aproape perfect dacă şi nota din acut a viorilor era atinsă cu precizie.

Atracţia serii a fost *Idila lui Sigfried* de Richard Wagner. Tema este subliniată de viori şi emană o atmosferă de linişte prin contrastul de nuanţe care evidenţiază mersurile ascendente şi descendente. Încheierea frazelor este realizată prin pauze pe care dirijorul a ştiut le aducă într-un mod natural, după care se întăreşte ideea temei prin transpunerea pe diferite sunete a ei şi creşterea în nuanţă. M-a impresionat cum la repetarea motivelor foloseau nuanţe de mică intensitate, iar la prelungirea ultimului sunet realizau un crescendo, evitând astfel monotonia. Pe deasupra temei intervine flautul cu sunete din registrul acut care menţin atmosfera liniştitoare. De asemenea, se poate auzi şi oboiul care completează melodia flautului şi destinde atmosfera printr-o sonoritate duioasă. Urmează un moment misterios conferit de corni şi oboi, acompaniaţi de trilurile viorilor. Prin gesturile sugestive, dirijorul evidenţiază dialogul dintre instrumente, iar nuanţele folosite conferă o atmosferă zglobie. Mişcarea învolburată a viorilor şi sunetele din registrul acut menţin caracterul expresiv al secţiunii. Este interesant cum dirijorul a exploatat timbrul oboiului: în momentul solo acesta a ieşit în evidenţă prin nuanţele diverse pe care le-a folosit, iar linia sa melodică a fost foarte expresivă prin frazarea pe care a conferit-o. Tema a fost preluată de mai multe instrumente care au interpretat-o în moduri diferite, după care toate partidele s-au reunit şi au realizat un crescendo. Secţiunea aceasta a fost învolburată, foarte dinamică, iar mersul descendent al viorilor a pregătit discursul cornilor. Elementele de dinamică muzicală sugerează o atmosferă tumultoasă pe care orchestra a adus-o printr-un discurs pregnant. Instrumentele de alamă detensionează cadrul prin salturile realizate natural, însă intervenţia viorilor printr-o linie melodică rapidă şi foarte puternică în nuanţă anunţă reluarea temei. Este impresionantă această parte deoarece corzile au un moment energic, iar intrarea cornilor pare că domoleşte situaţia, dar intervin viorile şi, astfel, se ajunge la climax, care este constituit de reluarea acestei idei melodice. Viorile conduc foarte zvelt acest moment, flautul aduce expresivitate, iar toate aceste lucruri sunt concluzionate de un final cursiv. Se realizează, de asemenea, un dialog între violoncel şi viori pe care dirijorul a ştiut să-l evidenţieze prin gesturile sale. M-a impresionat efectul de ecou de la sfârşit adus de corzi, prin tema interpretată într-o nuanţă foarte discretă. Acordul tonalităţii de bază aduce linişte, inspirând la meditaţie.

Apreciez iniţiativa maestrului Cristian Mandeal şi Orchestrei de Cameră Radio de a organiza acest concert dedicat memoriei dirijorului Camil Marinescu. M-am bucurat că am asistat la un asemenea eveniment care ne-a încântat auzul cu armoniile speciale şi interpretarea generoasă a instrumentiştilor.

Sarah RIZESCU

ARCHAEUS - 35 - icon al performanței interpretative contemporane

Vorbind despre Atelierul de Muzică Contemporană **ARCHAEUS**, dincolo de impersonala evaluare statistică a sutelor de concerte pe care le-a susținut din toamna anului 1985 şi până astăzi, esențialul atribut al evoluției lor de-a lungul vremii rămâne promovarea creației muzicale a secolelor XX-XXI. Gravitând la fel de entuziaşti pe orbita culturală a Europei, „archae-ii" de ieri şi de azi s-au coagulat într-o personalitate artistică unică, singulară, cu cea mai longevivă activitate neîntreruptă în domeniul muzicii contemporane.

În 35 de ani, **ARCHAEUS** a colaborat cu actori, dansatori, scenografi, regizori, compozitori şi dirijori, solişti vocali şi instrumentişti, scriitori, muzicologi, realizatori Radio-TV, orchestre de cameră şi simfonice, dar şi cu formații corale, inițiind formule spectaculare extrem de diverse. Şi-a intersectat traiectoria artistică, printre alții, cu dirijorii Horia Andreescu şi Ovidiu Bălan, Aldo Brizzi şi Pieralberto Cattaneo (Italia), Alexei Vinogradov (Rusia), trombonistul şi dirijorul Barrie Webb (Marea Britanie), saxofonistul Daniel Kientzy (Franța), clarinetiştii Eduardo Terol (Spania) şi Aurelian Octav Popa, pianiştii Alan Mandel (S.U.A.) şi Mihai Vîrtosu, naistul Gheorghe Zamfir, mezzosopranele Mihaela Agachi şi Steliana Calos, compozitorii Iannis Xenakis (Franța), Vicent Berenguer, Jordi Orts şi Javier Santacreu (Spania), Octavian Nemescu şi Ştefan Niculescu, artistul plastic Josep Son (Spania), inginerul Theodor Christen (Germania), actorii Claudiu Bleonț, Coca Bloos, Ion Caramitru, Mircea Diaconu, Diana Lupescu, Ionuț Kivu, Geo Popa, Irina Ungureanu, Viorica Vatamanu, scriitorul Mircea Cărtărescu, poeții Mircea Dinescu şi Grete Tartler, coregrafele Raluca Ianegic şi Liliana Iorgulescu, regizorii Radu Igaszag, Alexandru Tocilescu şi Cornel Todea, scenografele Alina Herescu şi Viorica Petrovici, compania de dans **Sincretic Art**, grupul vocal **Nectarie Protopsaltul**, corul Radiodifuziunii şi Orchestra de Cameră Radio, imaginând concepte interculturale comentate la superlativ de către muzicologii Petre Codreanu, Alfred Hoffmann, Iosif Sava, Vasile Tomescu, compozitorul Costin Cazaban sau criticul de teatru Valentin Silvestru.

Despre **ARCHAEUS** s-a scris şi în *Daily Graphic* (Marea Britanie), *Il Piccolo*, *La Nuova*, *L'Eco di Bergamo* (Italia), *Informacion* (Spania), *Berliner Morgenpost* (Germania) dar şi, repetat, în *Le Monde de la Musique*, publicație prețioasă în care Costin Cazaban investea ansamblul cu atributul continuității şi cu cel al unui „*travaliu în profunzime*". Fondat şi condus de compozitorul Liviu Dănceanu până în octombrie 2017, **ARCHAEUS** şi-a creat destul de repede un public propriu ale cărui aprecieri i-au reflectat, pas cu pas, evoluția interpretativă, iar astăzi este singura formație camerală de muzică nouă care concertează consecvent, în condițiile în care urmează să împlinească, în curând, vârsta unui "dublu majorat"!

După aproape douăsprezece luni pandemice, în 21 februarie, violoncelista **Anca Vartolomei**, pianista **Rodica Dănceanu**, clarinetistul **Ion Nedelciu**, fagotistul **Şerban Novac**, violonistul **Marius Lăcraru** şi mai tinerii **Ana-Maria Radu** (oboi) şi **Sorin Rotaru** (percuție), sub conducerea dirijorului **Mircea Pădurariu**, s-au bucurat să se reîntâlnească cu auditoriul bucureştean în foyerul Palatului **Tinerimea Română,** pentru un nou recital din microstagiunea camerală pe care şi-au dorit să şi-o permanentizeze. Sintagma *AB UNO DISCE OMNES* („după modelul unuia, îi poți deduce pe toți"), preluată din textul muzical al piesei lui Liviu Dănceanu, *Aliquote*, a dat, simbolic, titlul întregului recital care a cuprins, alături de lucrarea deja menționată, încă două opus-uri din arealul contemporan românesc: *Apfelwürmer VI* al lui Dan Dediu şi *Diffractions brisées* de Horia Şurianu.

Implicând toți membrii formației, cu excepția percuționistului (câteva instrumente de percuție fiind totuşi mânuite de către interpreți), partitura concepută de Liviu Dănceanu a provocat auditoriul să-i exploreze subtilitățile, suprapunerea rafinată dintre continuumul ambianței modale de filiație arhetipală şi traseul zig-zagat al unor linii melodice "ciobite", aparținând unui univers metaforic dezbinat. În contrast, ca un corolar al celor trei partituri propuse spre audiere, *Diffractions brisées* aparținând lui Horia Şurianu – una din lucrările preferate ale „arche-ilor" – a expus ideea sincronizării treptate a traiectoriilor individuale, proprii celor şapte partide instrumentale, prin modelări repetitive cu potențială tentă ritualică, prefigurând virtual o ideală comuniune de stări. „Puntea" dintre cele două piese menționate, structurată, şi ea, pe osatura unui background modal, s-a regăsit, firesc, în cea de-a şasea piesă a postmodernului ciclu *Apfelwürmer* – o

inspirată juxtapunere de *pattern*-uri stilistice într-un carusel multinuanțat, „marca" Dan Dediu, sclipitor duel de idei materializate într-o sintaxă de graniță definită prin asocieri sonor-vizuale.

Coordonat cu minuțiozitate de către dirijorul Mircea Păduraru, demersul interpretativ al **ARCHAEUS**-ului şi-a reconfirmat, fără echivoc, forța de seducție; iar „archae-ii" ne-au demonstrat, o data în plus, că fac parte dintr-un ansamblu de referință al spațiului românesc, un veritabil icon performant al fenomenului muzical contemporan şi, totodată, al metamorfozelor unui microunivers sensibil care ne guvernează, discret, existența.

Loredana BALTAZAR

"Comuniune prin muzică", un nou proiect cultural

Două tinere interprete fac pereche pe scenă dar sunt şi legate de o frumoasă prietenie iar ideea lor de a promova muzica printr-un proiect artistic nu este, aşadar, surprinzătoare. Violonista Sara Stroici şi pianista Andreea Dobia au fost şi sunt sub îndrumarea ştiințifică doctorală dar şi conceptual artistică a domnului profesor Şerban Dimitrie Soreanu, Andreea fiind recent absolventă şi posesoare a titlului de Doctor în muzică. Ele au ales să promoveze muzica şi realitatea ei artistică sub forma unui ciclu de concerte-conferințe organizate lunar timp de un an, excepție făcând doar lunile iulie şi august. Aceste manifestări au loc sub titlul *Comuniune prin muzică* şi sunt găzduite de Biserica Adventistă de Ziua a Şaptea în mai multe oraşe din țară dar majoritar în capitală.

Conceptul de „proiect artistic" este atât de des întâlnit în ultima vreme şi atât de uşor aplicat oricărei manifestări încât aproape că îşi pierde din valoare însă modul original în care cele două artiste au gândit această inițiativă este scris exact în cheia potrivită pentru a-i mulțumi atât pe melomani cât şi pe cei mai avizați specialişti.

„Umbrela" sub care se derulează aceste concerte este intitulată *SonoSofia,* sau aşa cum afirmă artistele, "drumul de la sunet la semnificație". Tocmai această profundă preocupare pentru cercetare muzicală şi filosofică a fost sâmburele care a dat naştere acestui proiect. „Temele conferințelor au caracter educativ, subiectele țin de dezvoltarea culturală şi spirituală şi au o largă adresabilitate. Am descoperit că publicul este dornic şi receptiv, ne adresăm tuturor studenților şi melomanilor, dar mai ales celor care vor să afle despre fenomenul muzical sub forma principială şi filosofică", declară cele două coordonatoare de proiect.

Despre ce este vorba în aceste conferințe? Caracterul lor este, într-adevăr, unul educativ însă nivelul este unul echilibrat în aşa fel încât poate fi uşor accesibil şi unor simpli iubitori de muzică fără pretenții de specialişti dar şi muzicienilor avizați, studenți, cadre didactice care au acces la informații de specialitate oferite cu mare precizie de cei care le susțin.

Proiectul a debutat în luna decembrie 2020 la Piatra Neamț şi l-a avut ca invitat pe domnul profesor Şerban Dimitrie Soreanu. Domnia sa este un iubit orator care captivează în doar câteva clipe atenția oricui are şansa de a-l asculta iar cu o temă ca *Muzica e viața însăşi* şi cu o improvizație liberă la pian succesul a fost garantat. Conferința, deşi susținută şi organizată cu public conform restricțiilor din aceste vremuri pandemice a fost urmărită live pe facebook de peste 100 de persoane iar mai apoi online a înregistrat peste 1200 de vizualizări.

Cea de-a doua apariție din cadrul acestui proiect a avut loc la Bucureşti, în sediul Bisericii Adventiste Militari şi i-a avut ca invitați pe clarinetistul Emil Vişenescu şi pe pianista Manuela Giosa. Cei doi au propus o lucrare pe care o putem numi cel puțin interesantă, sonata nr. 2 pentru clarinet şi pian op. 120 de Johannes Brahms. Aceasta face parte dintr-o pereche de lucrări pentru clarinet compuse la apusul vieții creatoare a marelui compozitor dar care, paradoxal, a reprezentat un răsărit, un incipit pentru multe creații pentru clarinet ale altor compozitori ce i-au urmat lui Brahms. Domnul Emil Vişenescu a fost vocea întâi a prezentării, secondat permanent de doamna Manuela Giosa. Într-o atmosferă deloc rigidă, aproape informală şi deosebit de caldă, cei doi au dat detalii extrem de interesante despre lucrare şi au reuşit să stabilească un echilibru perfect între noțiuni de larg interes şi detalii specializate care țin de semantică, de analiză muzicală.

Manuela Giosa, Emil Vişenescu

foto: Andreea Dobia

Am avut plăcerea să văd în sală mulți tineri dar nu numai, mulți elevi şi studenți iar în mediul online, la transmisiunea live au fost peste o sută de vizualizări.

"Ne dorim să promovăm şi să semnalăm existența acestor evenimente deoarece credem în înalta ținută a invitaților şi a prezentărilor pe care aceştia le susțin. Actul artistic în sine este de interes pentru întreaga societate iubitoare de muzică.", au mai adăugat organizatoarele iar noi aşteptăm cu mare interes următorul concert care va avea loc la Iaşi.

Andra APOSTU

EL TANGO

Foarte aşteptata premieră a stagiunii în curs de la Opera Naţională Română din Iaşi şi-a primit îndelungile-i aplauze chiar în seara premergătoare zilei ce marchează începutul primăverii, oferind astfel publicului din sală un frumos mărţişor, atât la propriu cât şi la figurat. Spun asta pentru că, aşa cum am perceput-o eu, construcţia spectacolului a fost asemeni tradiţionalului şnur (de

Amalia Mîndruţiu, Ovidiu Matei Iancu

mărţişor) cu cele două fire iscusit împletite. Cel roşu, reprezentând personajul principal al ei, respectiv tangoul argentinian, cu al său spectaculos parcurs, de pe strada unde s-a născut până la cele mai importante scene ale lumii, definit de conaţionalii lui ca "*sentimentul care se vede*", şi cel alb, dansul clasic cu graţia, eleganţa, fluiditatea, căldura vaporoasă şi zborul lui aproape nepământean. Şnur, ce leagă într-o mare fundă ca o îmbrăţişare, un preţios album din ale cărui file prind viaţă fotografiile timpurilor fie trecute sau prezente ale unor personaje (singulare, cupluri sau grup) care, însufleţindu-se, îşi retrăiesc din nou pasiunea trecută prin propriile lor tonalităţi şi emoţii, având ca bază a amintirilor acest copil teribil al dansului argentinian, *tangoul*. Tocmai de aceea, mărturisesc că am fost cucerită de curajul coregrafei Amalia Mîndruţiu care, în ciuda caracteristicilor acestor două stiluri atât de diferite ca accente, temperament, ţinută, punctuaţie, expresivitate, echilibru, a reuşit o armonios dozată împletire a lor, dând naştere aproape unui nou stil de dans. Cine stie? Premiera cu *El tango* a dezvăluit publicului fidel o minunată lucrare de echipă, un spectacol

Florentina Onică; dansează Pamela şi Elvis Gache

unitar, cu toate ingredientele necesare unui succes: subiect unic - *tangoul*, muzică adecvată şi partituri coregrafice ingenioase care oferă protagoniştilor posibilitatea de a-şi etala în egală măsură imaginaţia artistică, emoţională şi virtuozitatea tehnică. Am văzut generoşi paşi rotaţi, fandări, prize şi piruete clasice, dublu tur în aer... realizate impecabil. Viu colorat - aş zice prea viu -, cu costume frumos croite - dar prea lucioase şi sclipitoare - cu minunaţi pantofi şi sandale specifice tangoului, în pofida plasării lui într-un decor nici de stradă, nici de scenă mare, ci mai degrabă de bar sau cabaret, şi al luminilor exagerate - ce bine ar fi dat nişte felinare stradale- spectacolul El tango se impune atenţiei ca o luminoasă lucrare mozaicală, una dintre puţinele în care toţi componenţii ei (miniorchestra de şapte instrumente, coregraf, solişti de balet dar şi vocali, scenografi, regizor) colaborează în cel mai închegat mod, ca într-o familie. Concepută pe scena unei celebre săli, dotată cu artişti de mare imaginaţie, spectacolul captează prin unitate, fluiditate, limbaj inedit, concepţie şi evident interpretare. Seara de 28 februarie mi-a părut ca o vizită în anotimpul primăverii, ca o incursiune în explozia ei de sălbatice splendori în care acest personaj adulat, tangoul, pare atât de la el acasă. Iar creatoarea lui, coregrafa Amalia Mîndruţiu, a izbutit prin talentul, experienţa şi imaginaţia ei, ştime frumos creionate care arată multitudinea acestor aspecte. Mi-au plăcut toţi dansatorii (solişti şi ansamblu) ca şi tot ce a însemnat interpretare

Florentina Onică; dansează Monica Ailiesei, Ovidiu Matei Iancu

vocală, mai ales că ea a fost făcută în limba lui Cervantes. Dar în mod deosebit i-aş menţiona pe Pamela Tănase-Gache şi Elvis Gache, cuplul care a dansat în timp ce se cânta *Por Una Cabeza* de către Florentina Onică, o partitură cu elemente acrobatice, dublu tur în aer şi o prindere în priză electrizând publicul; Ovidiu Iancu Matei în *Cite Tango* de Astor Piazzolla: cu un foarte frumos dublu tur a la second şi o variaţie clasică înconjurat de opt fete ce-şi exteriorizau sentimentele la unison; solista Nicoleta Maier cu cel mai frumos costum din spectacol (negru ca un fluture) unduit de mişcarea braţelor în *Besa me Mucho*; duetul Amalia Mîndruţiu si Ovidiu Iancu Matei într-o plină de nerv şi vigoare scenetă tipic argentiniană trecând prin ceartă, împăcare, despărţire, foarte convingător şi cuplul Ovidiu Iancu Matei şi Georgiana Dimitrescu - care a dansat cu poante arătând un frumos *cou de pied* şi cele cinci, şase artistice piruete. Indiscutabil premiera anului de la Opera din Iaşi este o reuşită din care transpare gingaş spusa conform căreia "sufletul are nevoie de mai mult spaţiu decât corpul". Bravo Iaşi!

Doina MOGA

Nicolae Teodoreanu – destrămare în pulbere de soare

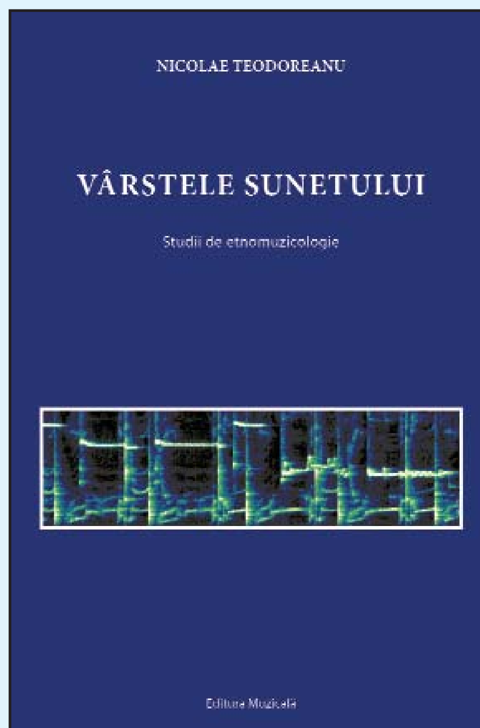
Amintire la 3 ani de nemurire. Cronica volumului VÂRSTELE SUNETULUI

"Compozitor de mare rafinament sonor, cunoscător în detaliu al muzicii de avangardă, dar şi al tradiţiei bizantine psaltice, al muzicii electronice şi al arsenalului său

etnic, etnomuzicolog de forţă, cercetător dedicat şi minuţios al muzicii tradiţionale româneşti, Nicolae Teodoreanu a predat mai departe tinerilor câte ceva din sufletul şi spiritul său olimpian, nobil şi calm": aşa îşi dăltuia în cuvânt Dan Dediu gândurile sale despre cel plecat la cele veşnice acum trei ani.

Acest răstimp a fost răgazul pentru adunarea aproape a tuturor studiilor sale de etnomuzicologie într-un volum de 270 de pagini, publicat la Editura muzicală din Bucureşti in 2020, sub îngrijirea doamnei Mihaela Nubert-Chețan: VÂRSTELE SUNETULUI.

Intrând în viaţă în vara lui1962 într-o familie cu o reverberaţie spirituală unică (în care îl regăsim şi pe ilustrul bunic şi preot, Dimitrie Balaur), Nicolae Teodoreanu a absolvit secţia de compoziţie la Universitatea naţională de muzică din Bucureşti în 1986, unde a preluat experienţa pedagogică a maeştrilor Aurel Stroe, Anatol Vieru şi Ştefan Niculescu. În anul 2002 avea să finalizeze teza de doctorat la *Academia de Muzică* din Cluj-Napoca, iar după Revoluţie a fructificat aceste profunde cercetări din postura de etnomuzicolog cercetător al *Institutului de etnografie şi folclor „Constantin Brăiloiu"* şi din cea de profesor asociat la Universitatea naţională de muzică din Bucureşti.

Membru al *Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România* (UCMR) şi al Consiliului internaţional pentru muzică tradiţională, ataşat fenomenului muzical (componistic şi muzicologic) al timpului său, autorul unui repertoriu care se extinde de la muzica de cameră la cea electronică, Nicolae Teodoreanu a fost distins în anul 2006 şi cu Premiul George Enescu al Academiei Române. Simultan cu exercitarea unei seriozităţi rămase proverbiale, preocupările sale aveau un spectru amplu: de la reevaluarea fundamentelor psihoculturale ale muzicii, la folosirea metodelor analitice algoritmice şi informatizate, la cercetarea confluenţelor muzicii culte europene cu elemente de limbaj preluate din studiul muzicilor tradiţionale (inclusiv cea bizantină).

O parte a preocupărilor sale etnomuzicologice sunt materializate în studiile din volumul VÂRSTELE SUNETULUI. Conceput ca o formă variaţională, acesta se deschide cu un Praeludium, urmat de două mari capitole: Teme cu variaţiuni, ritm, sunet şi structură (de la Constantin Brăiloiu la cercetarea electroacustică) şi Passacaglii, culegere şi arhivare (de la D. G. Kiriac la era digitală).

Studiile din prima parte se referă la C. Brăiloiu şi la ipoteza universaliilor în muzică, la probleme de metodologie în abordarea ritmului muzical folcloric, la mijloace electroacustice şi metode statistice în cercetarea etnomuzicologică a sistemelor intonaţionale, la sunetul muzical ca mediator între două lumi în muzicile de factură orală, secţiunea încheindu-se cu cele două părţi ale amplului studiu intitulat *Vârstele sunetului – locul folclorului între muzicile lumii*.

Cea de a doua secţiune (de asemenea, variaţională) prezintă înregistrări din arhivele Institutului, posibilitatea conservării acestora prin tehnologii digitale care să asigure perenitatea lor ca act superior de informare, de tezaurizare a moştenirii muzicale şi etnografice a poporului român. Finalul volumului include aspecte ale cercetării etnomuzicologice reflectate în creaţia muzicală proprie şi un tulburător capitol dedicat amintirii autorului.

Una din poeziile cele mai sensibile pe care a scris muzică (*Lacrima şi raza* de Lucian Blaga) întruchipează taina plecării sale atât de timpurii: "O lacrimă/desprinsă dintre genele unei plăpânde amintiri/ce stă ascunsă-n fundul unui suflet/căzu/pe albul unei fragede petale.../ (...) In vreme ce se destrăma în pulbere de soare"... Nucu Teodoreanu a lăsat această mărturie profund ştiinţifică (ancorată parţial în paginile acestui volum, pe care l-am dori continuat cu un altul care să cuprindă cealaltă parte a creaţiei sale muzicologice), fiind însă Omul care a ştiut să îşi ia în serios nu doar arta, ci şi credinţa. Mărturia sa de dincolo de vremelnicie va reverbera adânc în sufletele celor care l-am cunoscut, în acel orizont curat al veşniciei senine, din care probabil rosteşte şi acum, la început de Post Mare, imnele Sfântului Efrem Sirul, cântând *Laudă Glasului întrupat.*

Petruța MĂNIUȚ-COROIU

Prolog la o poveste muzicală

Zilele trecute, sporovăind cu statornicii prieteni din propria-mi bibliotecă, am descoperit cu surprindere şi mare bucurie o carte – parcă scoasă în faţă de arătătorul unui spiriduş – carte, pe care o credeam pierdută înainte de a o fi citit, darămite recitit, cum am în obicei. Aşa că m-am pus repede pe lecturare, încercând ca, prin această grabă, să îmi scuz nesăbuita neglijenţă, atât de străină mie, faţă de orice apariţie editorială cu subiect captivant. Şi ce inspirată am fost!

Pentru că, în ea, am găsit, pe lângă multă muzică - trecută prin acuratul şi sensibilul filtru al autoarei -, şi document, şi imaginaţie, şi istorie, şi culoare, şi atmosferă, şi inovaţie, şi nenumărate secrete desecretizate. Se cheamă ***Simbioze camerale în Secolul al XX-lea***, de **Andreea Butnaru** şi sigur este o carte de specialitate destinată în principal profesioniştilor. Dar, până la capitolele care conţin exemplele muzicale din partituri şi analiza lor fascinantă pentru cunoscători, ea dezvăluie numeroase poveşti adevărate, unele neştiute, altele uitate, poveşti pline de esenţe parfumate din istoria muzicii universale, istoria pianului şi a violoncelului, istoria vieţii compozitorilor care s-au exprimat genial în această combinaţie instrumentală din muzica de cameră, încât ea, cartea, captează instant atenţia şi interesul oricărui meloman şi nu numai. Este frumoasă, luminoasă, expresivă, poetică, pastelată şi incitantă. Concepută într-un stil accesibil, cu fraze clare şi ton cald, păstrând un elegant echilibru interior latin (după cum ar spune compozitorul şi muzicologul Doru Popovici) între opiniile sale personale şi esenţa obiectivă a fenomenelor studiate/explicate, cartea se aseamănă cu un frumos mozaic închegat, în care autoarea aşează trei lucrări de anvergură, trei repere stilistice ale componisticii din prima parte a secolului XX: Sonatele pentru pian şi violoncel de *Claude Debussy*, *George Enescu* şi *Bohuslav Martinu*. Lucrări pe cât de asemănătoare prin genul abordat, respectiv cameral, în "poate cea mai interesantă combinaţie a instrumentelor", tot pe atât de diferite în rest. Şi aici mă refer la modalităţi de exprimare, frazare, zonă de inspiraţie, mânuire a paletei coloristice, univers sonor şi mesaj.

Dar până la subiectul în sine, cititorul află sau îşi reaminteşte că primul demers solistic a apărut în perioada barocă, când s-au pus bazele conceptului de *musica da camera* (grup instrumental de sine stătător) şi care s-a dezvoltat spectaculos odată cu evoluţia instrumentelor, în special cea a violoncelului, care a atins parametrii moderni încă din secolul al XVII-lea - cu corzi de metal, cu limitarea lor la patru, cu sprijinirea instrumentului pe un cui metalic, cu lungirea gâtului şi a tastierei cu refacerea formei arcuşului, etc. -, perfecţionându-se continuu pe parcursul celor 100 de ani până la apariţia pianului. Mai aflăm că violoncelul, primind statutul de solist datorită valenţelor noi expresive în îmbinarea ideală cu strămoşul pianului, clavecinul - care avea pe atunci doar rol de acompaniator – dă naştere unui vast şi important repertoriu; că pianul, mai ales cel cu mecanică engleză de la sfârşitul secolului al XVIII-lea, care câştigă şi el prin perfecţionare – mărirea ambitusului de la cinci la şapte octave – oferind o unitate registrală unică, forţă şi capacitate dinamică de exprimare, a intrat şi el în atenţia marilor componişti, care l-au utilizat în numeroase forme, rezultând astfel un amplu repertoriu, de care în mare parte ne bucurăm şi astăzi. Se mai poate afla din carte că cel "cucerit de melanjul timbral între claviatură şi coardele cu arcuş", care a acordat tânărului pian un rol egal solistic cu al vârstnicului violoncel, creând un ideal echilibru între calităţile lor sonore şi tehnice, a fost Beethoven, primul compozitor care realizează cinci sonate pentru ***pian şi violoncel***, lucrări de o rară forţă şi ingeniozitate ritmico-melodică, ele, sonatele, fiind la rândul lor primele lucrări de acest gen din istoria muzicii europene.

De-abia apoi urmează propriu-zisa expunere şi analiză a celor trei sonate menţionate (Debussy, Enescu, Martinu), analiză bazată pe dubla experienţă personală a **Andreei Butnaru**, aceea de solist, avându-le incluse în repertoriul curent, frecvent dăruit publicului în concerte de pe importante scene ale lumii, cât şi cea de profesor, pe care o practică de ani buni la Conservatorul din Bucureşti. Iar succinta descriere a celor trei lucrări, din rândurile următoare, ce aparţine autoarei, singura în măsură să o facă, este cel mai convingător prolog la această poveste:

"…trei lucrări atrag atenția, atât prin frumusețea lumii sonore pe care o inițiază, cât şi prin noutăți de limbaj componistic, noutăți care au fost preluate de către urmaşi şi transformate în stiluri creative. Impresionismul delicat al lui Claude Debussy, de o rară frumusețe, ne introduce într-o lume de basm, plăsmuită prin sugestiile programatice ale fiecărei părți. În viziunea artistică a lui George Enescu din Sonata a doua pentru pian şi violoncel, reveria şi dorul sunt elementele filozofice dominante, ca posibilități virtuale de evadare din cotidian într-un univers propriu sensibilității artistului. Bohuslav Martinu este un călător fără granițe, un rătăcitor prin culturile Europei şi Americii, cu adânci rădăcini în fondul muzical al folclorului ceh. Mozaicul primei sonate pentru pian şi violoncel descrie în mod inspirat explozia de inedit, de nou în lumea interioară a artistului, generată de combinația ingenioasă a intonațiilor europene şi extra-europene".

Eu mai adaug doar faptul că această carte este şi un mare ajutor pentru toți cei ce doresc să interpreteze aceste lucrări, mai ales că detaliile pe care le cuprinde sunt chei rare de acces în particularitatea lor. De aceea cred că ea n-ar trebui să lipsească din biblioteca de suflet a nici unui interpret, mai ales a celor ce si-au legat viața de pian şi violoncel.

Simbioze Camerale în secolul al XX-lea este o carte frumoasă, luminoasă, expresivă, poetică, pastelată şi incitantă. Citiți-o!

Doina MOGA

Constantin Arvinte, Marin Voican-Ghioroiu: "Tu, romanță-ncântătoare"

La Editura Muzicală a apărut acest impresionant volum, în format mare şi cu nu mai puțin de 560 de pagini, datorat neobositului publicist (a semnat până acum circa 30 de cărți), compozitor şi poet Marin Voican-Ghioroiu, profund ataşat de creația muzicală autohtonă şi de maeştrii ei (să amintim în acest sens colaborarea cu Gheorghe Zamfir, cu o secvență şi în volumul de față). Dragostea pentru romanță îi alătură pe cei doi semnatari, fiindcă dintre cele 36 de lucrări incluse în volum (cu partituri, versuri şi de multe ori chiar şi ştime), mai bine de jumătate aparțin lui Constantin Arvinte, nu o dată Marin Voican-Ghioroiu fiind autor al versurilor şi chiar co-semnatar al muzicii. Fiind vorba de romanțe, regăsim aici piese laureate la festivalurile de gen de la Târgovişte ("Crizantema de aur") şi Chişinău ("Crizantema de argint"), cum ar fi "Dragostea mea", "Romanța dragostei" (Constantin Arvinte), "Din scrisori facem palate", "Copil sărman" (versuri: Marin Voican-Ghioroiu), dar şi alte cântece cu o frumoasă carieră, înscrise deja în cartea de aur a romanței. Este un gest minunat de recunoştință şi considerație din partea scriitorului, omagiindu-l pe Constantin Arvinte, acest patriarh al muzicii româneşti, la vârsta de 95 de ani. De altfel, Marin Voican-Ghioroiu, autor, practic, al volumului, semnează, inspirat, în versuri sau în proză, pasajele de trecere şi de legătură dintre capitole şi lucrări. Prodigioasa sa activitate este creionată succint în două pagini introductive ale cărții, aşa cum cariera de excepție a maestrului Constantin Arvinte se regăseşte în intervențiile din primele pagini, aparținând, între altele, unor Ştefan Cărăpănceanu, Octavian Ursulescu, Rodica Anghelescu şi, fireşte, celor doi protagonişti. După ştiința noastră, este prima apariție de asemenea dimensiuni consacrată exclusiv romanței, ceea ce ne îndreptățeşte să credem că Alina Mavrodin-Vasiliu, directoare artistică a "Crizantemei de aur", şi soțul ei Teodor Vasiliu, istoriograf de seamă al genului, o vor aşeza la loc de cinste în vitrinele excepționalului muzeu "Casa romanței" de la Târgovişte! (**Marius GHERMAN**)

Un *Trio* virtual feminin: *Madrigale* şi *Psalmi*

Reprezentante ale *Renaşterii* muzicale italiene în prim plan componistic, interpretativ şi educativ, **Maddalena Casulana** şi (surorile sau *aliasul*?!) **Raphaella şi Viitoria Aleotti/Aleotta** alcătuiesc un inedit *Trio* virtual feminin, toate trei părând a fi veritabile „vârfuri de lance" într-o lume în care spiritul creator părea a fi fost propriu doar bărbaţilor. Se cunosc relativ puţine amănunte privind biografiile lor dar, din fericire, au rămas câteva partituri definitorii: *Madrigale* şi *Psalmi*.

Maddalena Casulana: compozitoare, cântăreţă, interpretă la luth şi *maestra di musica* a intrat în orbita cercetătorilor care o consideră a fi prima compozitoare ce ar fi avut conştiinţa profesionalismului său şi, totodată, prima femeie care a publicat volume de *Madrigale* la patru voci, integral semnate de ea. În cele 66 *Madrigale* rămase se observă un discurs echilibrat în parametrii diatonic-cromatic, linii melodice cantabile, dialog susţinut între partide, evidenţiind contrastul registric; stilistic pare apropiată de **Luca Marenzio** sau **Philippe de Monte**.

Maddalena Casulana

După un prim volum complilat de **Giuglio Bonagiunta** (1556/1557) în care i se publică 5 *Madrigale*, începând cu 1568 începe să publice primele două volume personale: *Il primo* şi *Il secondo libro di madrigali a quattro voci* (1568, 1570), primul dedicat **Isabellei de Medici** iar cel de-al doilea unui potentat milanez; cel de-al treilea volum de *Madrtigale* (la 5 voci) fiind semnat „Maddalena Mezari detta Casulana Vicentina", se presupune că între timp s-a căsătorit.

Despre celelalte două nume ale acestui *Trio* virtual de *Cinquecento* rămâne ca biografii muzicali să-şi dea verdictul; vorbim despre două persoane diferite – două dintre surorile **Aleotti –** sau despre un *alias* în persoana primei născute dintre cele cinci fiice ale cunoscutului arhitect renascentist **Giovanni Battista Aleotti**, un obişnuit al *Curţii* lui **Alfonso II d'Este** din Ferrara?! Pentru fiecare din aceste două ipoteze argumentele par a fi totodată la fel de solide dar şi la fel de fluide. Sunt propuse fie un nume dublu, cât şi date duble care plasează o singură persoană în timp, respectiv **Raphaella/Vittoria** (1570/1574/1575-după 1620/1646); pe de altă parte, sunt avute în vedere două muziciene surori: **Raffaella Aleotta** (c. 1570-fl.1593/?după 1620) şi **Vittoria Aleotti** (c. 1574/1575-?după 1646).

Cercetări recente, întreprinse de *dr*. **Barbara Harbach**, cadru didactic la *University of Missouri-St. Louis*, compozitoare dar şi pasionat istoric şi editor al multor manuscrise de secol XVII-XVIII, cu cercetări pe direcţia manifestării spiritului creator feminin (editor al the *WomenArts Quarterly Journal*), au condus la concluzia existenţei a două muziciene surori, **Raphaella Aleotta** (fiica cea mare) şi **Vittoria Aleotti** (a doua născută).

Ambele au beneficiat acasă de o solidă educaţie umanistă şi de studii de instrument sau cânt vocal sub îndrumarea compozitorilor **Alessandro Milleville** (1521-1589) şi **Ercole Pasquini** (c. 1560-1608/1619), după care ambele au intrat pe porţile mănăstirii augustine *San Vito* de lângă Ferrara, considerată proprie desăvârşirii educaţiei muzicale. Acolo se învăţa scris-cititul muzical, se ţineau cursuri de instrument – orgă, instrumente de coarde (violine, viole bastarde) şi de suflat (cornetti, flaute, trormboni) –, se ţineau concerte foarte gustate de publicul care, potrivit mărturiilor vremii, era entuziasmat de vocile angelice şi de perfecta sincronizare a instrumentistelor.

În calitatea ei de *maestra di musica* al aşezământului, implicit de programare şi conducătoare a manifestărilor muzicale dar şi de dirijoare a unui ansamblu coral numărând 23 tinere muziciene, în scopul îmbogăţirii repertoriului acestui ansamblu coral existent la *San Vito*, **Raphaella** semnează la 1593 *Sacrae cantiones: quinque, septem, octo & decem vocibus decantande*. Piesele sunt aranjate în ordinea creşterii dificultăţii de abordare vocală, de la 5 la 10 voci. Dedicat *Episcopului* din Ferrara, este recunoscut în istoria muzicii ca fiind primul volum de muzică scară publicat sub semnătura unei femei, fiind în acelaşi timp şi singura ei publicaţie. Potrivit titlurilor, se pot discerne 5 *Psalmi*: *Ps*. 68 – *Exsurgat Deus* (nr. 2), 55 – *Exaudi Deus orationem meam* (nr. 5), 100 – *Jubilate Deo omnis terra* (nr. 6), 18 – *Diligam te, Domine* (nr. 7), 51 – *Miserere mei, Deus* (nr. 10), toate aceste *Motete* fiind concepute la 5 voci. În ciuda numărului mare de voci, scriitura este simplă, aerată, cu multe secţiuni în stil declamatoriu, cu dese cadenţări şi alternări polifono-armonice, cu dialoguri între partide. Ca *tessitura*, Sopranele sunt notate în registrul acut şi supra-acut, iar vocea de Alto tentează extrema gravă, pe datele unei virtuozităţi atent puse în pagină.

În legătură cu **Vittoria Aleotti**, după un prim madrigal (*Di palide viole*) din antologia sugestiv intitulată *Il giardino de musici ferraresi* (1591) la doi ani distanţă publică un prim volum cu optsprezece *Madrigale* la 4 voci: *Ghirlanda de Madrigali a quattro voci*. Cu excepţia celor două „coperte" ale colecţiei (care sunt cântări religioase pe text tradiţional biblic), în toate celelalte piese atrage atenţia semnătura poetului, dramaturgului şi diplomatului **Giovanni Battista Guarini** (1538-1612). *Madrigalul T'amo mia vita*, un scurt şi expresiv expozeu privind primii fiori ai iubirii, construit *à*

Aichinger, **Giovanni Gabrieli**, **Orlande de Lassus**, **Orazio Vecchi** ş.a. Şi alte producţii poetice sau librete ale lui **Guarini** vor deveni „canava" pentru creaţii muzicale ce „vor face carieră", drept care comparaţia cu celebrul **Metastasio** din secolul XVIII nu este deloc deplasată…..

la manière de **Tasso**, va deveni rapid sursă de inspiraţie pentru cel puţin 19 compozitori (bărbaţi) care, după exemplul **Vittoriei Aleotti**, îi vor conferi formatul de *Madrigal*; între aceştia se detaşează nume celebre ca **Gregor**

O altă cercetătoare a „amprentei vocilor feminine" în *Renaşterea* italiană, **Thomasin LaMay**, în urma analizei asupra pieselor din această colecţie observa modul în care **Vittoria Aleotti** a utilizat judicios şi cu parcimonie disonanţa, doar pentru a sublinia expresivitatea anumitor momente; aceeaşi grijă poate fi regăsită şi în pregătirea/compensarea disonanţelor, dar şi în utilizarea echilibrată a momentelor ornamentale.

La fel cu sora sa, după 1593 asupra numelor **Aleotti** s-a aşternut tăcerea deşi, cu siguranţă, dincolo de zidurile mănăstirii, viaţa muzicală pulsa în căutarea aceloraşi sonuri potrivite să exprime serenitatea în priviri şi simţiri…

Carmen STOIANOV

Alertă

Îmi place să fiu în centrul atenţiei când mă distrez cu prietenii, să fiu bufonul care aduce hohote de râs, buna dispoziţie, dar făcând acest lucru constant, s-ar putea ca ei să mă perceapă întotdeauna ca pe un bufon, ori chiar să mă trateze cu seriozitate în acest sens, în cel mai bun caz…

Acelaşi lucru îl întâlnim la «artiştii» care fac pe bufonii o lungă perioadă de timp, poate chiar ani la rând, neîncetat. Şi ne întrebăm: oare ei chiar sunt aşa, bufoni? Problema, de fapt, este a celor care le acordă prea multă atenţie, de cele mai multe ori fiind copiii fără discernământ, şi nedându-şi seama de absurditatea prezentată de aceşti artişti sau… creatori de conţinut irelevant, în schimbul unui profit vremelnic.

Se inoculează, astfel, în conştiinţele copiilor, tot felul de branduri, locuri de vacanţă, rase de câini sau produse minune, făcându-i să le dorească cât mai uşor şi cât mai repede, aceştia încercând apoi să le obţină prin căi nelăudabile. Artiştii care fac acest lucru, au reuşit să creeze un curent propagandist, non-valoric, lipsit de cultura autentică, prin care se doreşte coruperea tinerilor din România, la nivel comportamental şi ideologic. Acest lucru se întâmplă de multă vreme şi este profund tragic, mai ales când inconştienţa receptorilor este o ţintă, şi prin urmare, se diminuează valoarea viitorului nostru ca Popor, cu valori bine definite, lăsate de mai MARII noştri strămoşi, academicieni, gânditori, conducători, oameni simpli de la ţară sau artişti.

Dacă vom oferi copiilor doar glume, butaforii, divertisment sălbatic, atunci aceştia vor dori să ajungă exact ce primesc, conştient sau inconştient. De pildă, dacă o pereche de « papuci», diferite băuturi şi « sosuri », sexualitatea individuală expusă ca o marfă, au ajuns să fie singurele discuţii ale tinerilor cu vârste cuprinse între 5 şi 20 de ani, atunci tot ce este Frumos va dispărea odată cu trecerea anilor.

"Tehnologia modernizează drumul involuţiei." – Grigore Rotaru

Este un semnal de alarmă pentru părinţii copiilor care stau pe telefoane performante şi sunt dependenţi de tehnologie, care nu ştiu să scrie şi să citească corect până la 19 ani. În fapt, rezultatul va fi dramatic: se va distruge luciditatea Poporului.

Apreciind "oferta" persoanelor influente din mediul online şi de la televiziuni, proclamate drept "modele", observăm că, la fel ca în "Idiocracy"(2006), filosofia ficţională dintr-un astfel de film se regăşeşte din ce în ce mai mult în viaţa reală. Oare asta se întâmplă pentru că am ajuns la prea multă cunoaştere şi tehnologii avansate? E un fenomen natural să ne îndobitocim acum?

"Pe Darwin cel erudite/ Oamenii l-au păcălit!/ Procesul l-au inversat:/ «Maimuţoi» s-au transformat. " – Ion Dragu

Toţi marii gânditori ne-au atras atenţia în legătură cu aceste vremuri, însă cei mai mulţi, se pare, i-au ignorat. Corupţia, compromisurile şi nevoia de bani fără măsură au condus o mare parte din români să acţioneze fără luciditate, demnitate si raţiune. La rândul lor, aceştia au influenţat şi mai multe persoane, trezindu-ne deja într-o baltă plină de non-valori.

Cunosc multe exemple de artişti care nu îşi pot dărui creaţiile valoroase publicului dornic de cultură. Motivul este evident: toate sursele de informare care sunt azi date ca reper abundă în scandaluri, politică mediocră, muzică de frecvenţă foarte joasă cu versuri care instigă la ură. În consecinţă, continuând pe acestdrum, nu mai putem evolua spre un crez bun, luminos, înalt.

"Evoluţia omului este evoluţia conştiinţei sale. Conştiinţa nu poate evolua în mod inconştient." – George Ivanovitch Gurdjieff

Claudiu DUMITRACHE

Start 2021 – Stagiunea de jazz Radio

După un an de nedorit *relache*, un ansamblu de elită, *Big band-ul Radio,* a reapărut pe podiumul Sălii mari a *Radiodifuziunii Române*! Lipsa ființelor vii pe cele vreo mie de locuri capitonate din sală a fost suplinită de existența *virtuală* a melomanilor, fideli ascultători *reali* în direct, ai posturilor *Radio România Cultural*, *Radio România Muzical* ca şi, concomitent, a celor care au preferat să-i urmărească pe muzicieni în configurare audio-video pe *Facebook*.

Vorbim de cea dintâi prezență în anul curent a *întregii orchestre*, cu sonoritatea sa amplă, bogată, policromă – întrucât formula *combo* în versiune octet (înnodând serialul *„Concertelor roz"* de anul trecut) deschisese încă din februarie 11, anul jazzistic 2021 la *Radio România* cu concertul intitulat „VINE O ZI" – un proiect 100% românesc concretizat de membri ai *Big band-ului*: George Natsis - pian & lider, Adrian Flautistu - contrabas, Laurențiu Zmău - baterie, Adi Cojocaru - percuție, Sebastian Burneci - trompetă, Radu Florian - trombon, Paolo Profeti - saxofon alto şi Evgheni Mamot - saxofon tenor.

Revenind la *Big band*: instrumentiştii şaisprezece / şi-un dirijor ce-i şi-ntrece – desigur, acesta fiind maestrul Ionel Tudor, au ținut să prevestească simbolic, în tonurile exuberante ale muzicii că primăvara a sosit; şi, odată cu ea, simbolul alb al ghioceilor şi mult râvnitul ambient verde al renaşterii naturii, ce va să vină... Cum zilele de 1 şi 8 ale mărțişorului se asociază prin date ale tradiției cu proslăvirea eternului feminin, au fost invitate două prețuite dive ale jazzului vocal autohton, Irina Sârbu şi Nadia Trohin, concertul din seara de 25 februarie de la orele 19,00 legitimându-şi astfel genericul „THE LADIES SING JAZZ"!

Prezentate cu ton alert de comperul Cristian Marica, vocalistele au susținut fiecare, de două ori câte un episod de trei piese, pentru ca în final să interpreteze laolaltă, cu recunoscută măiestrie, piesa-epilog – în total treisprezece apreciabile momente muzicale.

Neobosită, plină de fervoare, cântăreața dar şi actrița practicantă Irina Sârbu s-a relevat prin numărul impresionant şi ținuta deosebită ale întâlnirilor prin ani cu publicul, inclusiv în apariții la peste cincizeci de festivaluri muzicale & teatrale. Cu glas bine timbrat, dublat în chip benefic de tehnica de cânt, de emisia volubilă, de inventivitatea vădită în momente solistic-improvizatorice, Irina Sârbu a conferit vitalitate şi sens expresiv viabil secvențelor intitulate „ALMOST LIKE BEING IN LOVE" (Frederick Loewe, Alan Jay Lerner), „FEVER" (Eddie Cooley, John Daverport), „BILLIE'S BOUNCE" (Charlie Parker) – primul episod triplu, „CHEROKEE" (Ray Noble), „ANGEL EYES" (Matt Dennis, Earl Brent), „BLUE SKIES" (Irving Berlin) – al doilea episod triplu.

Ştafeta solistică s-a strămutat apoi la experimentata Nadia Trohin – doctor în muzica de jazz – vocalistă cu glas extrem de mobil, mlădiu, punându-şi în comun, în acelaşi creuzet al creativității talentul, fantezia nedrămuită, prea-plinul afectiv şi pe alocuri un oportun apetit ludic, disponibilități cu generozitate investite într-un meritoriu travaliu de revalorificare a unor *aurifere fracțiuni sonore* din tezaurul tematic standard al jazzului, precum cele numite „THE MAN I LOVE" şi „'S WONDERFUL" (ambele de George & Ira Gershwin), „I WISH YOU LOVE" (Charles Trenet, text englez de Albert Askew Beac) – cel dintâi episod triplu, „TRAV'LLIN' LIGHT" (Trummy Young, Johnny Mercer), „LOVE FOR SALE" şi „NIGHT AND DAY" (ambele de Cole Porter) – cel de al doilea episod triplu.

În derularea celor douăsprezece piese s-au evidențiat prin chorus-uri solistice spontane, aceia dintre

Ionel Tudor, Irina Sârbu şi Nadia Trohin, George Natsis

interpreții *Big band-ului* înzestrați cu harul creativității: George Natsis - pian (el asumându-şi şi menirea de a preludia, în debutul unora dintre secvențele programului, sensibile introduceri pe claviatură), Florian Radu la trombon, Laurențiu Moise la trompetă, Evgheni Mamot şi Diana Suciu la saxofoane tenor, Paolo Profeti la saxofon alto şi Liviu Negru la ghitară.

Într-un final apoteotic, glasurile Irinei Sârbu şi Nadiei Trohin – şi împreună cu ele instrumentiştii *Big band-ului Radio* – s-au implicat întru tălmăcirea măiastră a unui veritabil *cântec al cuceritorilor*: „ALRIGHT, OKAY, YOU WIN" (Mayme Watts, Sidney Wyche), în care, pe lângă inspiratul dialog vocal, s-au afirmat solistic cu succes Sebastian Burneci - trompetă, Florian Radu - trombon, Evgheni Mamot - saxofon tenor, Liviu Negru - ghitară şi, într-un reuşit chorus special, cu complexul de instrumente ale bateriei – accente ritmice martelate de Laurențiu Zmău.

Se cuvine să-i numim şi pe cei care, chiar dacă nu au avut solouri la activ, şi-au marcat contribuții indispensabile în orchestră: Alexandru Mavroian, Silviu Albei la trompete, Adi Cojocaru, Ciprian Partenie, Andrei Bolbocean la tromboane, Cozmin Stanciu la saxofon bariton, Eugen Tegu la ghitară bas.

Fireşte, investițiile de talent ale tuturor, eforturile

nedrămuite, ca şi nuanţările subtile ale sonorităţilor în *tutti* au fost coordonate cu gust şi cu autentic profesionalism de mânuitorul baghetei dirijorale, muzicianul cu majusculă Ionel Tudor – decident şi asupra selecţiei pieselor / aranjamentelor incluse în program...

Iată, însumate în puţine cuvinte, argumentele valorice ale unuia dintre cele mai realizate concerte din ultimii ani ale *Big band-ului Radiodifuziunii Române*!

Florian LUNGU

Albumul cu amintiri

✦ O imagine-document din "laboratorul" unde regretatul compozitor ieşean Titel Popovici a şlefuit talentul atâtor copii talentaţi. O pianistă în devenire în care muzicianul a crezut a fost Ramona Hârţan. Afişele de pe pereţi ne amintesc de festivalurile şi concertele memorabile organizate de compozitor, în timp ce astăzi în Iaşi nu se mai întâmplă mai nimic pe tărâmul muzicii uşoare. Tot e bine că Şcoala populară de arte, unde Titel Popovici şi-a ilustrat înzestrările pedagogice, îi poartă acum numele...

✦ La Festivalul naţional al cântecului de dragoste, iniţiat de Marina Almăşan (alt proiect viabil pe care TVR a reuşit să-l "îngroape" cu brio!), cei trei bărbaţi fatali ai muzicii noastre uşoare au făcut o concesie şi au primit-o alături de ei pe Sanda Ladoşi. În acea perioadă Aurelian Temişan, Daniel Iordăchioae şi Adrian Enache străluceau sub bagheta lui Viorel Gavrilă la Teatrul de revistă din Ploieşti. Anii au trecut, iar astăzi Temişan este şi un apreciat actor, Iordăchioae a terminat facultatea de regie film, Ladoşi a fost o vreme directoare artistică la Circul Metropolitan, iar Enache, solist al Teatrului de revistă "Constantin Tănase", prezintă o emisiune la Naţional TV.

✦ A existat cândva, la TVR2, şi emisiunea "Portret în oglindă", singura consacrată compozitorilor noştri de muzică uşoară. N-au fost foarte multe ediţii, fiindcă postul public a renunţat la ea, deşi avea un buget minim... Peste ani, la dispariţia unor Henry Mălineanu, Aurel Giroveanu, Gică Petrescu, Alexandru Mandy, Marcel Dragomir, această emisiune de o jumătate de oră a fost singura care a oferit material comemorativ, cu destăinuiri şi poveşti frumoase. Ediţia dedicată lui Alexandru Mandy i-a reunit alături de compozitor, acasă la el, pe cei doi realizatori, Octavian Ursulescu şi Nicoleta Păun, şi pe doi dintre interpreţii preferaţi ai lui Mandy, Mihaela Mihai şi Dorin Anastasiu.

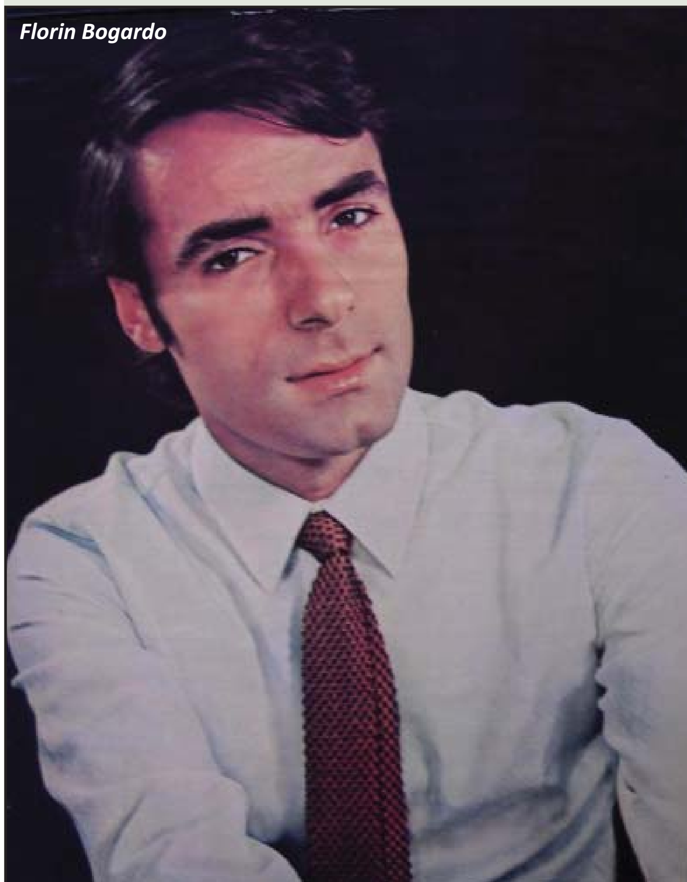

✦ O imagine care cu siguranţă figurează la loc de cinste în albumul cu amintiri al familiei lui Ştefan Bănică. În 2001, actuala soţie a artistului, pe atunci o adolescentă care începea să cocheteze cu muzica, cucerea la Mamaia titlul "Miss Litoral", defilând în seara victoriei, după cum se vede, pe fundalul muzical propus de Marcel Pavel. După acest triumf, Lavinia Pârva a repurtat câteva succese muzicale în componenţa unui duet feminin, Spicy (cine poate uita celebrul refren "Mi-e frică, mi-e frică să dorm singurică"?), apoi în postură solistică. Astăzi este o mămică frumoasă şi caută să-şi relanseze cariera muzicală. (M. G.)

În urmă două decenii

În urmă cu două decenii, la aniversarea a 80 de ani de la constituirea U.C.M.R., am prezentat pe scena sălii Radio (aşa cum o făcusem şi cu 5 ani înainte), împreună cu Titus Andrei, un concert-eveniment, născut din eforturile conjugate ale compozitorului-dirijor Ionel Tudor şi ale

Florin Bogardo

neobositului său coleg de breaslă Mircea Drăgan. Regretam atunci, într-un articol din revista "Muzica", faptul că lumea muzicii uşoare reuşeşte să-şi strângă rândurile atât de rar şi doar la ocazii festive, pentru că este extrem de important să dovedim, inclusiv prin asemenea manifestări, cât de fals este prohodul cântat muzicii uşoare româneşti tradiționale. Pentru că Studioul de concerte Radio a fost arhiplin, oferind imaginea unui gen mereu tânăr, plin de vitalitate, entuziastul public, cald şi receptiv, salutând în chip de autentic cunoscător fiecare refren. Mai toți creatorii omagiați, în frunte cu Temistocle Popa, au ținut să participe la acea autentică sărbătoare a genului, în timp ce absenții, din motive justificate (Aurel Giroveanu, Horia Moculescu, Marcel Dragomir, între alții) au putut asculta la radio înregistrarea integrală a concertului. În acea perioadă Radio România era încă unicul bastion de difuzare consecventă şi imparțială a muzicii uşoare româneşti, pentru că puzderia de posturi particulare mai că nici n-ar părea autohtone dacă din când în când nu s-ar auzi vocea crainicilor... Din păcate, însă, observam încă de atunci, deci e boală veche, TVR, televiziunea publică, plătită de la buget, dădea semne că a uitat care este menirea sa, nedreptățind milioanele de telespectatori care tânjesc după vocile vedetelor noastre şi după şlagărele autentice, ieşite de sub pana unor maeştri ai genului. Festivalul de la Mamaia, în care TVR era implicată, în prezent dispărut, ajunsese deja o umbră şi promova orice, numai muzică uşoară de calitate nu, iar alte concursuri cândva menite să promoveze genul, cum fuseseră "Şlagăre în devenire" sau "Steaua fără nume", erau de multă vreme dispărute din grila postului public. Şi ce exemplu mai bun ar putea fi oferit decât acela că remarcabilul concert "U.C.M.R. - 80" nu a sensibilizat pe nimeni de la TVR, nefiind filmat, ratându-se ocazia realizării unui document unic. Ehei însă, dacă era vorba de un format străin, o licență cu imitații, n-ar fi ratat ocazia! Este unul din motivele pentru care, chiar în acel an, valoroasa realizatoare Aurora Andronache a decis să părăsească, dezamăgită de tot ce se întâmpla acolo, instituția din Calea Dorobanților.

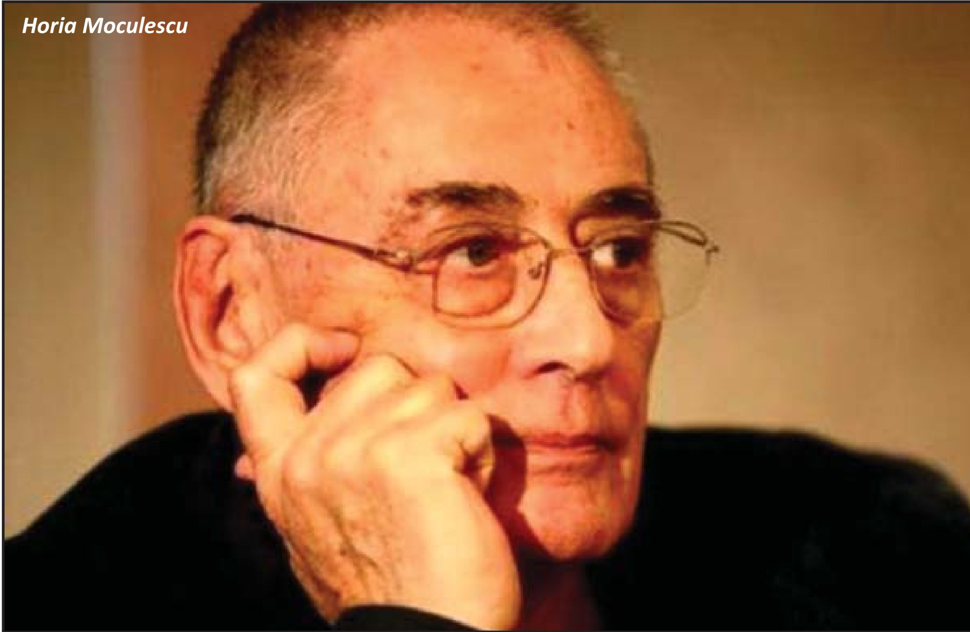
Revenind la acel concert (un altul similar, la 100 de ani, urma să aibă loc în toamna anului trecut, dar pandemia s-a opus, fiind amânat), el a demonstrat ceea ce am subliniat în introducere şi este valabil şi astăzi: tinerețea şlagărului românesc, pusă în valoare convingător prin reluarea, fireşte în alte interpretări (chiar dacă nu toate fericit alese), a unor piese clasice ale genului, cele pe care le numim, fiind veşnic "verzi" - "evergreen", cu o prospețime nealterată de scurgerea timpului. Ar fi fost bine, la capitolul interpretare (sugestie valabilă pentru viitoare manifestări de gen), să nu fie uitați veteranii încă în mare formă, pentru că o asemenea paradă a şlagărelor se cuvine să fie şi una a vedetelor care şi-au construit cariera tocmai alături de aceste refrene de neuitat. Ne-au lipsit atunci Gică Petrescu (şi nici Henry Mălineanu n-a fost pe afiş), Marina Voica, George Bunea, Dan Spătaru, Nicolae Nițescu, chiar Alexandru Arşinel, fără de care nu putea fi imaginată o istorie a şlagărului

Ion Cristinoiu

românesc. Ei puteau (iar cei care mai sunt în viață o pot face acum, să profităm de ei!) aduce parfumul unei epoci apuse, când "căsuța cu zorele", "birjarul de la şosea", "coşarul" şi "lustragiul" făceau parte din viața mai naivă, dar sigur mai curată a ascultătorului vârstnic azi...

Vorbeam de tinerețea şlagărului, valabilă şi azi, pentru că fiind o aniversare a breslei compozitorilor voi insista, firesc, asupra "biografiei" melodiilor cântate. La ora

concertului Aurel Giroveanu mergea pe 85 de ani şi am reascultat cu înfiorare creaţia sa din 1955 "În amurg", cântată de Carmen Rădulescu. Un alt cântec ce nu îmbătrâneşte niciodată, deşi avea la data respectivă 40 de ani, cu zeci de versiuni de-a lungul timpului, inclusiv internaţionale (ce frumos sunau la "Cerbul de aur" şlagărele româneşti pe care azi gazetari fără pricepere şi discernământ le hulesc!), este "Lalele" al lui Temistocle Popa (solistă Mădălina Manole), compozitorul fiind pe atunci în prag de 80 de ani. Corina Chiriac a preluat în mod creator faimosul "Prieten drag" al lui Radu Şerban, lansat de Marina Voica şi Pompilia Stoian, aşa cum George Nicolescu ne-a reamintit melodicitatea unică a lui Florin Bogardo (mare păcat că autorul începuse deja distanţarea de această lume nebună, nebună...), cu piesa "Tu eşti primăvara mea". Referitor la aceste piese ne-am gândit cu emoţie şi tristeţe, reascultându-le, la Luigi Ionescu, la Aurelian Andreescu, la toţi marii dispăruţi ai genului, fiindcă un şlagăr rămâne pe vecie legat de solistul care l-a impus. În rest, interpreţii au venit în faţa minunatului public cu propriile lor melodii, pe care sunt sigur că erau pe cale să le uite, de atâta vreme nu le mai cântaseră şi mai ales "live": Corina Chiriac cu "Strada speranţei" de Vasile Veselovski, George Nicolescu - "Eternitate" de George Grigoriu (la 30 de ani de la lansare), Carmen Trandafir - "Micul meu Univers" de George Natsis, Marina Scupra - "Un trifoi cu patru foi" de Dan Dimitriu, Mădălina Manole - "Cântă cu mine" de Şerban Georgescu. La rândul ei Carmen Rădulescu ne-a amintit un şlagăr lansat de Mirabela Dauer în 1986, la Mamaia, în recital (pentru că fusese respinsă la selecţie!), "Păcat că vremea nu mai vine înapoi" de Mircea Drăgan. Trei vedete autentice au adus la microfon piese din repertoriul propriu. Angela Similea, întâmpinată cu multe flori, a cântat vibrant "Casa mea" de Ion Cristinoiu şi "Să mori de dragoste rănită" de Marcel Dragomir, Monica Anghel a optat pentru "Spune-mi" de Cornel Fugaru şi "Dau viaţa mea pentru o iubire" de Marius Ţeicu, iar Gabriel Cotabiţă pentru "Prima iubire şi ultima" de Horia Moculescu şi "Să nu ne spunem adio" de Ionel Tudor.

Horia Moculescu

Pentru câteva ore, Studioul de concerte Radio a fost ceea ce a fost cândva şi poate va redeveni, ca în piesa lui Ion Cristinoiu: o casă primitoare, ospitalieră a muzicii uşoare româneşti. Au fost evocaţi cu această ocazie, aşa cum era firesc, şi câţiva dintre marii textieri dispăruţi – Constantin Cîrjan, Mihai Maximilian, Romeo Iorgulescu, dar mai ales a fost omagiat făuritorul orchestrei moderne de estradă a RTV, Sile Dinicu, piesa care a deschis şi a închis spectacolul aparţinându-i. Orchestraţiile au fost semnate fără cusur de trei dintre componenţii orchestrei – redutabilul dirijor Ionel Tudor, pianistul George Natsis şi trombonistul Corneliu Meraru, toţi şi compozitori importanţi, în timp ce orchestra în ansamblul ei a oferit o probă de profesionalism şi nu o dată de virtuozitate instrumentală.

Chiar dacă TVR, aşa cum spuneam, n-a găsit o cameră de filmat pentru acest concert memorabil, Radio România a înregistrat şi a retransmis concertul, ocazie şi pentru cei care nu s-au aflat în sală de a se convinge de valoarea acestui demers. U.C.M.R., atunci la frumoasa vârstă de 80 de ani (oricum mai mică decât a unora dintre sărbătoriţi!), a demonstrat că muzica uşoară este o forţă, aşa încât creatorii şi interpreţii nu trebuie să se dea bătuţi în faţa valului de negare agresivă şi duşmănoasă, indiferent cât de puternic şi de viclean este adversarul. Dacă mai avea cineva vreo îndoială, ea a fost spulberată la acel concert aniversar: muzica uşoară românească nu se predă şi nu moare! Din păcate, problema majoră o constituie difuzarea, aşa cum vom vedea în articolele viitoare...

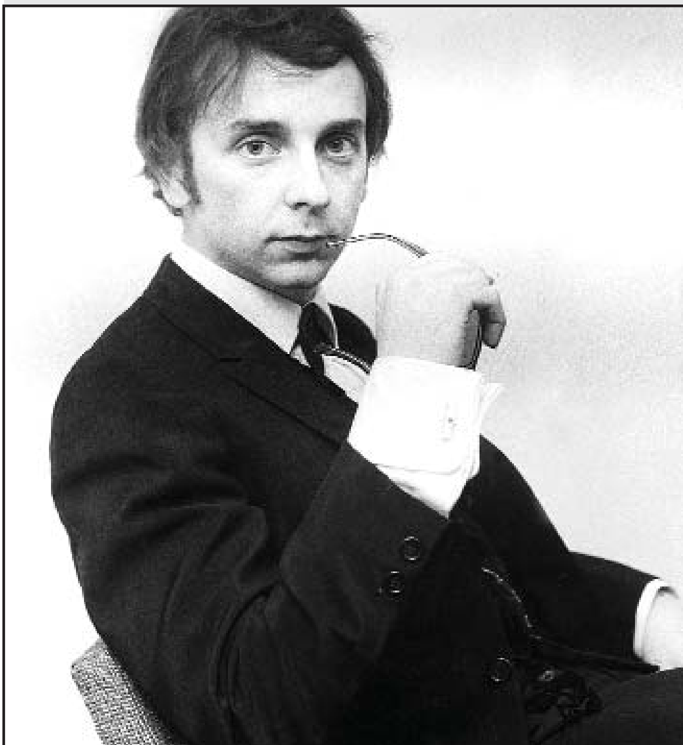
Mircea Drăgan

Octavian URSULESCU

Phil Spector

Harvey Phillip Spector, născut pe 26 Decembrie 1939, în Bronx, a fost unul dintre cei mai talentaţi producători din istoria muzicii pop şi în acelaşi timp una dintre cele mai controversate personalităţi ale industriei muzicale.

Încă de la vârsta de 18 ani, aflat la Los Angeles, Spector s-a făcut remarcat atunci când a compus, a interpretat (împreună cu trupa sa The Teddy Bears) şi a produs cântecul „To Know Him Is to Love Him", titlu inspirat de inscripţia de pe piatra funerară a tatălui său, care

s-a sinucis când Phil avea 10 ani. „To Know Him Is to Love Him" a devenit încă de la apariţia sa, în 1958, un hit, ajungând pe prima poziţie în clasamentele americane. La scurtă vreme de la acest succes, Spector părăseşte The Teddy Bears şi se întoarce la New York, unde îşi începe ucenicia ca producător sub îndrumarea celebrului duo Jerry Leiber-Mike Stoller, autori ai unor cântece devenite clasice, precum „Hound Dog" (1952) şi „Stand by Me" (1961), care, interpretate de Elvis Presley, „Big Mama" Thornton, Ben E. King sau The Drifters, au animat şi dominat anii '50 – '60.

Începând din 1961, Spector caută să se desprindă de stilul tradiţional care caracteriza compoziţiile şi înregistrările înaintaşilor săi. El revine pe Coasta de Vest, acolo unde îşi înfiinţează propria casă de discuri. Lucrând în paralel la Gold Star Studios, Phil Spector dezvoltă o tehnică specială prin care dorea să revoluţioneze industria muzicală. Această tehnică a devenit cunoscută sub numele de „Wall of Sound" („Zidul de sunet") şi presupune suprapunerea, dublarea, aglomerarea instrumentelor din orchestraţie, secondate de efecte de reverberaţie, urmărindu-se astfel obţinerea unui sunet monumental-wagnerian în muzica pop.

De-a lungul carierei sale, Phil Spector a fost asociat cu artişti importanţi ai timpului său, producând discuri şi cântece devenite şlagăre împreună cu The Righteous Brothers, The Ronettes, Ike & Tina Turner, Ramones, George Harrison sau John Lennon. În 1970 a fost invitat la Londra pentru a finaliza producţia albumului „Let It Be" (1970), care avea să fie ultimul The Beatles. Fiind o fire autoritară, Spector a intrat deseori în conflict cu artiştii pe care i-a produs şi care nu erau de acord cu viziunea acestuia. Însă, de la altercaţia cu Paul McCartney din timpul înregistrărilor la „Let It Be" şi până la controversatul album „Death of a Ladies' Man", produs pentru Leonard Cohen în 1977, în care au apărut într-o ipostază inedită de backing vocals Bob Dylan şi Allen Ginsberg, Phil Spector a avut mereu de spus ultimul cuvânt.

Spector a câştigat două premii Grammy în calitate de producător (în 1973 albumul anului – George Harrison & Friends The Concert for Bangladesh şi în 2000 Grammy Trustees Award, premiu acordat pentru întreaga activitate), fiind nominalizat de alte două ori, în 1972 pentru albumul „All Things Must Pass" (compus de George Harrison) şi pentru cântecul „My Sweet Lord", single-ul extras de pe acelaşi album. În 1989 a fost inclus în prestigiosul Rock and Roll Hall of Fame, iar opt ani mai târziu în Songwriters Hall of Fame (1997).

Abuzul de droguri şi alcool, izbucnirile violente, acuzaţii de sechestrare (aduse de fosta soţie Ronnie Spector) au reprezentat o constantă în viaţa lui Phil Spector, mergând până la ameninţări cu arma în timpul sau în afara înregistrărilor, cum s-a întâmplat, de exemplu, în cazul colaborării sale cu Leonard Cohen. Un astfel de comportament vestea un deznodământ tragic şi în cele din urmă, pistolul s-a descărcat. În 2003, actriţa Lana Clarkson a fost găsită în casa lui Spector împuşcată mortal. După şase ani de procese, Phil Spector a fost condamnat pentru omor în 2009, la 19 ani de închisoare, acolo unde a rămas până la sfârşit.

Compozitor, cântăreţ, instrumentist polivalent, textier şi producător, Phil Spector s-a stins la vârsta de 81 de ani, pe 16 ianuarie 2021, în spitalul penitenciarului în care era încarcerat, după o viaţă desprinsă din scenariile de film, marcată de excese necontrolate, crimă, mister şi genialitate.

David LAPADAT

Arhiva Muzeul Rock din România

O idee - vehiculată din 2005 în emisiunea „Remix” (atunci la TVR Cultural) – a prins cheag în pandemie, beneficiind după 15 ani de o primă întrupare on-line a conceptului. Totul mulţumită Asociaţiei Postmodernism Museum, printr-o co-finanţare a Administraţiei Fondului Cultural Naţional. Începând de cu un an înainte, documentarea sistematică a curentelor muzicale rock / folk / jazz, în colecţii oficiale şi private, a făcut astfel posibilă, din martie 2020, concentrarea unor obiecte de patrimoniu material, în paralel arhivând patrimoniul imaterial.

De pe site-ul în continuă dezvoltare, atrag atenţia câteva capitole care arhivează colecţii foto ale Cineclubului A (sursă: Mirel Leventer), ale Casei de Cultură a Studenţilor din Bucureşti (Emilian Urse, Anda Avrămuţ), afişe Metropol (Viranyi Attila), fotografii Roşu şi Negru (Florin Marcovici) ş.a. De asemenea, scanări 3D ale unor obiecte precum magnetofonul lui Cornel Chiriac de la München şi

câteva agende jazz olografe din perioada românească (Cornel Chiriac jr), dar şi câteva cărţi muzicale din care s-a documentat în activitatea sa intensă de la Radio Europa Liberă (Andrei Voiculescu), mai multe chitare manufacturate (între care una cu două gâturi, un patent românesc datat 1946, deţinută de Călin Ilie; o alta artizanală oferită de constructorul Florin Dobrescu), înregistrări inedite (Olympic ’64 - „Kamadeva”), interviuri despre reinventarea / construirea instrumentelor electrice…

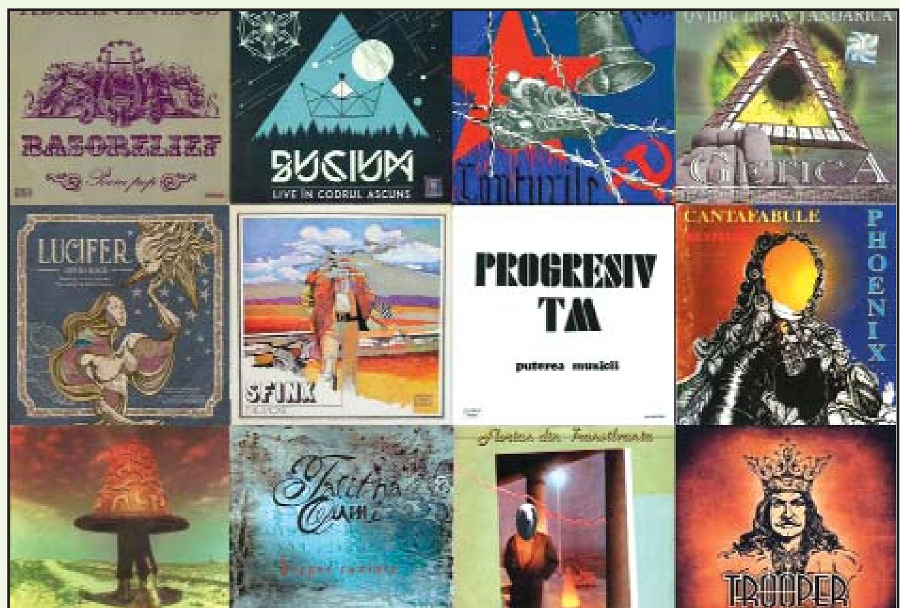
Postate recent, găsesc interesante câteva studii (redactate după cercetări de mulţi ani) referitoare la spectacolele şi înregistrările unor lucrări rock conceptuale (cu o sub-temă inedită vizând operele rock), o trecere în revistă a melodiilor pop-rock şi folk compuse pe versuri eminesciene, încă o cercetare despre miturile fundamentale ale românilor explorate de muzica rock şi folk, linkuri şi preluări ale unor terţe postări etc. Echipa emisiunii „Remix” este susţinută de Postmodernism Museum graţie eforturilor lui Cosmin şi Oana Năsui, în particular de Cristi Farcaş, tehnicul scanărilor şi filmărilor postate.

De curând, face valuri o postare (în anul în care se împlinesc 50 de ani) de la al doilea Festival naţional de

muzică Pop „Club A”, pe atunci o solidă declaraţie de intenţii a rockului românesc. Opera rock „Sinestezie”, susţinută de grupul Metronom condus de Liviu Tudan, a primit în 1971 mai multe premii şi o cerere să fie exportată în Polonia, dar a fost interzisă de cenzorii comunişti. Arhiva Muzeul Rock a postat una dintre piese, despre a cărei existenţă nu a ştiut nici autorul (plecat dintre noi în mai 2005). În aceeaşi serie, urmează înregistrări rarisime (alăturate unor imagini potrivite) cu Sfinx, Pro Musica ş.a. De ultimă oră, familia lui Liviu Tudan doreşte să doneze un caiet cu versuri folosite în compoziţiile sale de unul dintre cei mai mari muzicieni rock pe care i-am avut! De asemenea, Ilie Stepan a regăsit înregistrări şi partituri ale operei folk „Creanga de cireş” (1974). Iniţiatorii speră în curând şi la o primă expunere a portofoliului fizic, în antecamera unuia dintre marile evenimente muzicale ale acestui an.

Doru IONESCU

Dan Panaitescu

Cititorul nostru, melomanul ing. Ştefan Doru Chiriacescu, ne anunță încetarea din viață a fostului său

coleg de la Institutul „Mecanică Fină", Dan Panaitescu. Acesta a fost chitarist în prima formulă a formației Mondial, iar in ultimii ani se dedicase pasiunii de a construi amplificatoare pe lămpi (!) pentru chitare şi diverse sonorizări. (M. C.)

Muzica stranietății: Daft Punk

După 28 de ani de activitate, trupa Daft Punk s-a despărțit în luna februarie 2021. Duo-ul francez, format din

Thomas Bangalter şi Guy-Manuel de Homem-Christo, şi-a anunțat separarea în acelaşi stil misterios ce le-a definit întreaga carieră. Fără de veste, fără explicații, Daft Punk şi-a luat rămas bun de la fani printr-un videoclip de adio, intitulat „Epilogue", muzica şi imaginile lăsând locul cuvintelor.

Începând cu anul 1993, Daft Punk şi-a urmat propria viziune artistică, reuşind să ridice în aplauzele fanilor, muzica *underground*-ului parizian pe scena internațională. Patru ani mai târziu, în 1997, albumul de debut Homework a reprezentat un moment de cotitură în istoria muzicii electronice. Single-urile de pe acest disc „Da Funk" şi „Around the World" au adus formației două nominalizări Grammy la categoria „Best Dance Recording" în 1998, respectiv în 1999. Au urmat alte nominalizări: în 2002, cântecul „One More Time" la categoria „Best Dance Recording" şi „Short Circuit" la categoria „Best Pop Instrumental Performance", iar în 2006 „Human After All" a fost la un pas să devină albumul anului în categoria „Dance". Succesul avea să vină în 2009, atunci când Daft Punk a câştigat două Premii Grammy la categoria „Best Dance Recording" (cântecul „Harder, Better, Faster, Stronger") şi „Best Dance Recording" (albumul live - „Alive 2007"). Filmul „Tron: Legacy" le-a adus celor doi membri ai formației încă o nominalizare Grammy, în 2012, pentru coloana sonoră.

Colaborarea din 2013 cu Pharrell Williams, din care s-a născut cântecul „Get Lucky", a ridicat trupa Daft Punk pe culmile succesului. „Get Lucky" a devenit în scurt timp un hit internațional, aducând formației în anul 2014 două Premii Grammy: pentru cea mai bună înregistrare a anului („Record of the Year") şi cel mai bun duo („Best Pop Duo/Group Performance"). De asemenea, albumul „Random Access Memories", din care face parte „Get Lucky", a fost distins în acelaşi an cu alte două Grammy-uri, devenind albumul anului („Album of the Year") şi cel mai bun album dance („Best Dance/Electronic Album").

Daft Punk a fost una dintre cele mai influente formații pe care genul dance le-a oferit publicului. Atât prin inovațiile muzicale, cât şi prin costumațiile excentrice, Thomas Bangalter şi Guy-Manuel de Homem-Christo au creat un fenomen pop, reuşind să exprime misterul şi metafora prin intermediul muzicii electronice. Opera lor, în ciuda despărțirii surprinzătoare, va continua să îi inspire pe melomani, deopotrivă fani şi artişti.

David LAPADAT

Corina Chiriac: „Minuni trăite”

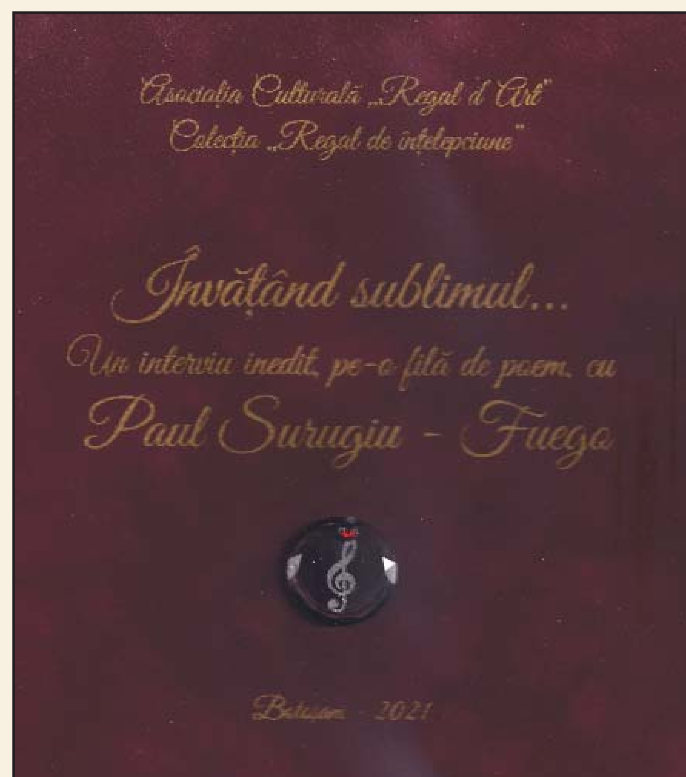
Reputata artistă revine în librării cu o nouă carte, de această dată o auto-biografie apărută la editura Şcoala ardeleană, în colecţia “Noua spiritualitate”, coordonată de

Dumitru Constantin Dulcan, care de altfel semnează şi prefaţa cărţii. Vom recenza volumul în clipa când vom intra în posesia lui, deocamdată o mărturie a autoarei înscrisă pe coperta a IV-a: “Am reprezentat cu bucurie şi dăruire Arta Românească pe mai multe meridiane. Am avut vocaţia de a fi Artist”.

Lili Bobu – „Învăţând sublimul”

Nu este prima oară când semnalăm absolut excepţionalele apariţii editoriale datorate doamnei Lili Bobu şi apărute sub egida Asociaţiei culturale “Regal d'Art” din Botoşani, dar de data aceasta uimirea şi admiraţia noastră ating cote foarte înalte. Dacă aţi ţine în mână, aşa cum o facem noi, volumul de faţă, inclus în colecţia “Regal de înţelepciune”, aţi înţelege că nu e vorba de un entuziasm gratuit: aproape 500 de pagini, coperţi din catifea vişinie, pe prima fiind încrustată o bijuterie din cristal Swarovski cu cheia Sol, lucrări plastice originale (Doru Cristian Deliu – portretul artistului, precum şi numeroase picturi de Paul Surugiu-Fuego) şi partituri pe calc, reproduceri de artă la fiecare pagină, plus tiparul (tipografia PIM din Iaşi) absolut incredibil – toate acestea pentru o admirabilă ediţie bibliofilă ce-l are drept co-autor pe Paul Surugiu-Fuego, căruia, e timpul s-o spunem, îi este dedicată cartea. Dar despre ce este vorba, de fapt? De “un interviu inedit, pe-o filă de poem”, în care autoarea îl provoacă pe artist pornind de la proiectul acestuia, lansat în pandemie pe reţelele sociale, “Drag de poezie”. Aşa încât răspunsurile, de cele mai multe ori, ba uneori chiar şi întrebările sunt în versuri, cu poeme sau consideraţii ale unor scriitori importanţi. În prefaţa sa, regretatul acad. Nicolae Dabija îi creionează un măgulitor portret lui Paul Surugiu-Fuego, care după cum se ştie este Artist al Poporului din Republica Moldova: “A muncit enorm pentru a-şi construi un destin de excepţie. Ca să-şi poată identifica numele cu cel al cântecului românesc. Posesor al unei tinereţi necontenite, al unei energii ca a focului, menite să facă oamenii mai buni, mai senini, mai solidari, mai încărcaţi de lumina speranţei. Un artist, care are toate talentele – şi cel de mare interpret, şi cel de mare recitator, şi cel de mare artist plastic, o mai fi având şi alte talente pe care încă nu le cunoaştem. Fuego şi-a transformat viaţa în artă. O artă dăruită semenilor. În ultimele luni l-am descoperit pe reţelele sociale şi ca ilustru recitator. Mărturisirile lui şi-au găsit un confident pe măsură – divina Lili Bobu, care a ştiut să-l pună pe marele nostru contemporan în starea de a trăi cunoscutul cu emoţia mai-puţin-cunoscutului şi cu înţelegerea sufletistă a menirii unui artist unic, aceea de a cânta, pentru a speria lupii istoriei şi a nu-i lăsa să se apropie prea mult de sufletul neamului nostru de pretutindeni...”. Dar Paul Surugiu-Fuego mai are un talent care i-a scăpat ilustrului academician, acela de compozitor, deşi chiar una din partiturile gravate pe calc la sfârşitul volumului (redactor muzical: Laurenţiu Palade) este cea a şlagărului “Ce bine a fost”, pe versurile sale. Cele şapte partituri la care ne referim aparţin unor cunoscute compoziţii ale lui Paul Surugiu-Fuego: “Ţi-am adus un măr” (co-autor Ion Palade, versuri Grigore Vieru), “Colind pentru părinţi” (versuri Carmen Aldea Vlad), “Mă poartă!” (co-autor Alexandru Malschi, versuri Narcis Constantin Avădănei), “Ninge curat” (versuri Arcadie Suceveanu), “Porţi de cer” (versuri Adrian Artene), “Scrisoare de bun rămas” (versuri George Ţărnea) şi amintita “Ce bine a fost” (co-autor Alexandru Malschi, versuri Nicolae Dabija). Toate aceste melodii, doar o mică parte, fireşte, din creaţia sa, figurează la loc de cinste pe discurile artistului, ca şi în concertele sale. Cum am putea caracteriza, la final, acest volum? Confesiunea unui interpret-compozitor-pictor despre modul în care muzica şi poezia ne pot face mai buni? Poate. Oricum, selecţia versurilor ne permite să-l cunoaştem pe Paul Surugiu-Fuego şi sub o altă lumină, explicându-ne o dată în plus muzicalitatea cântecelor sale, iar meritul, indiscutabil, aparţine doamnei Lili Bobu. (U. OCTAVIAN)

Petre Negreanu, hoinar prin lumea muzicii anilor '70

A fost implicat în organizarea de spectacole şi concerte în anii '70 şi un apropiat al trupelor pop şi rock, până când a hotărât să fugă din țară în 1978… A călătorit şi a locuit timp de 24 de ani în marile oraşe europene, dar a fost tot mai rar aproape de muzicienii români pe care îi cunoscuse şi care plecaseră din țară. La aproape 70 de ani s-a trezit singur, într-un Bucureşti ostil care nu îi oferea mai nimic. A trăi de pe-o zi pe alta îi era ceva cunoscut, dar, parcă nu mai era acelaşi lucru ca la 30 de ani....

Petre Negreanu, autor Radu Chiruță (Londra), in 2011

Cu o inteligență nativă, sclipitoare, Petre Negreanu (69 de ani) a fost un autodidact, dar rebel şi inadaptat vremurilor pe care le-a trăit în România anilor '60–'70. Cunoaşte la perfecție cinci limbi străine, a citit peste 4500 de cărți, a învățat zeci de rețete culinare din întreaga lume pentru că adoră să gătească, şi-a creat un regim de viață de la care nu se abate şi care îl menține sănătos, iar de curând a devenit vedetă pe YouTube.

Pasionat de jazz şi rock, dar şi de muzica pe care o asculta seară de seară, clandestin, la Radio Europa Liberă din cabina debarcaderului din Giurgiu, a vrut să se detaşeze de viața de strungar şi fierar betonist, alăturându-se trupelor în vogă la acea vreme. Viața boemă a durat aproape şapte ani, din 1971 până în 1977. Împreună cu Aurel Gherghel s-a ocupat de organizarea concertelor trupelor rock, pop şi folk. Are amintiri speciale de la spectacolele şi turneele trupei "Phoenix"; a prins cei mai frumoşi ani, în care repertoriul "virase" către zona etno-rock, iar succesul era imens. Din momentul în care începuseră să apară tot mai multe interdicții, când cenzura şi restricțiile îşi făceau simțită prezența, iar efectele schimbărilor politice asupra vieții culturale duseseră la anularea concertelor şi la destrămarea multor formații şi trupe, dar şi după noaptea de 1 spre 2 iunie 1977, în care membrii trupei "Phoenix" au părăsit țara ascunşi în boxele aflate într-un camion şi după ce a auzit tot la Radio Europa Liberă că ajunseseră cu bine în Germania Federală, Petre s-a hotărât să îi urmeze. Avea 27 de ani şi a reuşit să fugă din țară în primăvara lui 1978; urmând "Frontiera Verde", trece prin Iugoslavia, în Italia, apoi în Franța şi se opreşte în Germania, unde se aflau membrii trupei "Phoenix". A rămas numai două luni alături de ei, dar cum şi pentru celebra formație începuse o perioadă grea, cu lipsuri, cu puține concerte, tot mai rare şi prost plătite, au trebuit să se despartă.

Muzica şi cărțile, cei mai buni şi devotați prieteni

Doi oameni i-au marcat copilăria şi adolescența lui Petre Negreanu şi tot lor le datorează pasiunea pentru citit şi muzică. Profesorul de limba şi literatura română Hanibal Georgescu de la Şcoala Profesională din Giurgiu a fost omul care l-a îndrumat şi i-a deschis apetitul pentru citit şi care i-a dovedit cât de adevărați prieteni pot fi cărțile.

Al doilea a fost Mihai Moroşanu, telegrafistul care ținea legătura cu vasele şi remorcherele care acostau sau treceau prin portul de la Giurgiu.

Tot acolo, prietenul său, care cunoştea limba engleză la perfecție - o învățase singur -, asculta diverse posturi străine de radio, dar şi Radio Europa Liberă care se recepționa foarte bine datorită aparaturii performante de telecomunicație.

"Metronom"-ul lui Cornel Chiriac, idolul adolescenței lor, era sfânt. În fiecare duminică, Petre se înființa în cabina prietenului său mai mare pentru a asculta,

alături de prieteni in anii '70

aproape cu evlavie, emisiunea difuzată între orele 12.00 – 18.00. Aşa a devenit fan “Phoenix”, realizatorul emisiunii fiind considerat cel care a descoperit şi promovat formaţia, la mijlocul anilor ‘60. La fel cum făcuse şi cu formaţia “Sideral”. A rămas legendar momentul în care, deşi Cornel Chiriac dorea ca trupa Phoenix să cânte la Festivalul Cerbul de Aur de la Braşov, în 1969, mai-marii culturii nu au acceptat. În semn de protest, s-a închis în camera sa de hotel şi a ars draperiile, furişându-se apoi din cameră în învălmăşeala creată.

Începutul anilor '70 cu Ovidiul Lipan Ţăndărică, Mircea Baniciu, Mircea Bodolan, Sorin Minghiat

Specialist în jazz, rock, pop şi blues, realizator de emisiuni, producător de muzică, organizator de festivaluri, Cornel Chiriac a prezentat emisiunea ”Metronom” la Radio Europa Liberă din iunie 1969 până pe 4 martie 1975, când a fost ucis (înjunghiat în plină stradă, lângă maşină) la München. Avea numai 33 ani… Şi-a început cariera la Radio Bucureşti în 1967, unde a realizat celebra emisiune, apărută în contextul relativei deschideri politice şi culturale a României faţă de Occident, după perioada stalinistă. Împreună cu Geo Limbăşanu, prezenta informaţii la zi din toate genurile muzicale şi difuza melodii ale unor formaţii occidentale sau ale unor mari interpreţi precum Jimi Hendrix, Beatles sau Joan Baez. Ba chiar reuşea să prezinte albume publicului din România la doar câteva zile după ce acestea erau lansate în SUA. Acea perioadă frumoasă şi entuziastă nu a durat prea mult, fiind înlocuită treptat cu dictatura ceauşistă. În 1968, anul invadării Cehoslovaciei, emisiunea a fost interzisă după ce Cornel Chiriac reuşise să fenteze play-list-ul, înlocuind o piesă programată deja cu balada lui Mircea Florian, “Vocea oilor”, un protest voalat la adresa intervenţiei în forţă din timpul Primăverii de la Praga. Se spune că un alt motiv a fost difuzarea în cadrul emisiunii a melodiei “Back in the USSR” a trupei Beatles. Drept pentru care emisiunea a fost interzisă. După incidentul de la Braşov, Cornel Chiriac pleacă în Occident. Ajunge mai întâi într-un lagăr de refugiaţi la Viena şi din iunie reîncepe transmisiile cu emisiunea “Metronom”, la Radio Europa Liberă, susţinut fiind de Noel Bernard, directorul departamentului românesc al postului. Emisiunile sale erau pentru românii de acasă veritabile oaze de muzică şi de cultură; milioane de tineri, printre care se număra şi Petre Negreanu, îi ascultau zilnic comentariile muzicale (uneori îşi mai exprima năduful despre regimul comunist), prezentarea celor mai importante apariţii discografice şi a celor mai în vogă solişti, într-o perioadă caracterizată şi de euforia curentului flower -power. Emisiunea era ascultată şi în alte ţări ale fostului bloc comunist (Bulgaria, Ungaria, Cehoslovacia, URSS, Polonia, Germania Democrată), ba chiar şi în Occident. Realizatorul primea cereri de difuzare a unor cântece şi scrisori din Italia, Olanda, Germania şi Marea Britanie; chiar dacă nu înţelegeau limba română, tinerii de pretutindeni o înţelegeau pe cea a muzicii. „Emisiunile sale au căpătat amploare, devenind un fel de şcoală a gustului muzical pentru ascultătorii din ţară” – scria Virgil Mihaiu, poet, eseist, critic de jazz. “Cu toate riscurile pe care le implica statutul nostru de ascultători ai unei <<oficine a duşmanilor poporului>>, noi, elevii şi studenţii de atunci nu ne sfiam să ne manifestam deschis admiraţia pentru Cornel Chiriac. Majoritatea nici nu ştiam cum arată eroul nostru. Însă el devenise o prezenţă vie, camaradul nostru îndepărtat-apropiat, protectorul utopiei noastre sonore Într-o ţară tot mai claustrată în propria-i nefericire, muzica pe care ne-o dăruia reprezenta unul din puţinele orizonturi deschise, una din rarele adieri de speranţă”.

Cărţile şi muzica reprezentau şi pe-atunci evadările lui Petre Negreanu din cenuşiul unui oraş precum Giurgiu. Era începutul anilor ′70 şi, atras de muzică, trupele şi concertele despre care auzea şi pe care începuse să le cunoască, pleacă spre Capitală. Dorea să fie aproape de artişti, să îi asculte şi să facă parte cumva, indiferent cum, din lumea lor. Reuşeşte să închirieze o cămăruţă în zona Timpuri Noi. Timp de un an şi jumătate participă la concerte, se face cunoscut în lumea muzicală şi frecventează fostul “Club Z”, care funcţiona la vremea respectivă la Casa de Cultură “Mihai Eminescu”, acum Teatrul Metropolis. Atunci îl cunoaşte pe Aurel Gherghel. “Tocmai se redeschisese <<Clubul de la ora 7>>; eu aveam 21 de ani, iar Relu, 37. Datorită lui am putut renunţa la munca din fabrică şi la strungărie, devenind mâna lui dreaptă timp de aproape şapte ani, până când am fugit din ţară”.

Aurel Gherghel

Despre acea perioadă, regretatul cronicar muzical, prezentator şi realizator Radio, Florin Silviu Ursulescu, scria: “Aurel Gherghel începuse deja să treacă de la ziaristul-condeier la ziaristul de spectacole: a preluat <<Clubul Z>>, pe care-l pusesem pe picioare alături de Iulian Rădulescu la Casa de Cultură <<Mihai Eminescu>> şi l-a transformat în <<Clubul de la ora 7>>, devenit punct focal al spectacolelor folk - rock. A trecut apoi

la organizări la Polivalentă şi în sfârşit, la etapa următoare, turnee prin țară, spre îngrijorarea celor câțiva impresari care aveau piața sub control. A dus spre public muzica a nenumărați trubaduri şi a numeroase formații, care trebuie să-i fie întotdeauna recunoscători; era mereu activ în toate

Phoenix în anii 1972-1973 - Nicolae Covaci, Valeriu Sepi, Mircea Baniciu, Josef Kappl, Costin Petrescu

zonele – concerte, radio, articole şi cred că atunci a devenit binecunoscutul RELU…". A organizat şi prezentat zeci de spectacole şi concerte la Bucureşti, dar şi în toată țara. A organizat şi primul concert "*Phoenix*" după revenirea celebrei trupe în țară. Nume precum Mircea Vintilă, Nicu Alifantis, Iris, Vali Sterian, Gheorghe Gheorghiu, Anda Călugăreanu, Mircea Florian sau Zoia Alecu au fost strâns legate de cel care le-a fost prieten, promotor şi impresar. „Mi-a marcat tinerețea… A avut mereu încredere în mine şi mi-a îndrumat paşii spre tot ce era mai bun şi mai bine!" – spunea Gheorghe Gheorghiu la moartea sa.

Echipa din care făcea parte şi Petre se ocupa de organizarea concertelor trupelor rock, pop şi folk din România, precum şi de lansarea noului val de artişti. Sorin Chifiriuc îl numea "Salvatorul" pentru că l-a găzduit o vreme, după cutremurul din 4 martie 1977, într-un apartament din blocul cu restaurantul "Budapesta". Țin şi acum legătura, aşa cum o face şi cu Anca Vijan Graterol, care locuieşte la Hanovra, în Germania şi a fost componentă a trupei "Catena" lansată în 1973. Ea şi cu Ovidiu Lipan Țăndărică de la "Phoenix" au fost primii care l-au ajutat pe Petre la sosirea lui în Germania, după fuga din țară.

Îşi va aminti mereu de turneul cu Păunița Ionescu şi cu trupa "Sfinx", pe atunci cu Mişu Cernea, Corneliu (Bibi) Ionescu, Dan Andrei Aldea, Dan Bădulescu. Petre, împreună cu prietenul său Marian Voica, se ocupa de lumini şi sunet, le căra şi le aranja "sculele", îi prelua de la gară şi îi ducea la sală, apoi la hotel şi avea grijă ca totul să fie pregătit pentru concert. Se ocupa şi de vânzarea biletelor la concerte, mai ales prin şcoli şi licee. Pe chitaristul Nelu Olteanu de la IRIS l-a însoțit la Dragoş Ilie, căruia i-a plătit pe loc 5000 lei pentru o chitară Yamaha, roşie.

Are amintiri de neuitat de la spectacolele şi turneele cu trupele rock "Curtea Veche 43" (cu Florin Ochescu, Sorin Chifiriuc, Traian Sasu şi Florin Iordăchescu - basistul pe care avea să îl întâlnească peste ani, la Paris), IRIS, F.F.N. (Formația Fără Nume), cu Gabi Litvin, Cristian Madolciu, Doru Donciu, Radu Stoica şi Florin Dumitru, Mondial (cu Iuliu şi Filip Merca), "Pro Musica", "Progresiv TM" sau cu Mircea Vintilă, Mircea Florian, Marcela Saftiuc, Ilie Stepan.

"Sunt mândru că pot spune că am lansat-o pe Zoia Alecu pe când avea numai 16 ani!" - ne mărturisea. "Organizam un spectacol pe Stadionul din Tulcea şi am pus-o să cânte pentru prima dată pe o scenă. Au fost invitați atunci şi componenții Echipei Naționale de Handbal, în frunte cu Gheorghe Gruia, Cristian Gațu, Cornel Penu, Valentin Samungi, Radu Voina, Ştefan Birtalan… Era în 1972 şi cuceriseră medalia de bronz la Jocurile Olimpice, iar performanța lor trebuia cunoscută de toată lumea. Peste doi ani aveau să devină campioni mondiali. Îmi aduc aminte de primele spectacole cu Gheorghe Gheorghiu de la Constanța şi de pe Litoral… Femeile erau înnebunite după el şi sincer, pe unele le-am văzut leşinând! Doru Stănculescu era un perfecționist, avea mare grijă de chitara lui şi de multe ori mă trimitea cu ea la atelier pentru diverse ajustări".

Înainte să fugă din țară, reuşise să trimită la Radio Europa Liberă, prin sunetistul de la "Sfinx", copii după acte, o scrisoare însoțită de certificatul medical şi câteva

Cornel Chiriac

fotografii. După aproape 25 de ani de umblat prin Europa şi alți vreo 20 de ani în care a tot încercat să îşi găsească locul şi rostul în țară, acum Petre Negreanu, care va împlini anul viitor, pe 1 februarie 70 de ani, s-a liniştit, are perspective, visează, citeşte, ascultă muzică şi aşteaptă să meargă din nou la concerte. (Foto: Pip Pip Popescu, DrAce, arhiva personală)

Oana GEORGESCU

Petre Negreanu, Oana Georgescu

Caricatură de Radu Chiruță

Artiste în diaspora

Reprezentantele muzicii uşoare româneşti s-au bucurat întotdeauna de aprecieri peste hotare, au cucerit premii la festivaluri, au fost aplaudate în concerte, dar nu o dată ele au ales, îndeosebi înainte de 1990, să se stabilească în alte colţuri ale lumii, căsătorindu-se şi începând o nouă viaţă, adesea nelegată neapărat de muzică. Articolul de faţă este unul consacrat îndeosebi "secţiunii femina", fiindcă relativ puţine sunt numele importante din rândul artiştilor care au plecat din ţară în ciuda unei poziţii de frunte pe tărâmul radio-TV-spectacole-festivaluri. I-am aminti doar pe Constantin Drăghici, vedetă incontestabilă a genului în momentul părăsirii ţării, în anii '70: a locuit şi a cântat în Germania şi SUA, dar după Revoluţie s-a repatriat şi a decedat la Bucureşti. Interpreta Ioana Sandu a dat un imbold carierei sale, editându-i DVD-uri şi CD-uri, punându-i în valoare compoziţiile şi scriind o carte despre el. Un alt artist important, Sergiu Cioiu, este stabilit în Canada, dar revine de cel puţin două ori pe an, pentru perioade îndelungate, în vederea materializării unor proiecte de succes: albume editate de casa de discuri Eurostar, concerte, emisiuni TV, cea mai recentă realizare a sa, fiind impresionantul proiect muzical-actoricesc – un film dedicat lui Constantin Brâncuşi. Tot dincolo de Ocean şi-a continuat cariera un nume important al muzicii folk din anii '80, Adrian Antonescu, apreciat şi în SUA în postură de producător, compozitor, regizor muzical (a colaborat intens cu Margareta Pâslaru), dar şi compozitorul şi chitaristul Radu Goldiş, care locuieşte în California, ca şi fostul finalist de la "Steaua fără nume", solistul Ion Bănică şi fosta cântăreaţă Denis Roman, fiica scriitorului Carol Roman, care este în prezent o respectata juristă în acest stat american. Compozitorul Bogdan Cristinoiu locuieşte în Las Vegas, oraş pentru care au optat şi cei doi componenţi ai duetului Autentic. În Canada s-a stabilit Ştefan Hruşcă, dar el este o prezenţă familiară pentru publicul nostru, revenind pentru concerte nu numai în perioada tradiţionalelor colinde, în care el este neîntrecut. Am putea să-i mai luăm în calcul pe fraţii Adrian şi Mircea Romcescu, dar aceştia la rândul lor s-au repatriat definitiv din Danemarca. În Germania locuieşte compozitorul Mihai Grigoriu, dar nu mai avem veşti de la el, iar Vasile Şirli a venit din Franţa, unde a fost mult timp director artistic la Disneyland-Paris, în postura de preşedinte al juriului la "Cerbul de aur". Sigur, aici intră şi numeroşii reprezentanţi ai genului rock, în frunte cu membrii formaţiei Phoenix, dar despre ei a scris adesea colegul nostru Doru Ionescu.

Doina Limbăşanu

După cum se va vedea mai jos, reprezentantele sexului frumos (şi în nici un caz slab, având în vedere curajul cu care au pornit într-un nou drum în viaţă) sunt mult mai numeroase în postura de ambasadoare ale talentului muzical autohton. Ţara făgăduinţei şi a tuturor posibilităţilor le-a atras, mai devreme sau mai târziu, pe câteva frumoase şi înzestrate interprete, pe care am fi dorit să le avem în continuare pe scenele noastre, dar tot mai mulţi sunt, din păcate, românii atraşi de mirajul unei vieţi mai bune. Că nu este întotdeauna aşa o dovedesc revenirile, definitive sau doar pentru concerte, ca să nu mai vorbim de regretele şi dorul de ţară împărtăşite de mulţi dintre artiştii din diaspora. Ca să rămânem dincolo de Ocean, ia să vedem. Excepţionala cântăreaţă Elena Cîrstea are o familie fericită, din păcate s-a orientat către o altă profesie. De altfel ne amintim că artista de top care este Corina Chiriac, în perioada în care a locuit tot în SUA, dar în California, s-a specializat în alt domeniu, pentru că pentru artiştii români ocaziile de urca pe scenă sunt legate exclusiv de întâlnirea cu românii din ţările respective. Tot americancă este de multe decenii fosta conducătoare a Trio Expres, Carmen Mureşan, consacrată sub numele Carmen Harra pe

Alice Bursuc

un cu totul alt tărâm, publicând numeroase cărţi traduse şi la noi. Dar prima dragoste nu se uită, aşa încât Carmen şi-a lansat acum doi ani la casa de discuri Eurostar un album foarte modern şi reuşit. În SUA lucrează la relansarea carierei foarte talentata Cătălina Toma, fosta "regină rhythm and blues" înregistrând acolo câteva piese incitante difuzate şi la Radio România. Ea a fost colegă în câteva

Iulia Nemeş

ediţii ale "Şcolii vedetelor" cu frumoasa Nicoleta Drăgan, "titulară" a celebrului colectiv al lui Titus Munteanu, stabilită de asemenea în SUA. Câţiva ani şi-a încercat şansa acolo şi fosta sa colegă Nadine, aşa cum din California trimite permanent ştiri şi imagini Ana-Maria Ferentz. Vom reveni pe pământ american, dar înainte de a călca pe plaiuri europene să mergem puţin în nord, în Canada, mai precis la Toronto, în acest oraş locuind două artiste care s-au întâlnit pe scena festivalului de la Mamaia: timişoreanca Loredana Otrocol în postură de concurentă la secţiunea Interpretare, iar frumoasa Dana Cufis, absolventă de Conservator – în aceea de componentă a grupului vocal Choralis condus de Voicu Enăchescu.

Se înţelege, majoritatea reprezentatelor muzicii uşoare au ales ţări europene. Dacă tot am amintit ceva mai sus de "Şcoala vedetelor", un alt regret al nostru legat de părăsirea muzicii, pentru care era atât de dotată, se leagă de remarcabila voce Alice Bursuc. Dacă fiecare dintre cei amintiţi în articolul de faţă îşi leagă existenţa de o singură ţară, Alice, foarte apreciată pe tărâm jurnalistic, este un adevărat cetăţean al lumii, chiar dacă în ultimii ani a locuit mult timp în Grecia. În Italia sunt stabilite Ramona Bădescu şi Paula Mitrache, despre al căror succes am scris de curând, balerina şi cântăreaţa Viviana Mitru, ca şi Olga Bălan sau Perla Toma (dar despre aceasta din urmă nu mai avem din păcate nici o veste de mult timp, după ce susţinuse un formidabil recital la festivalul de la Mamaia, unde câştigase un premiu important în 1990). Ileana Popovici locuieşte pe timpul iernii la Sanremo. Despre "franţuzoaica" Otilia Miriam Romea de asemenea am scris mult, fiindcă ea cântă în continuare în Franţa şi a transmis dragostea pentru muzică fiicei sale. Tot în Hexagon locuiesc doi folkişti de marcă, din generaţii diferite, Mihai "Mişone" Munteanu (fostul meu coleg de clasă de la Liceul "Dimitrie Cantemir" din Bucureşti este în prezent un apreciat arhitect) şi Marcela Saftiuc, ca şi fostul baterist de la Phoenix, Costin Petrescu. Superba Luiza Cioca, muza compozitorului Dan Iagnov, cu care s-a întâlnit în Ceruri, a locuit în Elveţia, în timp ce o altă artistă care ne-a părăsit în plină forţă, Claudia Daniela Nacu, compozitoare şi fostă membră a Trio Expres, îşi făurise o carieră în Olanda. După turnee în diverse ţări, fosta conducătoare a grupului vocal Forte, Iulia Nemeş, a optat pentru Suedia, unde este invitată adesea să cânte la evenimente, inclusiv jazz, şi tot în această ţară, la Göteborg, locuieşte Mariana Ritz (căsătorită Horvath), fostă laureată la "Steaua fără nume". Vecină oarecum le este, în Danemarca, Eva Kiss, care la rândul ei cântă împreună cu soţul ei Radu Constantin, fost component al formaţiei Romanticii. Ei au cam rămas singurii în colonia de muzicieni români de acolo, fiindcă, aşa cum am scris, Mircea Romcescu şi soţia sa Olimpia Panciu (ce păcat că refuză apariţiile publice!), ca şi Adrian Romcescu s-au întors la Bucureşti. Maria Nagy este stabilită

Loredana Otrocol

în Ungaria, dar "detaşamentul" cel mai numeros de graţii muzicale româneşti poate fi găsit în Germania (de unde Ricky Dandel a fost invitat de multe ori în ţară, îndeosebi ca prezentator, inclusiv la "Cerbul de aur", dar el este pus în

Loredana Martinov

umbră de numeroasele soliste): Pompilia Stoian, Anca Agemolu, actrița și cântăreața Mihaela Dumbravă (văduva

Otilia Romea

lui Mihai Dumbravă), Gina Pătrașcu (fosta câștigătoare de la Mamaia organizează acolo turnee ale artiștilor români), Acvilina Severin (și-a construit însă o casă lângă București și este tot mai tentată să rămână acasă), Păunița Ionescu (cine poate uita, înafara performanțelor sale rock, șlagărul "Pe o rază de lumină" de Marian Nistor, cântat alături de formația Savoy?)... Tot în Germania a plecat simpatica mămică din Brașov, Doina Limbășanu, solistă în ascensiune în acel moment, dar nici despre ea nu mai avem vești. Mă amuz acum când îmi aduc aminte o întâmplare nostimă. Predasem la "Almanahul BTT" (Biroul de turism pentru tineret) mai multe articole, între care și unul dedicat Doinei Limbășanu. Până în clipa tipăririi și apariției pe piață ale almanahului au trecut câteva luni, interval în care solista a părăsit țara! Vă dați seama ce perdaf am luat, deși efectiv n-aveam nici o vină...

Ultimul paragraf îl consacrăm unei interprete stabilite în SUA, la Dallas, în statul Texas, dar după o intensă carieră internațională pe meridianele globului, din

Viviana Mitru

Japonia (unde a cântat un timp și compozitorul Virgil Popescu) până în Egipt (aici a avut colegă o altă solistă bună, Maria Botta). Pe când se numea încă Loredana Martinov (acum a revenit la numele Crăciun), înzestrata solistă a susținut zeci de concerte în țară și a lansat câteva superbe cântece aparținând lui Dan Iagnov, pe versuri de Andreea Andrei: "Ce dacă mint?", "Și dacă vei pleca", "Regretele târzii", "Atunci când pleci", "Cât mai aproape". Mirela Brițchi a inclus în anii din urmă aceste melodii pe discurile realizate de dânsa și consacrate creației lui Dan Iagnov. În Japonia devenise o mică vedetă locală, la concurență cu solistele americane de culoare, localurile

unde cânta (între care faimosul "One Eyed Jack") fiind preferate de vedete de fotbal, campioni de sumo, actori şi cântăreţi celebri. Între aceştia: Sting (cu care avea să se reîntâlnească în America!), Steven Seagal, Sylvester Stallone, Jackie Chan, Orlando Bloom, Avril Lavigne,

Luiza Cioca

Christina Aguilera, Lady Gaga, Steven Tyler (Aerosmith), Santana, Eric Clapton, Backstreet Boys, pentru că după filmări sau concerte impresarii îi duceau la cel mai în vogă local. La rândul ei, ca şi mulţi dintre ei amintiţi în acest articol, Loredana Crăciun intenţionează să-şi relanseze cariera muzicală, aşa că nutrim speranţa că-i vom revedea pe toţi din nou pe scenele din România!

Flacăra pasiunii pentru muzică

În condiţiile în care tot mai puţini sunt tinerii care se apropie de arta adevărată şi de tradiţiile strămoşeşti, ni se par exemplare carierele unor personalităţi care, în diverse regiuni ale ţării, sunt adevărate „mărci înregistrate" ale pasiunii pentru cultură. Aşa este, în judeţul Argeş, **Mariana-Claudia Filipescu,** cântăreaţă de romanţe şi de muzică populară, pictoriţă, publicistă, realizatoare TV, animatoare culturală şi membră a unui reputat cor. Chiar dacă studiile universitare, master-ul şi profesia au fost în cu totul alt domeniu, în ultima vreme dânsa a readus în prim-plan dragostea pentru muzică, succesele din tinereţe, din anii '70, neputând fi uitate. A studiat canto clasic la Şcoala de arte, cu prof. Andra Costrea Bivol, dar a urmat şi cursurile Şcolii de pictură, la clasa preot-profesor Florin-Liviu Cioacă, la Casa de cultură „Tudor Muşatescu" din Câmpulung-Muscel. Dar să nu vă închipuiţi că asta e tot, energia şi puterea de muncă ale artistei fiind remarcabile şi atingând diverse domenii artistice. Este membră a „Asociaţiei folcloriştilor argeşeni", publicând patru lucrări din tematica „Patrimoniul cultural imaterial-actualitate şi perspectivă" în „Caiete folclorice", la editura Alean. Este de aproape un deceniu componentă a coralei „Ars Nova" din Piteşti, dirijor pianistul Titu Radu Constantin (şi vice-preşedinte al Asociaţiei corale omonime), cu care a luat parte la numeroase festivaluri şi concerte în ţară şi peste hotare. Pe lângă susţinuta activitate muzicală – folclor, romanţe, corală – ei i se datorează organizarea primei ediţii a concertului de pricesne „Învierea Domnului Iisus Hristos", dar şi a concertului de colinde „Întîmpinarea Naşterii Domnului Iisus Hristos", ambele la biserica din satul Livezeni.

În plan muzical, de departe romanţa este cea care a revelat-o pe plan naţional şi în special numeroşilor iubitori ai acestui gen muzical-poetic atât de legat de fibra naţională a poporului român. După câteva prezenţe pe podium la festivalul naţional de romanţe „Nae Leonard" de la Câmpulung-Muscel, prima consacrare importantă la „nava-amiral" a genului, festivalul „Crizantema de aur" de la Târgovişte, vine în 2008, cînd Mariana-Claudia Filipescu este recompensată cu Premiul special al Fundaţiei „Crizantema de aur". Ulterior ea avea să mai figureze de două ori în palmaresul manifestării nr. 1 a genului: premiul special al Centrului judeţean de cultură Dâmboviţa (în 2011), precum şi premiul II la secţiunea de Creaţie (în 2014), bucurându-se de aprecierea directoarei artistice a manifestării, reputata interpretă Alina Mavrodin Vasiliu. Începînd din anul 2006 a fost nelipsită dintre laureaţii sau artiştii invitaţi pentru recitaluri la toate evenimentele importante ale romanţei, fiind o artistă apreciată în domeniu, cu nu mai puţin de 24 de distincţii la activ: premiul II la Festivalul internaţional „Crizantema de

argint” de la Chişinău (2012), distincții prestigioase la festivalurile „Poveste de toamnă” (Baia-Mare), „Roze pe Bega” (Timişoara), „Te-aştept pe-acelaşi drum” (Zlatna) – Premiul revistei „Actualitatea Muzicală” a Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România în 2017, „Nicolae Florei” - Bocşa (premiul I şi apoi recital la ediția următoare). Dar, se înțelege, cel mai legată este de manifestarea ei de suflet, cea de la Câmpulung-Muscel, „acasă”, cum s-ar spune, unde a cucerit în 2011 Trofeul

„Nae Leonard” la festivalului național al romanței, ediția a 7-a. Acesta a devenit ulterior internațional sub numele „Rapsodii de toamnă”, iar din 2013 Mariana-Claudia Filipescu este membru în juriu şi, de cîțiva ani, directoare artistică a manifestării. Anul trecut, în pandemie, dânsa s-a implicat activ, alături de oficialitățile locale, pentru a marca totuşi evenimentul fără a se pierde un an, organizîndu-se un concert intitulat „Gala romanței – Rapsodii de tomană”, la care au fost invitați laureați ai edițiilor anterioare. Atât pe scena festivalurilor de care am amintit, cât şi la posturile de televiziune unde a fost invitată (TVR2, Etno TV, Favorit TV, precum şi diverse posturi din țară), artista a dat viață zecilor de romanțe cunoscute marelui public (după cum se vede are un repertoriu extrem de bogat), compuse de Ion Vasilescu, Guilelm Şorban, Henry Mălineanu, Ion Filip, Elly Roman, Aurel Giroveanu, Moise Mitulescu („Te iubesc, Câmpulung!” - un adevărat imn al oraşului), Vespasian Vasilescu, Aurel Maxiny, Nelu Danielescu, Ioan Tomescu, Alexandru Leon, Mia Braia, dar mai ales Constantin Bardan. Am scris „mai ales”, fiindcă de compozitorul ieşean se leagă un proiect ambițios, ce va începe să prindă contur în această primăvară: finalizarea înregistrărilor unor romanțe foarte dragi inimii ei, dar şi a unor valsuri şi tangouri compuse de Constantin Bardan, în acompaniamentul orchestrei Radio, dirijor Adrian Grigoraş. Dar la un moment dat, inevitabil am spune, după activitatea publicistică şi numeroasele prezențe televizate a venit şi trecerea... în spatele camerei, vorba vine. Debutul s-a produs în decembrie 2020, la invitația directoarei Centrului Cultural Piteşti, Carmen Salub-Dumitrache (care a numit-o pe artistă „Doamna romanței argeşene”), cu o primă emisiune moderată „on line” şi intitulată „Medalion cultural de romanță şi pictură cu Mariana-Claudia Filipescu”. Invitat a fost Liviu Cioacă, directorul Casei de cultură „Tudor Muşatescu” din Câmpulung-Muscel, care aşa cum am menționat este mentorul ei pe tărâmul picturii. Cu această ocazie au fost trecute în revistă activitățile culturale din acel an atât de complicat şi care n-au fost deloc puține: lansări de carte, vernisaje, tabere de pictură, festivalurile „Stars of Song” (n-ar fi rău totuşi dacă i s-ar atribui o titulatură în limba română...) - muzică uşoară şi „Sus la munte la Muscel” - folclor, ambele transmise on line, precum şi concertul „Gala romanței”, de care am amintit. Cea de-a doua emisiune a purtat titlul „Personalitatea multiplă a lui Mihai Eminescu”, fiind difuzată pe 14 ianuarie 2021, iar cea mai recentă fiind dedicată, în martie, femeii. În fiecare din aceste emisiuni, Mariana-Claudia Filipescu este nu numai moderatoare, având în fundal câteva din tablourile proprii, dar cântă romanțe şi muzică populară. De pildă, în cea dedicată poetului nostru național a dat viață romanțelor „Pe lângă plopii fără soț”, pe muzica lui Guilelm Şorban, dar şi „Lampa” de Ion Filip, pe versurile Veronicăi Micle.

Aşa cum declara într-un interviu, Mariana-Claudia Filipescu iubeşte muzica şi pictura, dar şi lectura, florile, dansul, arta fotografică. Pentru meritele şi realizările sale a

fost recompensată cu „Diploma de excelență” la Zilele municipiului Câmpulung-Muscel şi a fost învestită cu titlul de Cetățean de onoare al comunei Stâlpeni, dar mult mai importante sunt recunoaşterile din partea publicului. Aşa încît să aşteptăm albumul muzical realizat în colaborare cu compozitorul Constantin Bardan.

Pagini de **Octavian URSULESCU**

„Meşterul"

Am avut şansa imensă şi bucuria de a fi adeseori alături de acest Senior al muzicii uşoare româneşti: pe scenă, la concerte şi concursuri, la repetiţii, la festivalul de la Mamaia sau la televiziune la cunoscutele competiţii "Steaua fără nume" sau "Şlagăre în devenire". Instrumentiştii din orchestra Radio îi spuneau cu respect "Meşterul", eu aş plusa şi l-aş "înnobila" cu titlul de înalt demnitar al muzicii uşoare: "Excelenţa sa Sile Dinicu", într-atât de distinsă, de sobră, de elegantă era ţinuta acestui muzician. Sile Dinicu a fost un autentic ambasador al genului, chiar dacă a fost pus la un moment dat, datorită mizeriei morale şi materiale a acelor timpuri, într-o postură jenantă. Astfel, Orchestra Radioteleviziunii Române, dirijată de el (evident era vorba de o formulă restrânsă), apărea ca atare pe afişul unei... berării din Germania, adevărată pleaşcă pentru patronul respectiv, neam de neamul lui nu visase să aibă asemenea personalitate în local! Evident, "meşterul" consimţise la acest compromis nu pentru sine, căci n-a fost avid de câştig, ci pentru a satisface dorinţa legitimă a valoroşilor instrumentişti, nemulţumiţi de leafa de mizerie. Ştiu că reputatul muzician (în egală măsură compozitor şi orchestrator de excepţie) era un om de viaţă, de lume. Nu pot afirma că l-am cunoscut şi în intimitate, prieteni apropiaţi i-au fost, de pildă, George Grigoriu sau Gioni Dimitriu, dar am suficiente amintiri de neşters, cu atât mai mult cu cât l-am admirat întotdeauna. I-a plăcut la nebunie să fie înconjurat de femei tinere şi frumoase şi putem să-i lăudăm gustul, fiindcă a încurajat interprete talentate, cum ar fi Eva Kiss, Jeanina Matei, Irina Soroiu, regretata Jeni Iliant. Ca relaxare, îi plăcea să deguste un coniac de calitate sau să joace un poker cu prietenii. În timpul unui festival de la Mamaia am asistat, stupefiat de miză, la o asemenea partidă, partener fiindu-i, între alţii, marele compozitor Radu Şerban. La marele festival internaţional de la Sopot, în Polonia, unde ajungeam pe banii mei, numai eu ştiu cum (de neînţeles poate pentru cei care azi se urcă în avion şi pleacă fără viză), am fost cazat de câteva ori la Hotelul Grand, unde era şi cartierul general al evenimentului. Între invitaţii oficiali din România, la una din ediţii, alături de persoane care aveau mai mult sau mai puţin legături cu muzica, se afla şi maestrul Sile Dinicu. A urmărit concursul cu un ochi critic (dirijorul polonez putea să-i solicite nişte meditaţii!) şi nu prea atent. În schimb i-a fermecat pe toţi cei prezenţi noaptea, la recepţia din restaurant, când, plictisit de morgă şi false amabilităţi, s-a aşezat în faţa pianului cu un pahar mereu împrospătat pe capacul acestuia, uitând de noi şi cântând aproape o oră. Tânăr fiind, atunci l-am descoperit pe pianistul şi pe improvizatorul uluitor, aşa cum şi compozitorul, extrem de personal, s-a manifestat cu aceeaşi discreţie ce-l caracteriza. Cei care nu-i cunoşteau sau îi uitaseră creaţiile mai vechi îi descopereau talentul în suitele pentru orchestră, în aranjamentele şi parafrazele fermecătoare, pe care Sile Dinicu le strecura în spectacolele "Steaua fără nume" sau "Şlagăre în devenire". Dar ce l-a caracterizat, practic, pe cel mai mare dirijor al muzicii uşoare româneşti? O rigoare impecabilă, o sobrietate unică, o personalitate şi o autoritate cu care reuşea să ţină în mână, cum se spune, un colectiv greu de disciplinat şi care după retragerea sa a dovedit, prin luările de poziţie ale unora dintre instrumentişti, că nu şi-a meritat pe deplin Lordul-Dirijor. A fost singurul şef de orchestră cu adevărat temut şi respectat, ceea ce a făcut, din cauza exigenţei şi asprimii, să nu fie şi iubit de toţi cei din anturajul său. În perioada post-Dinicu, de altfel, Orchestra Radio a cam dispărut încet-încet din concerte şi, treptat, s-a degradat până la a ajunge, la un moment dat în anii '90, la un trist anonimat, deşi între timp bagheta a fost preluată, după Cornel Popescu, de compozitorul Ion Cristinoiu. Din fericire la ora actuală colectivul şi-a regăsit profesionalismul de altădată sub bagheta lui Ionel Tudor.

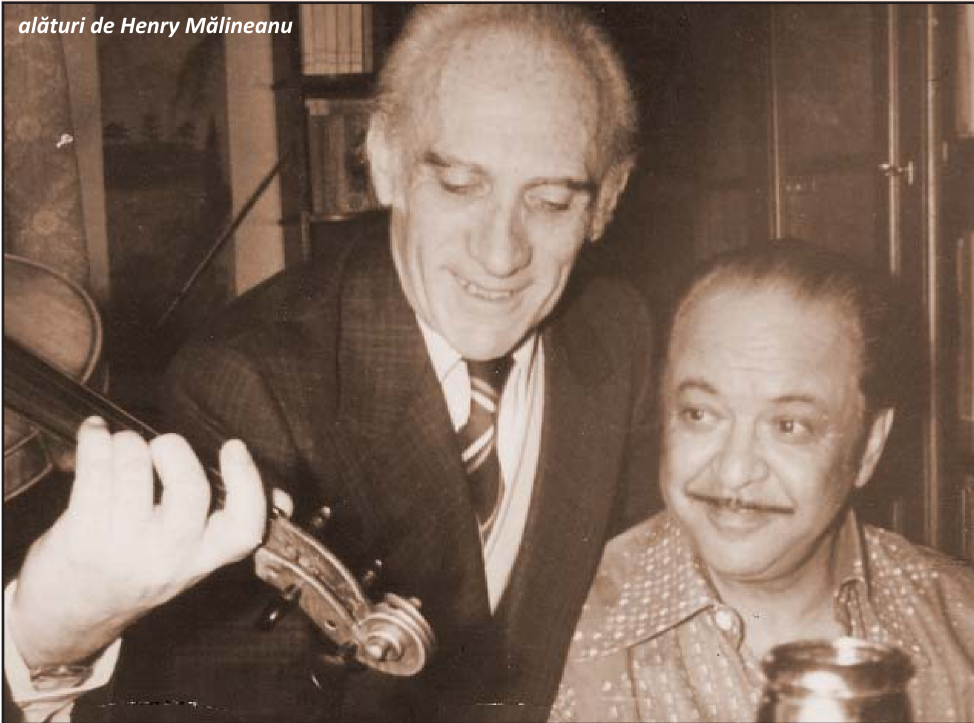
Cine poate uita statura impozantă, figura impenetrabilă, pe care nu se clintea nici un muşchi?

Sile Dinicu

Maestrul Sile Dinicu intra în scenă, ridica membrii orchestrei cu un gest scurt, se înclina uşor spre public, abia atunci schiţa un fel de zâmbet, apoi se întorcea şi-şi privea instrumentiştii, ţintuindu-i cu privirea. Şi parcă nici noi nu mai îndrăzneam să mişcăm! Despre urechea sa muzicală ce să mai vorbim? Era legendară. Detecta nota falsă şi instrumentul, memorând partitura la a doua citire, într-un ocean de sunete oricât de învolburat. Cu toată aparenta severitate revărsată spre instrumentişti (ştia el ce ştia!), era protector: numai datorită lui veneau cu familiile la mare, la Mamaia, pentru zece zile şi mai bine... În schimb manifesta o tandră căldură pentru debutanţi, pentru cei tineri, pentru concurenţii de la "Interpretare" - în mod firesc împietriţi de emoţie pe scenă lângă un asemenea monstru sacru. Rar se

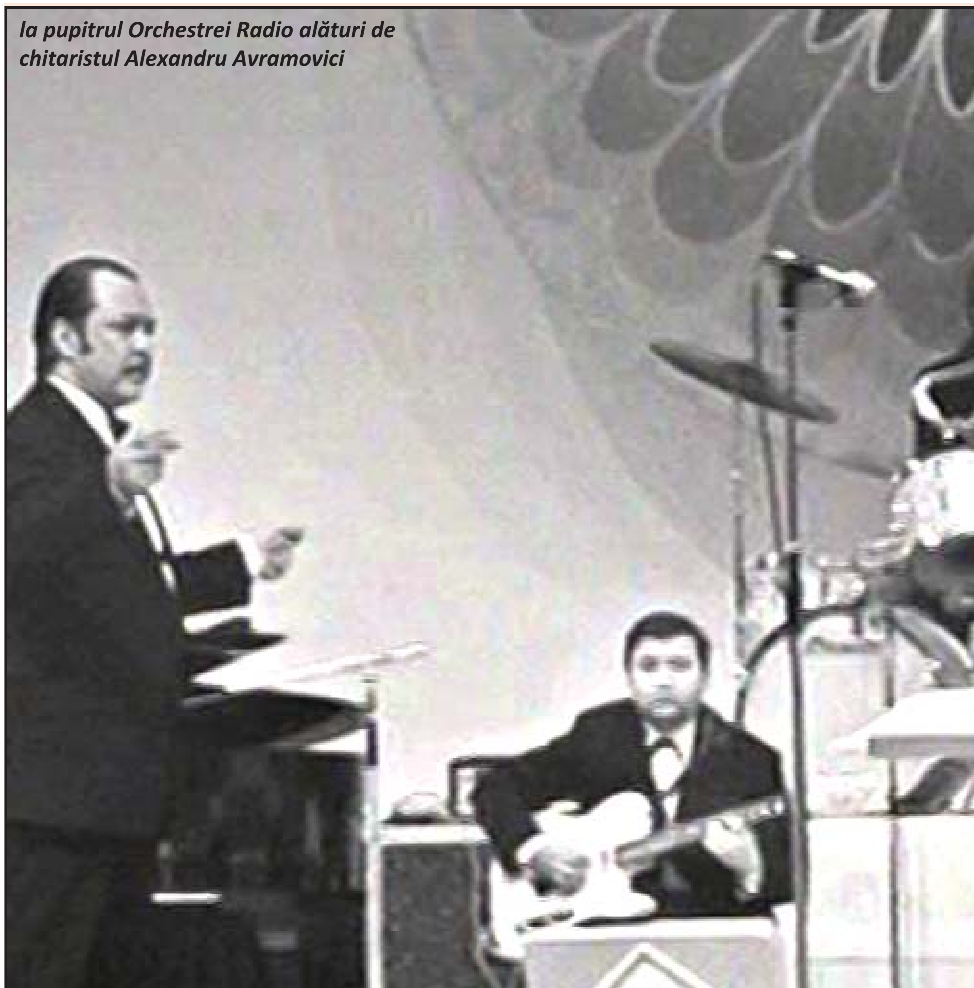
întâmpla (doar când respectivul era afon total!) să-l auzim răstindu-se cu celebra sa voce voalată, pentru că îi ajuta, dându-le "intrarea" chiar puțin apăsat, ca să le fie mai ușor. Se vor mai fi gândit la el sutele de cântăreți care îi datorează primii pași la un microfon profesionist, alături de celebra orchestră? Căci îndrăznesc să afirm că dacă unele din vedetele genului nu știu să cânte acompaniate de orchestră (poate e de necrezut, dar adevărat!), acest lucru se datorează și faptului că nu mai avem un Sile Dinicu, care, ca un părinte sfătos și bun, să le ajute să deprindă ABC-ul meseriei.

Vasile Dinicu s-a născut la 10 decembrie 1919 la Bacău și s-a stins din viață la 7 ianuarie 1993 la București.

alături de Henry Mălineanu

Studii muzicale la Galați și la Brăila (Conservatorul "Lyric") și debut la Radio București în 1936, după care a fost pianist în diverse formații ale epocii. Din 1941 își începe activitatea de dirijor, la teatrele "Cărăbuș" și "Gioconda", pentru ca apogeul să fie atins în lunga perioadă, între 1951 și 1985, când s-a aflat în fruntea Orchestrei de estradă a Radioteleviziunii Române. A dirijat, așa cum am mai scris, la primele ediții ale festivalului internațional "Cerbul de aur" de la Brașov, când ascultam înfiorați celebrul semnal al orchestrei, din păcate abandonat. Dintre zecile de melodii de muzică ușoară cu siguranță se detașează "Nopți cu lună-n București" (1957) și "Tu m-ai fermecat", pe care o să vi le reamintim la rubrica noastră de tradiție "Istoria șlagărului românesc", pentru că ele nu trebuie uitate. Reputatul dirijor transferase orchestrei tot prestigiul său, toată prețuirea de care se bucura, așa că mai degrabă se spunea "orchestra Sile Dinicu". Compozitorii noștri îi poartă veșnică recunoștință, pentru că a trudit a înregistrat sau realizat scenic mii de creații românești. Câte oare s-au mai înregistrat cu Orchestra Radio după el? Dacă or fi câteva zeci, în atâția ani, sunt multe, căci au apărut "negativele", firmele particulare, iar în studiourile muzicale de la Televiziune și Radio s-a așternut praful... Îmi aduc aminte și de turneele prin țară. Pentru că prin relațiile personale și, așa cum spuneam, prin respectul de care era înconjurat, făcea chiar minuni: turnee cu întreg big-band-ul, cu soliști, cu prezentatori, cu "șefi de delegație" (țin minte un asemenea concert la Tulcea, sub conducerea lui Dumitru Moroșanu), cu reprezentații de gală, în prezența unui public căruia nu-i venea să creadă că are în față orchestra pe care o văzuse la televizor, în mari emisiuni și festivaluri! Sper din toată inima că instrumentiștii care au cârtit, l-au bârfit, criticat, vorbit de rău, fără a încerca să se revolte, căci îi știau de frică, și care după ce au părăsit orchestra au făcut publică... fericirea lor că au scăpat de "tiran" (cu ce seamănă oare asta?), vor fi recunoscut rușinați că acest muzician de aleasă stirpe le-a conferit demnitate și i-a așezat pe unii dintre ei pe un piedestal pe care au dovedit ulterior că nu-l

alături de George Grigoriu, Laurențiu Profeta, Aurel Giroveanu

la pupitrul Orchestrei Radio alături de chitaristul Alexandru Avramovici

merită. Ultima oară l-am văzut într-un spectacol la Sala Radio, atât de familiară lui, când colegul Titus Munteanu mi-a comunicat că se află în loja centrală. Mi-am permis atunci să mă abat de la program şi să anunţ prezenţa sa. Publicul s-a ridicat în picioare şi l-a ovaţionat. Am zărit, de pe scenă, un bătrân cu părul alb (nu se mai ostenea să şi-l vopsească...), înălţându-se cu greu, căci suferise o pareză, fericit totuşi că lumea, în acea sală a vieţii lui, nu l-a uitat şi-l aplaudă cu căldură. Mi-am amintit "interviul" de la TVR al lui Doru Dumitrescu, de dinaintea primului "Cerb de aur" post-revoluţionar – blasfemie, o gafă monumentală – pentru că aşa ştim noi să ne cinstim valorile (vezi şi modul în care a fost tratat la sfârşitul vieţii Gică Petrescu). De aceea, privind silueta gârbovită din lojă, m-am gândit că poate n-aş fi vrut să-l văd aşa, pentru a-l păstra în memorie aşa cum a fost mereu, alături, pe scenă: drept, mândru, puternic şi parcă ocolit de bătrâneţe...

U. Octavian

✦ Multă vreme lansările discografice de la magazinul Muzica aveau loc la subsolul devenit un adevărat sanctuar al genului. Tânăra solistă Cristina Andrei (pe atunci soţia promotorului Dorian Ciubuc) îşi lansa în acea zi primul său album, "Promises" (după cum se vede, vinil), susţinută de buna sa prietenă, remarcabila cântăreaţă Geanina Olaru, care ne-a reprezentat şi la "Cerbul de aur" (din păcate a renunţat timpuriu la carieră...). Amfitrion, ca de obicei, directorul magazinului, Mihai Gheorghe.

✦ Fericit nevoie-mare, Smiley (37) a lansat o piesă în onoarea soţiei sale Gina Pistol (40) şi a fiicei lor nou-născute. Un rol foarte important în realizarea melodiei şi a video-clipului l-a jucat Dorian, care semnează regia clipului alături de Nicu Drăgan (editor şi director de imagine). Este o co-producţie HaHaHa Producton şi Cat Music, muzica şi versurile fiind semnate de Smiley împreună cu Dorian Micu. Producţia muzicală: Florin Boka, Lucian Nagy, Roland Kiss.

✦ Nu numai prin cântecele sale romantice, dar şi prin indiscutabilul său şarm meridional, Toto Cutugno făcea "victime" feminine oriunde în lume. La Bucureşti, după recitalul din cadrul concursului "Top Model România" de la Sala Palatului, celebrul cantautor pare a fi într-o dilemă greu de rezolvat: pe cine să aleagă dintre frumoasele surori Ingrid şi Vanda Vlasov, ieşencele fiind amândouă reputate creatoare de modă? Gurile rele susţin că l-ar fi ajutat până la urmă să se descurce actorul Franco Nero, membru în juriu la amintitul eveniment... (I. S.)

Copacul

Versuri: Ovidiu Dumitru

Muzica: Jolt Kerestely

Am E F E D C

În grã - di - na ca - sei me - le e co - pa - cul ca - re

3 Hm7/5- E7/9- Am A7

cân-tã și pe frun-zã și pe vânt ca-re ști - e tot ce-mi pla-ce și ce

6 Dm7 G7 C E7/H

simt ca - re ști - e cân - te - cul ce vreme-l cânt În grã -

9 Am G F E D C Hm7/5- E7

- di - nã casei me - le e co - pa - cul care-mi spu-ne sã fiu mân-dru cum e

stã de pa - zã și la bi - ne și la

12 Am A7/9- Dm

el care-mi spu - ne sa-mi țin fruntea tot mai sus fi - e

greu simt în bra - țe lem-nul ta - re și-l sã - rut me - reu și co -

15 F#m7/5- H7/9- E7 Am F C E

ploa - ie fi - e soa - re fi - e nor tot ca El, Co - pa - cul

- pa - cul se transfor - mã din-tr-o dat sunt chiar Eu

18 Am Dm7 G7

demn se nal - țã în grã - di - na mea în - cãr - cat de roa - de și de

a - me - țit de soa - re de lu -

21 G#o Am Dm7 1. Am H7 E7

noap - tea grea au în - cer - cat dușmani sã-l cul - ce la pã - mânt și sã fi - e-n - ge - nun -

- mi - na grea acest Co - pac e trup din tru - pul ță - rii Sfânt și-o fi

25 Am 2. Am E7/5+ E7/5 Am D. S. al Coda Am

- chiat, Co - pa - cul veș - nic pe pã - mânt. Co - pa - - - mânt.

Omagiu muzical

După gala de proiecţie în premieră a filmului, la Teatrul Nottara, la care a luat parte, între alţii, acad. Răzvan Theodorescu, cineva a exclamat: „Bine că se mai fac în ţara asta şi lucruri de bun gust şi respect faţă de artă adevărată!”. Cât se poate de justă observaţia, cu atât mai mult cu cât această remarcabilă realizare cinematografică a fost una din puţinele prin care s-a cinstit cum se cuvine

„anul cultural Constantin Brâncuşi”. „Omagiu lui Brâncuşi, pe Calea Eroilor” este de fapt un poem cinematografic cu Sergiu Cioiu (regizor, interpret, scenarist, narator), cu muzica şi versurile lui Alexandru Mandy. Proiectul a fost iniţiat de Uniunea Ziariştilor Profesionişti din România (preşedinte Doru Dinu Glăvan), fiind susţinut de Centrul de cercetare, documentare şi promovare Constantin Brâncuşi din Târgu-Jiu în cadrul programului „Paradigme Brâncuşiene” (2020), precum şi, fireşte, de Primăria municipiului Târgu-Jiu, o implicare deosebită având consilierul Ovidiu Popescu.

Sergiu Cioiu recită, dă viaţă comentariilor între diversele secvenţe ale filmului şi, se înţelege, cântă cu fervoare de actor-interpret cele trei creaţii, muzică şi versuri, ale lui Alexandru Mandy: „Masa tăcerii”, „Poarta sărutului”, „Coloana infinitului”, cu filmări alternative de pe scenă şi de lângă celebrele opere brâncuşiene. Un film de Alexandru Andrieş, tînărul cineast semnând montajul şi imaginea (filmările cu drona sunt absolut impresionante), în timp ce etalonajul şi sunetul îi revin lui Victor Panfilov; producători executivi: Adina Andriţoiu şi Maria Mitrache Bokor, cea din urmă trup şi suflet alături de acest proiect încă din faza iniţială. Scenaristul Sergiu Cioiu, protagonist al acestui film muzical-omagiu, a apelat, în coloana sonoră, şi la prelucrări din folclorul local - „Au plecat olteni la coasă” şi „Doină oltenească”. După cum se ştie, compozitorul şi poetul Alexandru Mandy s-a născut la Craiova, fiind îndrăgostit de opera lui Brâncuşi, celor trei monumente emblematice dedicându-le cântecele înregistrate la radio de Sergiu Cioiu în urmă cu 50 de ani. Întrebat, la premieră, despre felul cum crede că se va integra filmul în peisajul cinematografic contemporan, dominat de experimentalism, protagonistul peliculei a răspuns simplu: „Sper să placă iubitorilor de CÂNTEC şi de poveste, dar şi celor care vor înţelege că a omagia arta lui Brâncuşi înseamnă a fi devotat credinţei sale, doinei olteneşti, a simţi materia, a te contopi cu ea, a curge în piatră ca apa Jiului”.

Cu această ocazie, la Târgu-Jiu a avut loc un minunat spectacol intitulat „Sergiu Cioiu - la Poarta Sărutului cu Maia Morgenstern”. Repertoriul ales de Cioiu a inclus

numai cântece de Alexandru Mandy, compozitorul-poet care a semnat şi tripticul brâncuşian din film. Aşa cum a spus la microfon protagonistul, crezul lui Mandy a fost acelaşi ca al lui Brâncuşi – dragostea de viaţă, de muzică, de zbor, bucuria de a primi prieteni în atelierul său, căutând esenţa în toate creaţiile sale.

Melodiile din acest amplu recital au fost „Cred”, „Cântecul vântului”, „Facerea lumii”, „Pământul”, „Îţi mulţumesc”, „Glasul tău”, fiecare din ele încadrate de câte o strofă din „Venise vremea”, piesa ce a încheiat recitalul Cioiu. Maia Morgenstern a recitat, cu talentu-i binecunoscut, două texte sensibile dintr-un volum al lui Miron Manega, dar a şi cântat emoţionant - reală surpriză şi bucurie! - cu farmec şi dramatism de şansonetistă.

Piesa aleasă, legată de dragostea dintre Brâncuşi şi Maria Tănase (cântăreaţă evocată în melodia „Glasul tău”), a fost „Cine iubeşte şi lasă”. Iar la final marea actriţă l-a dublat pe Sergiu Cioiu, dizând cu harul său rar melodia „Poarta sărutului” de Alexandru Mandy.

alături de Maia Morgenstern

Concertul a fost transmis în direct la TVR Craiova, formaţia de acompaniament fiind şi ea la mare înălţime: Vlad Creţu – chitară, vocal, Lyuben Gordievski – claviaturi, Adrian Flautistu – contrabas, Claudiu Purcărin – baterie.

Dorin MANEA

Albumul cu amintiri

✧ Fotografia alăturată este de arhivă, o arhivă a numelor de neuitat ale muzicii noastre uşoare. Pe spatele ei figurează dedicaţia: “Din dulcea întâlnire din ziua de 22 april 1982, pentru prietenul dintotdeauna, de la Mara şi Florentin”. Şi acum precizările: “prietenul dintotdeauna” este Aurel Giroveanu, aflat în rândul întâi alături de soţia sa, de fosta solistă Mara Ianoli (cu braţul plin de flori), de soţul acesteia, Florentin Delmar, şi de Mişu Iancu. În dreapta sus îl zărim pe Vasile Veselovski. Poate într-o zi vom avea un muzeu al muzicii uşoare româneşti, unde să figureze la loc de cinste şi această fotografie...

✧ După 1990, lansările discografice de la magazinul Muzica au părăsit subsolul şi au ajuns la parter, unde spaţiul pentru public era mult mai generos. Revenită după lungul exil american, Margareta Pâslaru îşi lansează un nou disc, în prezenţa unui mare număr de melomani. Au ţinut să fie prezenţi, la acel început de ani 90, de la stânga la dreapta: Gică Petrescu, Angel Grigoriu (mascat), Grigore Petreanu (directorul casei de discuri Electrecord), Temistocle Popa, Octavian Ursulescu (amfitrion), George Grigoriu, Marina Voica. Când scriem aceste rânduri doar trei dintre ei mai sunt în viaţă...

✧ La un moment dat, ca o replică la “Cenaclul Flacăra” în anii ’80 au fost lansate două manifestări mai echilibrate, mai diverse sub raport artistic, “Gala artei tinere” şi “Serbările Scânteii tineretului”. Acestea din urmă, patronate de cotidianul tineretului, au avut viaţă mai lungă, moderator fiind poetul Lucian Avramescu, autorul versurilor marelui şlagăr al lui Adrian Enescu “Bună seara, iubito!”. Înafară de folk, spectacolul propunea şi muzică populară, balet, dialoguri sportive, întâlniri cu diverşi poeţi, în cadrul acestuia lansându-se Mădălina (Magdalena) Manole, cu duetul “Alfa şi Beta” din Ploieşti. În imaginea alăturată, după o reprezentaţie în judeţul Mehedinţi, o parte dintre membrii colectivului, între care îi recunoaştem pe Victor Socaciu, Cristian Ţopescu, George Mihăiţă, Gheorghe Gheorghiu, Lucian Avramescu, Dan Verona. (I. S.)

Nostalgii în Hexagon

Până în urmă cu câteva decenii limba franceză se afla pe primul loc în preocupările românilor şi asta nu de azi, de ieri, căci însuşi Eminescu scria “Ai noştri tineri la Paris învață...”, chiar dacă în notă critică. Şi la nivel de muzică uşoară putea fi observat acelaşi fenomen, interesul publicului de la noi pentru vedetele din Hexagon fiind extrem de ridicat, cu atât mai mult cu cât limba ne era

Alain Barrière

familiară, iar românul a apreciat întotdeauna textul sensibil, încărcat de poezie, prezent în multe din cântecele artiştilor francezi. Până în 1989 (ultima mea colaborare importantă a fost la primul program radiofonic “liber”, transmis în direct în noaptea dintre ’89 şi ’90, alături de regretata Ana-Maria Zaharescu) era obligatoriu, la Radio România (nici nu exista altul!), un echilibru la nivelul melodiilor difuzate, nelipsind, alături de cântecele româneşti, fireşte majoritare, ceea ce nu era rău deloc!, piese din toate țările occidentale, dar şi din cele estice, socialiste. Aşadar, piese în limba engleză, dar şi în franceză, italiană, germană, spaniolă, portugheză, greacă. Cu discurile anglo-americane ne descurcam mai uşor, furnizându-le aviatorilor şi stewarzilor listele cu topurile din “Billboard” şi “New Musical Express”, pe baza cărora aceştia aduceau discurile de succes la zi, care ne reveneau pentru câteva ore, pentru înregistrări, fiecăruia din rețeaua de colecționari-cotizanți, însă cu celelalte era problematic. Cum eu nu aveam viză pentru Vest, nu se punea problema achiziționării directe, iar colecționarii nu erau interesați decât de discurile în limba engleză, aşa încât am fost nevoit să mă descurc prin mijloace proprii. Cum încă de pe băncile liceului începusem să public, în special în “Scânteia tineretului”, iar pe perioada facultății am condus împreună cu neuitatul meu frate Florin-Silviu “Pop-Clubul” de la “303”, aveam o bază profesională. Şansa mea s-a chemat festivalul “Cerbul de aur” de la Braşov, a cărui primă ediție a fost în 1968, iar eu am început să colaborez la “Metronom”-ul lui Cornel Chiriac la începutul lui 1969 (am şi acum înregistrate primele rubrici, cu introducerea regretatului meu prieten, consacrate formațiilor pop maghiare Metro şi Illés!). Intrând în contact cu concurenții, vedetele, reprezentanții caselor de producție am început să primesc din partea acestora discurile lor, după care am căpătat curaj şi am început să scriu direct caselor importante de discuri, inclusiv din Anglia (ce probleme am avut din cauza asta cu Securitatea şi la Consiliul culturii şi educației socialiste! Nu e de mirare că mi s-a refuzat viza!), trimițându-le ca recomandare articolele mele pe teme muzicale. În felul acesta, încet-încet, am avut asigurat materialul muzical cu noutăți discografice atât pentru emisiunile radiofonice (“Radiorecording”, “De la 3 la 7”, “Estrada duminicală”, “De la 1 la 5”, toate la sfârşit de săptămână, cu audiență uriaşă), cât şi pentru articole, fiindcă de la casele de discuri primeam şi fotografii, plus biografii ale artiştilor respectivi. Să nu uităm că nu existau pe atunci Google, Wikipedia, informațiile provenind

France Gall

exclusiv din presa de specialitate. Fiind corespondent pentru România al revistelor “Billboard”, “Music Week”, Jazz Forum”, “Jazz Journal International”, “Melodie” (Cehoslovacia) acopeream o anumită zonă, mai rămânea însă cea de limbă franceză. Aici am avut norocul să-mi acorde credit un om extraordinar, Frank Ténot. Mă adresasem cu tradiționala propunere de colaborare celebrei edituri Hachette-Filipacchi, iar Frank Ténot a fost cel care mi-a răspuns, iar din acea clipă am primit gratuit “Salut les copains!” (devenită apoi “Salut!”), “OK”, “Paris Match”, “Jazz Magazine” şi multe alte publicații ale trustului. Culmea, nu ne cunoşteam, l-am văzut pentru prima oară în... 1991, când am putut ajunge la Paris şi fireşte că l-am vizitat la sediu. Ténot a fost unul din marii comentatori de

jazz ai Franței, editor al revistei "Jazz Magazine" - de altfel la începutul anilor '90 revista "Actualitatea Muzicală" a premiat impresionantă sa istorie a publicației, apărută sub forma unui volum de mari dimensiuni, "Les années Jazz Magazine".

Articolul de față îmi provoacă mari nostalgii legate de acea perioadă, numele artiştilor dispăruți fiindu-mi

Barbara

foarte familiare din acei ani, când eram... toți tineri şi frumoşi, dar nu numai mie, ci şi publicului din țara noastră, care a avut ocazia, pe unii dintre ei, să-i aplaude în concerte. Îndeosebi la primele patru ediții ale festivalului internațional "Cerbul de aur" de la Braşov au fost extrem de multe vedete mari ale muzicii uşoare franceze, organizatorul Tudor Vornicu, de la TVR, fiind familiarizat şi bun cunoscător al genului din perioada când fusese corespondent Agerpres la Paris. Am consacrat în paginile noastre articole comemorative unora dintre cei care au urcat pe scena "Cerbului de aur" (Juliette Gréco în 1969, Rika Zaraï în 1968), dar şi altor nume de mare mărime, Charles Aznavour (care a cântat la Bucureşti) sau Joe Dassin. Această tristă trecere în revistă îi mai include şi pe alți artişti care şi-au ilustrat clasa la Braşov, cum ar fi Jean-Claude Pascal (1968), Barbara (1969), Charles Trenet (1971) sau Frida Boccara. Aceasta din urmă a fost distinsă cu două premii speciale în concurs la "Cerbul de aur" în 1969, mult prea puțin în raport cu valoarea sa (dar să nu uităm că a fost ediția la care Julio Iglesias nici n-a intrat în palmares...), pentru ca doar după câteva luni să triumfe la concursul Eurovision! Ea ne-a părăsit, se pare că în urma unei sinucideri, în 1996. Tot după 1990 ne-au părăsit Serge Gainsbourg (cel cu faimosul "Je t'aime, moi non plus...", alături de Jane Birkin), Léo Ferré, Michel Berger, C. Jérome, Nino Ferrer, Yves Montand Gilbert Bécaud (ambii binecunoscuți publicului nostru), Sacha Distel, Serge Reggiani, Pierre Bachelet, Carlos, Henri Salvador, unii dintre ei şi cu performanțe actoriceşti. Ştiați că şi francezii au avut un Jean Constantin, textier, compozitor şi interpret?

Mai aproape de zilele noastre au decedat Alain Bashung, în 2009, la 61 de ani, care deține un record neegalat – nu mai puțin de 13 locuri I la "Victoires de la musique". Un an mai târziu s-a prăpădit, la 79 de ani, Jean Ferrat, pentru ca în 2012 să plece dintre noi, la 69 de ani, un cântăreț de mare succes, Eric Charden. Pe numele real Jacques-André Puissant, el se născuse în Indochina franceză, actualul Vietnam. Între altele, a compus şi pentru soția sa Annie Gautrat, care a cunoscut popularitatea sub pseudonimul Stone, datorită adoptării coafurii blonde identice cu a lui Brian Jones de Rolling Stones. Tot în 2012 a murit, la 70 de ani, Frank Alamo (Jean-Francois Grandin), descendent al unei familii faimoase, pentru ca în 2013 să se urce la Ceruri, la 79 de ani, Georges Moustaki, autorul celebrului cântec "Le métèque" (reluat în versiunea română, cu un sensibil text de Saşa Georgescu, de Marina Voica, sub titlul "Străinul"). Născut la Alexandria, în Egipt, el avea origini greceşti şi italiene, fiind naturalizat abia în 1985. În acelaşi an s-a stins, la venerabila vârstă de 92, un campion, acordeonistul André Verchuren: la 16 ani triumfa la "Cupa mondială la acordeon" (o mai exista şi azi?), iar până la sfârşitul vieții a bătut toate recordurile, vânzând peste 70 de milioane de discuri! Asta în condițiile în care "Discul de aur" se acorda pentru un tiraj de 100 de mii de exemplare, cum a fost cel cucerit în 1965 de Francois Deguelt, care în 1959 câştigase "Le Coq d'or de la chanson française". Deguelt a decedat la 81 de ani, în 2014, la scurtă distanță de Hervé Cristiani (66), cunoscut îndeosebi pentru hit-ul "Il est libre Max", din 1981. În 2014 s-a stins, la 76 de ani, Pierre Vassiliu, cunoscut pentru piesele "Armand" şi mai ales "Qui c'est celui-lá?" (1973), iar după un an, la vârsta de 77, muzica uşoară franceză l-a pierdut pe unul din "monştrii sacri", Richard Anthony, născut Ricardo Abraham Btesh la Cairo, Egipt. În acelaşi oraş se născuse Guy Béart (Guy Behart-Hasson), dispărut tot în 2015, dar la 85 de ani; el era tatăl frumoasei actrițe Emmanuelle Béart. 2015 a marcat o

François Deguelt

altă dispariție importantă, cea a lui Leny Escudéro, la 82 de ani (Joaquin Leni Escudero, născut în Spania), şi el cu un recital aplaudat la "Cerbul de aur" în 1968. După un an a murit, la vârsta de 69, Michel Delpech (Jean Michel Bertrand Delpech), unul dintre cei mai prolifici autori de şlagăre ai genului: "Chez Laurette", "Wight is Wight", "Pour un flirt", "Que Marianne était jolie", "Le chasseur", "Les divorcés", "Quand j'étais chanteur", "Le Loir-et-

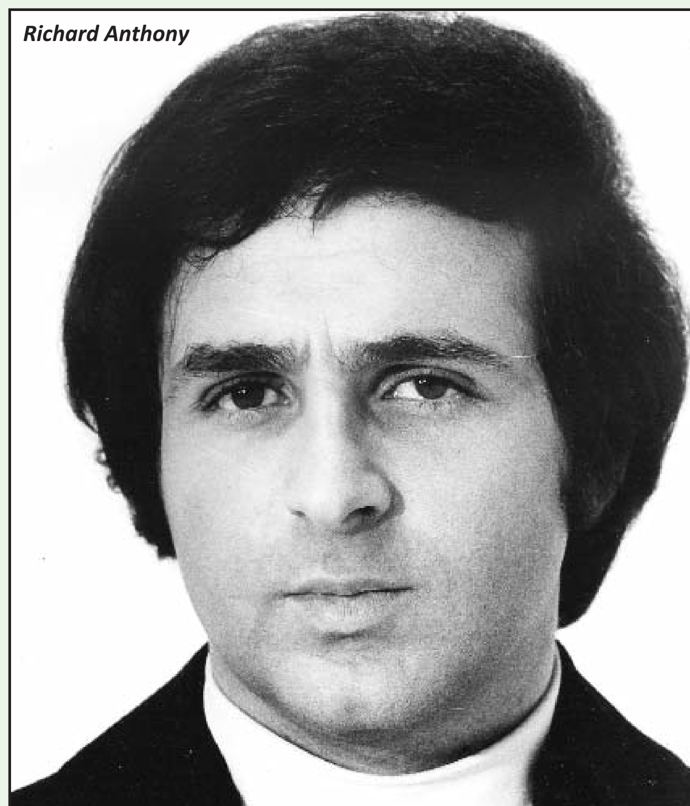
Cher"...La 67 de ani, în 2017, ne-a părăsit Gérard Palaprat, dar în acel an cea mai mare emoție a stârnit-o plecarea dintre noi, la 74 de ani, a idolului Johnny Hallyday (Jean-Philippe Smet). S-a prăpădit pe 5 decembrie şi deşi ştia că

Frida Boccara

are cancer la plămâni (fuma foarte mult), în iunie-iulie a întreprins un ultim turneu, de adio, alături de bunii prieteni Eddy Mitchell şi Jacques Dutronc (trio auto-intitulat "Les

Johnny Hallyday

vieilles canailles"!). Johnny a urcat pentru prima oară pe scenă la 10 ani, iar debutul oficial a fost în 1958. A bătut toate recordurile de audiență la uriaşa sală Zénith din Paris, cu succese cum ar fi "24.000 baisers" (reluare după Adriano Celentano), "Noir c'est noir" (după Los Bravos) sau titlul-fetiş "Bon temps du rock n roll". În 2018 ne-a părăsit, la 70 de ani, frumoasa blondă mignonă care triumfa în 1965 la Eurovision cu "Poupee de cire, poupee de son", France Gall (Isabelle Gall). Din 1976 era căsătorită cu Michel Berger, care a compus pentru ea "La déclaration d'amour", "Si, maman, si", "Il jouait du piano debout", "Babacar" sau "Ella, elle". Pentru că tot am amintit la un moment dat de revista "Salut!", în primul său număr pe 1985 aceasta publica rezultatele referendumului în rândul cititorilor, privind interpreții de muzică uşoară. La bărbați ordinea era Jean-Jacques Goldman, Renaud, Jean-Luc Lahaye, Axel Bauer, cu Johnny Hallyday abia pe locul 6. În schimb la soliste "veterana" France Gall, 38 de ani atunci, se detaşa lejer față de unul din numele în ascensiune, Jeanne Mas. 2018 a fost un an trist, fiindcă s-au prăpădit, unul după altul, Jacques Higelin (77), Maurane (Claudine Luypaerts, 57), numită "Vocea de aur", sau acordeonista Yvette Horner, "regina musette", la 95 de ani (după cum se pare

Richard Anthony

acordeoniştii francezi sunt longevivi!). Horner a fost la rândul ei o campioană: 2000 de concerte, 150 de discuri în 30 de milioane de exemplare, a însoțit de 11 ori caravana Turului ciclist al Franței. Tot la o vârstă patriarhală, 94, a plecat dintre noi în 2018 Charles Aznavour (Shahnourh Varinag Aznavourian), unul dintre relativ puținii interpreți francezi de muzică uşoară cu succes mondial. La asta a contribuit şi apariția sa în filme – cine poate uita "Un taxi pentru Tobruk"? Tot o carieră planetară a avut Michel Legrand, stabilit însă de multă vreme în SUA, unde a cucerit 3 premii Oscar; s-a stins în 2019, la 86 de ani. 2019 a fost de altfel unul cernit pentru muzica uşoară franceză, alte trei mari valori îndoliind-o rând pe rând. Mai întâi Dick Rivers (Hervé Forneri), 73, cu nu mai puțin de 33 de albume de studio şi 3 înregistrate "live"; el a fost unul din pionierii rock'n roll în Hexagon, alături de Johnny Hallyday şi Eddy Mitchell. Superba Marie Lafôret (Maitena Doumenach),

care ne-a încântat şi la "Cerbul de aur" în 1970, se stabilise în Elveția şi a murit la 80 de ani. Alain Barrière (Alain Bellec) a reprezentat Franța la Eurovision în 1963 şi s-a stins din viață la 84 de ani; reamintim că a susținut un recital minunat în 1971 la "Cerbul de aur". În 1965 se lansa cu "Aline" blondul Cristophe (Daniel Bevilacqua), succes urmat de "Les Paradis perdus", "Les mots bleus" sau "Succès fou". El încheie această listă tristă, sfârşitul lui venind în 2020, la 74 de ani.

Titlul este cât se poate de potrivit, fiindcă francezii şi-au prețuit întotdeauna cum se cuvine artiştii şi cântecele, indiferent de trecerea timpului, umplând sălile la turneele intitulate "Nostalgie", în care apar pe afiş vedete la a doua sau chiar a treia tinerețe, unele dintre ele figurând în articolul de față. Dar mai sunt în viață mulți interpreți de mare popularitate, gata să smulgă o lacrimă de emoție spectatorului care a crescut cu ei şi cu refrenele lor...

Octavian URSULESCU

Sacha Distel

CD: Portret componistic Romeo Cozma

Deşi mai greu accesibile marelui public, CD-urile de uz intern cuprinse în colecțiile *„ANTOLOGIEI MUZICII ROMÂNEŞTI"* editată pe genuri distincte de către *Uniunea Compozitorilor şi Muzicologilor din România* (exclusiv pentru membrii săi), se constituie drept o formulă cât se poate de oportună spre a memora pentru posteritate creațiile cele mai valoroase ale compozitorilor noştri la intersecția mileniilor...

Compartimentul *JAZZ* a apărut concretizat până în prezent în douăsprezece CD-uri dintre care primele opt au reprezentat compilații alăturând creații ale mai multor muzicieni de gen, următoarele patru fiind consacrate fiecare, câte unui compozitor român contemporan, ca Marius Popp, Mircea Tiberian, Cătălin Tîrcolea.

Cel mai recent album din acest serial, apărut la finele anului 2020, îl are protagonist pe apreciatul pianist, compozitor, profesor universitar doctor, publicist şi promotor al vieții muzicale ieşene Romeo Cozma. Deşi moldovean 100 %, muzicianul a venit pe lume la Bucureşti, la 13 noiembrie 1955, familia sa stabilindu-se la scurt timp în Iaşi. Aici tânărul şi-a desăvârşit educația muzicală, absolvind *Secția Compoziție* a *Universității Naționale de Arte „George Enescu"*. Foarte activ încă din tinerețe şi cultivând preocupări multiple legate de arta sunetelor, Romeo Cozma s-a afirmat mai întâi ca pianist şi lider de grup (de fapt se cuvine să folosim pluralul „grupuri", întrucât prin ani a întemeiat şi condus formații precum cele numite *„Studio"*, *„Electric Combo"*, *„Moldavian Quartet"*, *„Blue Note"*) impunându-se cu pregnanță pe podiumuri de club, de concert şi de festival, în țară cât şi în străinătate (Republica Moldova, Germania, Franța, SUA, Austria, Italia, Belgia, Suedia etc.), în cele mai diverse formule de agregare, de la pian solo la combo şi big band şi/sau pianist solist alături de orchestre simfonice; dar s-a remarcat nu doar în arealul componisticii propriu-zise, ci şi ca orchestrator; component / preşedinte de jurii; susținător de *conferințe* şi *masterclass*; întemeietor al *Clubului de Jazz* purtând numele ilustrului timişorean Richard Oschanitzky la *Casa de Cultură a Studenților* din municipiul moldav; tot el a organizat şi susținut inclusiv ca solist instrumentist seria de concerte de la *Filarmonica „Moldova"* ce au ilustrat evoluția stilistică a jazz-ului; a inițiat concursuri de creație şi interpretare concepute drept binevenite antreprize de emulație artistică destinate studenților; a structurat galele *„Festi-Jazz"*, apoi manifestarea *„Festi-Jazz & Blues"* numărând mai multe ediții; a înființat şi coordonat ani la rând *Studioul de interpretare în jazz şi în muzică uşoară* (la aceeaşi *Casă de Cultură a Studenților*), veritabilă pepinieră de tinere speranțe, vocaliste şi instrumentişti, parte dintre aceştia devenindu-i apoi studenți la *Clasa de jazz* fondată de el la *Universitatea Națională de Arte „George Enescu"*. Cât priveşte

creaţia lui componistică, aceasta include, pe lângă *jazz* – *muzică corală, de cameră, muzică simfonică, vocal-simfonică, muzică electronică, muzică uşoară, muzică pentru copii*.

Romeo Cosma este şi autorul mai multor cărţi şi, pentru cine nu o ştie, a fost primul dintre muzicienii români de jazz care şi-a adjudecat titlul de *doctor în muzică* – ceea ce s-a petrecut la *Academia Naţională de Muzică „Gheorghe Dima"* din Cluj în anul 2004, an în care, sub diriguirea distinsului prof. univ. dr. Valentin Timaru, doctorandul ieşean obţinea râvnitul apelativ, cu teza de doctorat *„Ipostaze ale muzicii de jazz"*.

CD-ul „Romeo Cozma – Album aniversar 2020" este produs de *Editura Muzicală a UCMR*: aniversar, întrucât artistul a împlinit anul trecut şaizecişicinci de toamne, aniversar şi pentru că în 2020 *Uniunea Compozitorilor şi Muzicologilor din România* a celebrat un veac de existenţă! Pe „rilele" digitale ale albumului se află înscrisă drept consecinţă a unei atente selecţii, o duzină de admirabile momente sonore purtând autograful muzicianului... piese dintre acelea înregistrate între anii 1983 – 2019, atât secvenţe solo cu autorul la pian, cât şi interpretări de grup cu contribuţii creative substanţiale ale unor instrumentişti de valoare, între care şi cei doi fii, Robert Cozma - trombon şi Cristian Cozma - baterie / percuţie; episoade ce merită a fi răsplătite cu aprecierile auditorului, graţie originalităţii vădite în edificările arhitectonic-muzicale, în limbajul sonor folosit, graţie prospeţimii, firescului inspiraţiei, rafinamentului armonic, îmbinării între scările muzicale tonale şi modale; şi nu în ultimul rând graţie iscusinţei mânuirii frecvente a modulaţiilor.

În deschiderea CD-ului se face auzită piesa *„BARBARIAN DANCE"* reliefându-se prin tempoul alert, ritmul frenetic, expresivitatea frustă, nedomolită, trăsături caracterizând rolurile disputate pe claviaturile acustice şi digitale de pianiştii Ion Baciu Jr. şi Romeo Cozma, secondaţi de basistul Vlaicu Golcea. Recompensată cu *Premiul UCMR* pe anul 1995, secvenţa de pian solo *„MĂIASTRA"* cucereşte prin voluptăţile armonice fructificate prin măiestrite modulări. Este urmată de o secvenţă *live* interpretată de autor la pian în parteneriat cu Nicolas Simion - saxofon sopran, Pedro Negrescu – contrabas şi Johannes Bockholt (Germania) - baterie, ne referim la *„SONG FOR RICCI"*, şi acesta beneficiar al *Premiului Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România*, dobândit în anul 1999. Inspirata baladă *„LORELEI"* explorează mirabile lumi de frumuseţi sonore izvorâte din preumblarea agilă a degetelor lui Romeo Cozma pe claviatura în alb şi negru. O altă piesă-tribut în amintirea lui Richard Oschanitzky este aceea numită *„CULORILE LACRIMEI"*, pentru interpretarea căreia s-au implicat împreună cu pianistul, trei nume de referinţă ale jazzului autohton: ghitaristul Dan Ionescu, basistul Decebal Bădilă, bateristul Eugen Gondi, în prezent toţi trei trăind şi activând în străinătate. Iar *„CRISTI'S SMILE"* este o dedicaţie a lui Romeo Cozma pentru fiul său, Cristian Cozma care acţionează vibrafonul, alături de basistul Constantin Bîzgă şi de autor la pian. *„BLUE BLOODY MOŞU BLUES"* – iată un desen melodic de 12 măsuri, cu armonii specifice, construit pe mersul agale (*walking bass*) al lui Vasile Marian, cu participarea de certă dăruire, inclusiv solistică, a membrilor familei Cozma – Robert la trombon, Cristian la timbrurile bateriei, desigur Romeo la pian (cu un neaşteptat citat din piesa *„Sweet Georgia Brown"* în decursul improvizaţiei); tuturor – mulţumirile subsemnatului! Cantilenă suplu balansată, „melodia de acorduri" – aşa-numitele „block chords" – *„ÎN DULCELE STIL CLASIC"* pune în evidenţă talentul, măiestria de abil improvizator pe claviatură a compozitorului. Un al doilea moment *live* pe disc, *„FEERIE ÎN RITM LATIN"* exultă o iradiantă explozie de vitalitate, cu o fermă determinare ritmică, în valorificarea variaţională a căreia, trei protagonişti se relevă solistic: Dan Huideş la trompetă, Romeo Cozma la pian şi bateristul Stelian Andronic, fulminant constructor de formule ritmice, cu toţi susţinuţi de fundamentul stabil, ferm al basistului Vasile Marian. Creaţia numită *„GRAVITAŢII"* se vădeşte surprinzător de reuşită din punct de vedere conceptual, o ingenioasă rocadă de arpegii, am numi-o *„temă multicentrică"* – una dintre cele mai valoroase creaţii de pian solo purtând autograful lui Romeo Cozma! *„BALKANO DANCE"* – ce apare prezentată de quintetul ce i-a reunit pe fraţii Virgil şi Mihai Popovici, la clarinet şi respectiv baterie, pe mai tinerii Cristian Popovici (fiul lui Virgil) la ghitară şi pe Dan Saghin la ghitară bas, cu toţi coordonaţi de pianistului autor – încântă auzul prin melopeea vie, de influenţă orientală, plăsmuită pe metrica asimetrică de *geampara*. În epilogul CD-ului, fluidul sonor al compoziţiei *„NOSTALGIC DREAM"* se revarsă spre o mare de linişte, printr-un „estuar" pe trei voci, în tălmăcirea înfiorată a trio-ului Romeo Cozma la pian, Constantin Bîzgă la contrabas, Cristian Cozma la vibrafon şi baterie.

Romeo Cozma

Aranjamentele tuturor pieselor interpretate în grup poartă amprenta de măiestrie şi de profesionalism a lui Romeo Cozma.

Florian LUNGU

Aza

Pe Gabriela Amzaru am descoperit-o la ediția a 47-a a celui mai longeviv festival de muzică ușoară din țara noastră, cel de la Amara, jud. Ialomița, dotat cu "Trofeul tinereții". Era în august 2014, iar puștoaica din Călărași a impresionat juriul alcătuit din reputați specialiști, cântând impecabil alături de orchestra dirijată de compozitorul Ionel Tudor și cucerind premiul II. Speram s-o revedem,

fiindcă mai rar un asemenea talent real, iar dorința ni s-a împlinit chiar la ediția următoare, când a câștigat lejer Trofeul concursului, care chiar că-și merita din plin titulatura "Trofeul tinereții". Gabriela Amzaru avea doar 16 ani, dar vădea o maturitate interpretativă excepțională (pregătirea cu compozitorii Cornel Fugaru și Marius Țeicu a contat enorm), evoluând cuceritor pe coordonate rock în piesa formației Phoenix, "Nunta" de Nicolae Covaci. De fapt, 2015 a fost un an decisiv pentru ea, ajungând până în semifinalele concursului "Vocea României" de la ProTV, deși merita cu prisosință calificarea în finală. A cântat "Ileană", Loredana Groza a apăsat imediat butonul, și-a întors scaunul, calitățile sale vocale și scenice impresionându-i și pe ceilalți membri ai juriului, Tudor Chirilă, Marius Moga și Smiley. La scurtă vreme și-a luat numele de scenă Aza, a semnat un contract de colaborare cu fostul lider al grupului Akcent, Adrian Sână, cu un start pentru sute de concerte, eu însumi prezentându-i în această formulă pe scena din Piața Unirii, la Focșani, unde au electrizat miile de spectatori.

Aza are 22 de ani, s-a născut cum spuneam la Călărași și de mică a dovedit o mistuitoare pasiune pentru muzică și dans, dovadă că a început să cânte de la 4 ani, iar la 5 înregistra prima ei piesă. Din acel moment a participat la o sumedenie de festivaluri de gen, acumulând zeci de premii, apariții în publicații și pe micul ecran. Astfel, a ocupat poziția a 4-a la Eurovision Junior în 2009 și tot în acel an a fost distinsă cu premiul I la "Cerbul copiilor". Dar recunoașterile și distincțiile au fost mult mai numeroase, între ele figurând "Bravo te face star" (de la revista "Bravo"), Trofeul Mix Music la festivalul "Flori de mai" de la Călărași (Marius Gavrilă a fost întotdeauna un mare iubitor al muzicii ușoare românești) sau Trofeul festivalului "Podloska Nuta" din Polonia. Nu a existat post TV important care să nu-și dorească prezența ei, fiind invitată la cele mai importante emisiuni de la TVR2, Național TV, Prima TV, Antena 1, B1TV, ProTV, Kanal D de către realizatori binecunoscuți cum ar fi Teo Trandafir, Cătălin Măruță sau Mihai Morar. Pregătirea artistică de la o fragedă vârstă, pasiunea intensă, respectul față de public, cei 12 ani de studii intensive ale muzicii ușoare își arată din plin roadele, Aza apărând pe coperta celor mai populare publicații din țară. Primul ei single, "Ușor, ușor",

alături de Adrian Sână

a marcat începutul colaborării cu Adrian Sână și în plan componistic, următorul (în care apare și Laiu), "Piatra de pe inimă", consolidând succesul muzical al colaborării solistei cu Adrian Sână și confirmând din plin "Gramul de

noroc” de care ea s-a bucurat în carieră. Următoarele ei colaborări au fost cu Mario Fresh (“Mai iubeşte-mă o dată”) şi Guz (“Visam”). Cum Aza a practicat 5 ani atletismul, asta se simte din plin în evoluția ei scenică dinamică şi plină de temperament: “Muzica şi dansul mă definesc. Totul se transmite mai departe, publicul mă simte, ne distrăm împreună, cântăm, dansăm. Publicul este cel mai important pentru mine, aşa încât spectatorii nu vor fi niciodată dezamăgiți!”. Pe perioada pandemiei de coronavirus Aza a făcut senzație pe contul ei de Tik Tok, postând numeroase filmulețe care au ajuns extrem de virale. De altfel este foarte activă pe rețelele de socializare, având multe contracte cu diverse companii pentru online. În prezent, Aza lucrează la noi proiecte muzicale, pe care le va propune în curând în mediul online. Numeroşii săi admiratori o pot urmări pe rețelele ei de socializare AZA GABRIELA şi se înțelege pe You Tube.

În penuria de voci cu adevărat interesante, originale şi cu personalitate, Aza apare ca o lumină a speranței că încă mai sunt tineri interpreți cu calități vocale certe, care pot evolua oricând şi “live”. Mai rămâne ca şi compozitorii reputați să-şi îndrepte privirile către ea...

Mihai CHIHER

Revistă lunară de informare, opinie şi dezbatere editată de
UNIUNEA COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA
şi finanţată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor şef:
Mihai COSMA
Redactori: Octavian URSULESCU
Norela-Liviana COSTEA
Secretar de redacţie: Costin ASLAM

Corespondenţi naţionali:
Sanda HÂRLAV-MAISTOROVICI, Mariana POPESCU,
Vasilica STOICIU-FRUNZĂ, Cristina ŞUTEU, Alex VASILIU,
Petre-Marcel VÂRLAN

Semnează în acest număr:
Andra APOSTU, Loredana BALTAZAR, Corina BURA,
Teodora CONSTANTINESCU, Claudiu DUMITRACHE,
Oana GEORGESCU, Răzvan GEORGESCU, Doru IONESCU,
David LAPADAT, Florian LUNGU, Doina MOGA, Carmen MANEA,
Petruța MĂNIUȚ-COROIU, Sarah RIZESCU, Carmen STOIANOV

www.ucmr.org.ro

Adresa redacţiei: Bucureşti, Calea Victoriei 141, sect. 1, 010071,
România. **Tel./Fax:** +40-21-312.98.67
E-mail: em@edituramuzicala.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL
TEL: 021-242.30.32 ISSN: 1220-742x

Adriana Antoni: „Fii mai bun”

Interpretă extrem de apreciată şi de îndrăgită, Adriana Antoni se împarte între scenele din țara noastră şi concertele de peste Ocean, unde este de asemenea foarte solicitată. Originară din Banat, ea ne propune la casa Big Man acest foarte interesant album în format digipack, în care are invitați de marcă. Astfel, în trei dintre cele 17 cântece îl are alături de Gheorghe Zamfir, colaborator vechi, în alte două pe Irina Loghin, iar în “Satul meu” se reîntâlneşte cu buna prietenă Elena Merişoreanu. Înzestrările artistice şi vocea remarcabilă ale protagonistei sunt puse perfect în valoare şi prin abordarea altor genuri muzicale decât acelea cu care ne-a obişnuit. Ne referim atât la duetul cu regretatul Leo Iorga din piesa “Dragostea e în doi”, precum şi la cele două versiuni ale piesei titulare, în ritm de reggae şi în variantă acustică. Între titlurile cu cert succes de public se numără “Lacrimile mamei mele”, “Împreună”, “Povestea dansului pe înserat”, “Vremurile bune să se întoarcă”, “Trenul dragostei”, “Dorul de copilărie”, “Sufletul pereche”. (D. M.)

